

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI**

**ŞİRİN EREĞLİ GAZETESİ VE KARADENİZ
EREĞLİ'DE SOSYAL YAŞAM (1957-1967)**

**Hazırlayan
Fahrettin ÖZAYDIN**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Faruk TEMEL**

Yüksek Lisans Tezi

**Ağustos 2019
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI**

**ŞİRİN EREĞLİ GAZETESİ VE KARADENİZ
EREĞLİ'DE SOSYAL YAŞAM (1957-1967)**

(Yüksek Lisans Tezi)

**Hazırlayan
Fahrettin ÖZAYDIN**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Faruk TEMEL**

**Ağustos 2019
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Adı Soyadı: Fahrettin ÖZAYDIN

İmza:

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Başlığı: **ŞİRİN EREĞLİ GAZETESİ VE KARADENİZ
EREĞLİ'DE SOSYAL YAŞAM (1957-1967)**

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan toplam ... sayfalık kısmına ilişkin .../.../2019 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı: % ... dır.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Giriş dahil
- 2- Ana Bölümler dahil
- 3- Sonuç dahil
- 4- Alıntılar dahil/hariç
- 5- Kapak hariç
- 6- Önsöz ve Teşekkür hariç
- 7- İçindekiler hariç
- 8- Kaynakça hariç
- 9- Özet hariç
- 10- Yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. .../.../2019

Adı Soyadı : Fahrettin ÖZAYDIN
Öğrenci No : 4031330703
Anabilim Dalı : Gazetecilik
Bilim Dalı : Gazetecilik
Program Adı : Yüksek Lisans

Danışman: Adı/İmza
Dr. Öğr. Üyesi Faruk TEMEL

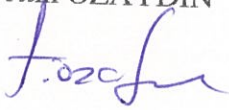
Öğrenci Adı/İmza
Fahrettin ÖZAYDIN

YÖNERGEYE UYGUNLUK

“Şirin Ereğli Gazetesi Ve Karadeniz Ereğli’de Sosyal Yaşam (1957-1967)” adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Önergesine uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Fahrettin ÖZAYDIN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Faruk TEMEL

Gazetecilik ABD Başkanı

Doç. Dr. Mustafa KOÇER

KABUL ONAY SAYFASI

Dr. Öğr. Üyesi Faruk TEMEL danışmanlığında Fahrettin ÖZAYDIN tarafından hazırlanan “Şirin Ereğli Gazetesi ve Karadeniz Ereğli’de Sosyal Yaşam (1957-1967) ” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

28.08/2019

(Tez Savunma Sınav Tarihi Yazılacak)

JÜRİ:

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Faruk TEMEL

Üye : Doç. Dr. Yaşar ZORLU

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Tarık Türkmenoğlu

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 23.09/2019 tarih ve 39 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

23.09/2019
Doç. Dr. Kenan GÜLLÜ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Kitle iletişim araçları ya da diğer bir ifadeyle medya; gelişen iletişim teknolojilerinin de etkisiyle toplumların sosyal yapıları, kültürleri, ekonomik yapıları, eğitimleri vb. gibi olgularını yeniden şekillendirme yönünde bir etki gösterebilmektedir. Birçok toplumda dördüncü güç olarak da lanse edilen medya, daha az demokratik toplumlarda birinci ya da ikinci güç durumundadır. Medyanın siyasi yöneticileri, kurum ve kuruluşları, kamuoyunu kontrol etme gibi bir gücü olduğu da söylenebilir.

Yaygın medyanın yanında yerel medya da fonksiyonlarını yerine getirdikleri takdirde kendi bölgelerinde etkili bir konuma sahip olabilmektedir. Faaliyet gösterdikleri bölgenin idarecilerini ve kamuoyunu bilgilendirme ve yönlendirme gibi bir etkiye sahiptir. Kişiler; çevrelerinde veya dünyada yaşananlar hakkında doğrudan bilgi edinmesi mümkün olmadığı için çeşitli olayları ve toplumsal sorunları en hızlı olarak kitle iletişim araçlarından öğrenme yoluna gitmektedir. Özellikle gelişmemiş toplumlarda medyanın yaşanan gelişmeleri kendi yorumladığı haliyle kişilere kabullendirebilmesi olasılık dahilindedir.

Bu çalışmada Kdz. Ereğli'nin ilk günlük gazetesi olarak 1957 yılında yayın hayatına başlayan ve 62 yıldır kesintisiz olarak yayın faaliyetini sürdüren Şirin Ereğli gazetesinin perspektifinden ilçenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısındaki değişimi ve gazetenin bu değişime etkisini görmeye çalıştık. Araştırmamızı 1957-1967 yılları arasında sınırlandırmamızın nedeni ilçenin sosyo-ekonomik anlamda değişiminin en önemli dönüm noktası olan Erdemir'in kuruluş sürecinin bu tarihler arasında olmasıdır.

Tez çalışmasının ortaya çıkmasında desteğini esirgemeyen danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Faruk Temel'e, çalışmanın belirli bir aşamaya gelmesinde emeği olan Doç. Dr. Yaşar Zorlu'ya teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışması için mülakat yaptığım ve kısa süre sonra da yaşamını yitiren Şirin Ereğli gazetesinin kurucusu Bedri Erel'i rahmet ve minnetle anıyorum. Yine mülakat yaparak değerli bilgilerine başvurduğum gazeteci-yazar Sina Çıladı'ya da teşekkürü borç bilirim. Tezin hazırlanma sürecinde anlayışı için çalıştığım gazetenin imtiyaz sahibi Doğan Gönüllü'ye, Bedri Erel ile yapılan görüşmede yardımları için gazeteci Hüseyin Aksakal'a, bu süreçte maddi manevi her zaman yanımda olan anne-babama ve kardeşlerime minnettarım.

ŞİRİN EREĞLİ GAZETESİ VE KARADENİZ EREĞLİ'DE SOSYAL YAŞAM

Fahrettin ÖZAYDIN

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Ağustos 2019

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Faruk TEMEL

ÖZET

Ani endüstriyel gelişmeler, toplumların sosyo-ekonomik ve kültürel yaşamlarında kapsamlı değişikliklere yol açarlar. Antik çağdan bu yana yerleşim birimi olarak bir sahil/liman kasabası niteliğinde olan Ereğli, bu anlamda iki önemli değişiklik geçirmiştir. Bunlardan birincisi 1829 yılında taşkömürünün bulunması ve 1848 yılında üretime geçilmesidir. İkinci ise 1960'lı yılların başından itibaren Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları'nın kuruluş sürecinde yaşanmıştır. Taşkömürünün bulunmasıyla maden şehri olan ancak bir sanayi kenti hüviyeti kazanamayan Ereğli, çelik endüstrisinin ilçeye girişiyle sanayi tipi üretimle tanışmış, buna bağlı olarak ekonomisinden sosyal ve kültürel hayatına, demografik yapısına dek birçok alanda yeni bir dünyanın kapılarını aralamıştır.

Bu süreci anlamamanın yollarından biri, o süreci yaşayanların bakış açısını anlayabilmekten geçer. Bu bağlamda, ilçede yayın yapan basın kuruluşlarının olguları değerlendirme biçimi, dönüşüm sürecini anlamlandırmak için en yararlı enstrümanlar arasındadır. 1957 yılında Zonguldak'ta yayın yapan Bedri Erel'in matbaasını Ereğli'ye taşımasıyla ilçede yayın hayatına başlayan Şirin Ereğli gazetesi, şehrin o günün koşullarında “çağ atlaması” olarak değerlendirilebilecek dönüşümü başından sonuna kadar takip eden tek yayın kuruluşu olmasından ötürü, bu dönemi anlamakta anahtar bir nitelik arz eder.

Çalışmanın amacı; ilçenin ikinci büyük değişim sürecini yaşadığı 1957-1967 dönemini Şirin Ereğli gazetesi çerçevesinden ele alarak sosyo-ekonomik ve kültürel değişimi göstermektir. Tarihsel araştırma tasarımı kapsamında nitel içerik analizi ve görüşme yöntemi ile hazırlanan çalışmada gazetenin 10 yıllık süre içerisindeki nüshalarına bakılarak ilçenin sosyal yaşamına dair haber ve köşe yazıları konularına göre nitel bir yaklaşımla yorumlanmıştır.

Ortaya çıkan sonuçların en anlamlısı; ilçe yaşamının bu dönemin öncesi ve sonrasının belirgin farklılıklar içerdiği, aynı zamanda Erdemir'in kuruluşunun kent yaşamında bir milat oluşturduğudur. Ayrıca gazetenin ilçenin sosyo-ekonomik ve kültürel hayatına haber ve köşe yazılarıyla etki ettiği tespit edilen diğer bir husustur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Yapı, Şirin Ereğli Gazetesi, Yerel Basın, Kdz. Ereğli

ŞİRİN EREĞLİ NEWSPAPER AND SOCIAL LIFE IN KARADENİZ EREĞLİ (1957-1967)

Fahrettin ÖZAYDIN

**Erciyes University, Social Sciences Institute
Master Thesis, August 2019
Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Faruk TEMEL**

ABSTRACT

Sudden industrial developments lead to extensive changes in socio-economic and cultural life of societies. Since ancient ages, Ereğli where is considered a coastline/harbor town as accommodation unit has undergone two important developments. First of them is the discovery of coal at 1829 and starting of production. The second development is foundation period of Ereğli Iron and Steel Factories since the early 1960s. Ereğli, a town that could not manage to have identification as an industry town by discovery of coal, has met the industrial production by admission of Steel factory to the town. According to that, new doors have opened to a new world in many areas, for example the economy, the social and cultural life, demographic structure.

One of the ways to understand the period is being able to understand the perspective of the people who live this period. In this sense, the way of consideration of facts of media institution broadcasting in the town, is among the most helpful instrument to understand the transition period. In 1957, Bedri Erel's printing press broadcasting in Zonguldak is moved into Ereğli. Then, the establishment of Şirin Ereğli newspaper has started. Therefore, Şirin Ereğli newspaper can be considered as a key to understand the transition period because it was the only broadcasting corporation that has followed the change which can be considered as "the step into new age" from the beginning to the end.

Purpose of the study; To show the cultural and socioeconomic change during the period of 1957-1967, when the district was having it's second greatest transformation, via the perspective of Sirin Eregli newspaper. With the study that is prepared by qualitative content analysis and interview methods within the scope of historical research design, by scanning the newspapers that is published for 10 years, "it has been commented with

a qualitative manner according to news and articles topics about the district's social life."

The most meaningful inference made is that the life of the town has significant differences between before and after the period and, at the same time, that the foundation of Erdemir is a milestone of the town.

In addition, the newspaper's socio-economic and cultural life of the district is another issue that has been found to affect the news and columns.

Key Words: Social Structure, Şirin Ereğli Newspaper, Local Press, Kdz. Ereğli

İÇİNDEKİLER

ŞİRİN EREĞLİ GAZETESİ VE KARADENİZ EREĞLİ'DE SOSYAL YAŞAM	
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
TEZ İNTİHAL FORMU	ii
YÖNERGEYE UYGUNLUK.....	iii
KABUL ONAY.....	iv
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
GİRİŞ	1
A. Teorik Zemin	3
B. Literatür İncelemesi	8

BİRİNCİ BÖLÜM

KARADENİZ EREĞLİ'DE SOSYAL YAŞAM

1.1. Kdz. Ereğli'nin Genel Yapısı	16
1.1.1. Coğrafi Yapı.....	17
1.1.2. Siyasi Tarihi	18
1.1.3. İdari Yapısı.....	21
1.1.4. Sosyo-ekonomik Yaşam	25

İKİNCİ BÖLÜM

KDZ. EREĞLİ'DE BASIN YAŞAMI VE ŞİRİN EREĞLİ GAZETESİ

2.1. Kdz. Ereğli'de Basın.....	36
2.1.1. Basın Yaşamı	36
2.1.2. Yayımlanan Gazete ve Dergiler	38
2.2.Şirin Ereğli Gazetesi	45
2.2.1. Sahibi	45
2.2.2. Kuruluş Süreci.....	46
2.2.3.Yönetimi ve Yazı Kadrosu.....	48
2.2.4.Gazetenin Teknik ve İçerik Özellikleri	49

2.2.4.1. Gazetede Yer Alan Haberlerin Konulara Göre Dağılımı.....	51
2.2.5. Gelir Kaynakları.....	53
2.2.6.Yayın Politikası.....	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞİRİN EREĞLİ GAZETESİ'NE GÖRE KDZ. EREĞLİ'DE SOSYAL YAŞAM

3.1. Araştırmanın Tanımı	58
3.1.1. Yöntem.....	58
3.1.2. Varsayım	59
3.1.3. Amaç ve Önem.....	59
3.1.4. Kapsam.....	60
3.1.5.Evren ve Örneklem	60
3.2. Şirin Ereğli'ye Göre Şehirde Yaşam	60
3.2.1. Siyasi Yaşam.....	60
3.2.1.1. Belediye Seçimleri	62
3.2.1.2. Genel Seçimler	63
3.2.2. Eğitim Hayatı	64
3.2.3. Sağlık Hizmetleri	68
3.2.4. Haberleşme ve Ulaşım	70
3.2.5.Asayiş ve Güvenlik	73
3.2.6. Spor	74
3.2.7. Kültür-Sanat ve Eğlence Hayatı.....	77
3.2.8. Sosyo- Ekonomik Durum.....	81
3.2.8.1. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları'nın Kuruluşu	81
3.2.8.1.1. Fabrikanın İnşa Süreci ve Faaliyete Geçmesi	83
3.2.8.2. Nüfus Artışı.....	88
3.2.8.3. Turizm.....	89
3.2.8.4. Ticaret	92
SONUÇ.....	95
KAYNAKÇA	102
EKLER.....	108
ÖZGEÇMİŞ.....	113

KISALTMALAR

AP	: Adalet Partisi
AŞ.	: Anonim Şirketi
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CMP	: Cumhuriyetçi Millet Partisi
ÇEV.	: Çeviren
DP	: Demokrat Parti
DZ.	: Deniz
ERDEMİR	: Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketi
KDZ.	: Karadeniz
KM.	: Kilometre
M.	: Metre
MB.	: Milibar
MM.	: Milimetre
MÖ.	: Milattan Önce
PTT	: Posta ve Telgraf Teşkilatı
TV.	: Televizyon
VB.	: Ve benzeri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Şirin Ereğli Gazetesinde Haberlerin Konulara Göre Dağılımı (1957-1967) 52

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. 2019 Yılında Kdz. Ereğli Şehir Merkezi'nin Görünümü.....	16
Resim 2. 1960'lı Yıllarda Kdz. Ereğli'nin Görünümü.....	32
Resim 3. Erdemir'den Genel Görünüm	33

GİRİŞ

Gazetecilik faaliyetlerinin başladığı 17. yüzyıl itibariyle toplumsal ve siyasal gelişmelere yön veren güç unsurları arasına giren basın araçları, tarihsel süreçlerdeki etkinliğinin yanı sıra bilimsel araştırmalara konu olması bakımından da oldukça önemli bir alanı kapsamaktadır. Nitekim akademik çalışmalarda gazetelerin siyasal ve toplumsal süreçlerdeki etkinliğine yönelik ortaya konulan sonuçlarda, haber verme ve bilgi paylaşımını yerine getiren bu araçların aynı zamanda motivasyon, güdüleme, toplumsallaştırma, (MacBride, 1993:15) gibi işlevleri gerçekleştirdiği paylaşılmaktadır. Böylesine önemli özelliklere sahip olan medyanın, insanların birlikteliğini sağlaması ve sorunlarının çözümüne imkan tanınması açısından insanlık için hayati değerde olduğu muhakkaktır. Öyle ki doğal ihtiyaç özelliği taşıyan iletişimin bir parçası olan basın araçları tarihsel süreçte de önemli değişim ve dönüşüm aşamalarında mihenk taşı konumunda yer almaktadır.

Ülke içerisinde yayın yapan basın araçları yaygın basın ve yerel basın şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Genel olarak mesleki ve akademik dilde, Türkiye içi ve dışı dağıtımı yapılan basın, ulusal basın olarak adlandırılrsa da; bazı çevre ve kaynaklar yerel basın mensuplarının “ulusal” sıfatına yönelik, “Biz milli değil miyiz?” biçimindeki eleştirilerini göz önüne alarak, yaygın basın deyimini kullanmayı tercih etmektedirler (Girgin, 2001: 147). Ülke geneli yerine daha dar bir bölgede düzenli olarak faaliyet gösteren yerel basın da; demokrasinin gelişmesi, yurttaşlık bilincinin yerleşmesi, sivil toplum örgütlerinin güçlenmesi için katkılar sağlamakta, yöre insanını doğrudan ilgilendiren olayları derinlemesine ele almakta ve bu yönüyle hedef kitlesi olan yöre halkı için ulusal basından daha önemli bir konumda bulunmaktadır (Bodur, 1997: 39-40). Nitekim tarihsel süreç içerisinde yerel basın araçlarının etkinliğini göstermesi bakımından Kurtuluş Savaşı'nda Milli Mücadele döneminde yerel basın araçlarının gösterdiği çaba ve başarı önemli örnek teşkil etmektedir (Bozdağ, 1992:151). Bu açıdan

basın araçlarının yaygın ve yerel basın şeklindeki kategorik ayrımları, etkinlik ve nitelikleri açısından belirleyici bir unsur özelliği taşımamaktadır.

Yerel basın araçları, yayınlandığı bölgede, bireylerin sorunlarını çözmelerine yardımcı olmak, bireyler arasındaki ilişkilerin olumlu gelişmesini sağlamak, yerel düzeydeki kamuoyunun oluşmasına katkı sağlamak ve yerel yönetimleri denetlemek gibi işlevleri yerine getirmektedir (Temel, vd., 2012: 126). Bu çerçevede yerel basının, ülkenin çeşitli yörelerinde, özellikle büyük kentler dışındaki yerleşim yerlerinde, il, ilçe ve beldelerde, günlük, haftalık ve daha fazla aralıklarla yayımlanan, yayımlandıkları yörenin haberlerini veren, sorunlarını dile getiren, halkın isteklerini ilgililere aktarmayı hedefleyen yazılı basın organları olarak tanımlandığı görülmektedir (Girgin, 2001: 160).

Kitle iletişimi açısından önemli araçlar arasında yer alan yerel gazeteler topluma düzen verme çabası taşıyan özellikleriyle etkin bir konuma oturmaktadır. Yerel gazeteler halkın kimi zaman günlük yaşamını düzenlerler kimi zaman da halkı bilgilendirmek ve halkın kanaatlerini etkilemek üzere yayımlanır (Vural, 1996: 1061).

Gazeteler sosyal yaşama hem etki eden hem de sosyal yaşamı tasvir eden özellikleriyle önem taşımaktadır. Bu bağlamda yerel basının, toplumla ilişkisi temelinde, şehir, kamu ve idare adına önemli özellikleri barındırması bu çalışmanın konusu olarak seçilmesi açısından belirleyici unsurdur. Yanı sıra araştırma alanını oluşturan Şirin Ereğli gazetesinin, yerel basın için sayılı özelliklerin izlerini taşıması da inceleme alanı olarak belirlenmesine olanak tanımaktadır. Nitekim Şirin Ereğli gazetesi, 1957 yılında Kdz. Ereğli'de yayımlanmaya başlamış ve bugün de yayın hayatına devam etmektedir. Çalışma kapsamında, Şirin Ereğli'nin şehirle ilişkisi, şehrin değişim ve dönüşüm dinamikleri arasındaki rolü temelinde yerel basın ve şehir ilişkisine yönelik bir çözümleme yapılması planlanmaktadır.

1957 yılında yayın hayatına başlayan Şirin Ereğli gazetesinde şehir hayatına ilişkin önemli bilgiler bulunmaktadır. Bu bağlamda söz konusu dönemde şehirdeki tüm ekonomik, sosyal ve kültürel değişim süreçleri, Şirin Ereğli gazetesinin içerikleri ekseninde incelenmektedir. Kdz. Ereğli'nin kömür işletmelerini ve demir çelik fabrikasını barındırması dolayısıyla sosyal-ekonomik değişimlere uğramış olması, gazetenin bu değişimi aktaran ve yön veren özelliği çalışma kapsamında irdelenmektedir.

Tarihsel araştırma tasarımı kapsamın nitel içerik analizi yönteminin benimsendiği çalışmada görüşme tekniği de kullanılmaktadır.¹ Bu çerçevede Şirin Ereğli gazetesinin 1957 ve 1967 yılları arasındaki sayılarının incelenerek, sosyal yaşamı yansıtan başlıklar altında içerikler değerlendirilmektedir. 1957 ve 1967 yılları arasındaki sayılarının incelenmesi, Kdz. Ereğli'de demir çelik fabrikasının kurulması sürecine rastlaması ve dolayısıyla Kdz. Ereğli şehrinin ekonomik ve sosyal yaşamındaki değişim dönemini içermesi ile ilgilidir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde; Kdz. Ereğli'nin coğrafi yapısı, tarihi ve sosyo-ekonomik yapısına ilişkin genel bilgiler paylaşılmaktadır. İkinci bölümde; Kdz. Ereğli basını ve Şirin Ereğli gazetesi tanıtılırken, çalışmanın son bölümünde gazete-şehir ilişkisini yansıtan başlıklar altında Şirin Ereğli gözüyle Kdz. Ereğli şehrinin sosyal ve ekonomik yaşamı incelenmektedir.

A. Teorik Zemin

İnsanoğlu, ilk çağlardan beri etrafında olanlara dair hep bir merak içerisinde olmuştur. Tarihçiler ve sosyologlar da bu durumu haberin insanın temel dürtülerini tatmin eden bir araç olmasına bağlamaktadırlar. İnsanın kendisinin göremediği olaylardan, başkaları aracılığıyla da olsa haberdar olması, olup bitenin farkına varabilmesi, ona kendi yaşamını kontrol edebilme ve kendini güvende hissetme duygusu kazandırmaktadır (Özçağlayan, 2008: 132).

İlk çağlarda haberleşme ihtiyacının ortaya çıkmasında etken olan olgu; insanoğlunun doğa ile mücadelesinde karşılaştığı sorunları çözümleyebilmek ve hayatını sürdürebilmek mücadelesi, ayrıca doğadan elde ettiği zenginlikleri daha uzun süre yaşamasına elverişli olabilecek biçimde koruyabilme kaygısından doğmuştur. Bunun için de bulduğu bilimsel çözüm yollarını yazıya aktarıp bu yolları topluma göstermesi ve toplumun bu çözüm yollarından faydalanması söz konusudur. Dolayısıyla bu dönemin basın olayı yazı ile edinilen bilgileri topluma aktarmaktan ibarettir. Bu insanın hayatını devam ettirebilmesi için gerekli bir durumdur. Yazının icadı, bilginin kalıcı olarak depolanmasını ve aktarılmasını sağlamıştır. Bu sayede haberin unutulması ya da anlam değiştirmesi gibi sorunlar da ortandan kalkmıştır (Alemdar, 1981: 16).

¹ Araştırma tasarımına ilişkin bilgiler üçüncü bölümde yer almaktadır.

Kongar (1979: 271)'a göre, toplumların değer sistemi içinde her haberin belli bir yeri varsa da, haberleşmenin son hedefi olan alıcının, kendisine gelen her haberi toplumun diğer üyeleri ile aynı şekilde değerlendirilmesi beklenemez. Üyesi bulunan guruplar, ideolojik inançlar, toplumsal-ekonomik statü, zevkler ve tercihler, her alıcının, her haberi özel bir şekilde değerlendirmesi sonucunu doğuracaktır. Haberleşmenin amaçlarından biri de karşılıklı etkinin sağlanmasıdır. Alıcı ile kaynak arasındaki bir etki-tepki ilişkisi bir yana, hiç olmazsa bir etki yaratmayan haberleşme, başarısızlığa uğramış demektir.

Haberleşmenin önemli unsurları arasında yer alan kitle İletişim araçları, özellikle de gazeteler, ülkenin kültür, ekonomi ve siyasal hayatıyla ilgili önemli toplumsal kurumlardır. Toplumda üretim biçimi ve ilişkileriyle birlikte yönetim ve mücadele için geliştirilen ve kullanılan iletişim araçları arasında, geleneksel kitle iletişimi dendiğinde, öncelikle basın teknolojisi ve bunun ürünü gazeteler akla gelir. Basının gelişimi ve kitle iletişim aracı olarak kullanımı ekonomik gücü elde etmiş, fakat siyasal güçten mahrum bırakılmış burjuvaların egemen siyasal sisteme karşı özellikle demokrasi ve özgürlük çerçevesi içinde mücadelesinin en popüler silahı biçiminde önümüze çıkar. Bu nedenle ki, örneğin, basın dördüncü güç olarak nitelendirilir. İlk gazeteler bu karakteri nedeniyle burjuva sermayesinin kendi çıkarı için feodal sistemin devletine karşı mücadele veren dördüncü güç olarak sunulur (Erdoğan, 2009: 9-13).

Haber kağıtları ve haber mektupları, gazetenin öncüleri olarak Avrupa'da 14. yüzyıldan itibaren çeşitli işlevler görmüşse de bilindiği anlamda gazete, 17. yüzyılda ilk olarak Avrupa'da yayımlanmaya başlayan bir kitle iletişim aracıdır. Haber kağıtları, aristokrasi hakkında bilgi taşıma işlevi görürken haber mektupları ise burjuvazinin ticari sorunlarını çözmesinde etkili olmuştur. O günden bugüne gazetenin insanoğluna hizmet götürmeye devam etmesi, gerçekten önemli toplumsal bir olgudur. İlk gazetenin yayımlanmasında, Avrupa'da çeşitli ülkeler arasındaki çoğu din kaynaklı savaşlar hakkında bilgi edinme isteğinin önemli rol oynadığı bir gerçektir. Gazetenin doğuşunda Avrupa'da sermaye birikimi ve ticaretin gelişimi de etki göstermiştir. 18. yüzyılda gazetenin ve gazeteciliğin gelişim çizgisini değiştiren iki önemli olay Amerikan Bağımsızlık Savaşı ile Fransız İhtilali olmuştur. Bu gelişmelerle basının özgür olması anlayışı kabul görmüş, Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'ne ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne yazılı olarak girmiştir. 19. yüzyıl ise gazetenin ve gazeteciliğin gelişmesi,

kurumsallaşması bakımından köklü değişiklikleri görüldüğü bir dönemdir. Bu yüzyılda İngiltere’de başlayan endüstri devrimiyle bağıntılı olarak gelişen enformasyon devrimiyle gazetecilik, daha da çok özgürlük elde etmiş, bir meslek şekline dönüşmüş ve okuyucu kazanmıştır. Artık insanın ilgisini çekme ilkesini benimseyen gazetelerde haberler verilirken olayları, düşünce ve fikirleri aktarmada insanın duygularına yönelme ön plana çıkmaya başlamıştır. 19. yüzyılın ortalarından itibaren seçkin gazetecilik anlayışından halka dönük gazetecilik anlayışına ve kitle gazetesine geçiş görülmektedir. 20. yüzyılda da gazeteciliğe damgasını vuran olay çeşitli kitle iletişim araçlarıyla gazetecilik yapılması olmuştur. Magazin, fikir, radyo, televizyon gazeteciliğinin çerçevesini oluşturan insanın ilgisini çekme anlayışı, 21. yüzyılda da kendini açık bir şekilde hissettirmektedir (Tokgöz, 2003: 58-61).

Girgin (2009: 12), basımevi ve basının ilk 300 yılında etkilediği Avrupa toplumlarında birçok değişime yol açtığını ve bazı dinamikleri harekete geçirdiğini şöyle özetlemektedir:

“Kendi düşünüp değerlendiren insanın oluşması; akılcılığın ve hümanizmanın yerleşmesi. Her şeyi bilen yerine uzmanlığın pekiştirilmesi. Bilgi akımında süreklilik ve kesinlik sağlama. Bilginin kolay ve ucuz yayılıp hızlı aktarılması. Soylu ve din sınıfı sultanını kırıp burjuva aracılığıyla kitleye açılma. Dilde sadeleşme ve dile dayalı ulusçuluğu pekiştirme. Uluslar üstü burjuva kültürünü yaygınlaştırma. Laiklik eğilimini güçlendirme. Kamuoyu oluşturmada yeni bir forum. Açık toplum için savaşım. İktidar sınırlarının ortadan kalkması. Tüketim eğilimini kitleye yaymak. Yeni mesleki iş ilanları açmak. Özgürce yazma isteği. Güdümlenme çabaları. Çıkarıcı eğilimler. Sansür ve kısıtlama girişimleri. Baskılara karşı özgürlük savaşı.”

Sınıflı toplumlarda üretim araçlarını kontrol eden sınıflar aynı zamanda düşünce üretim araçlarını da kontrol ederler. Kapitalist öncesi toplumlarda doğada ve toplumda meydana gelen olaylar daha çok dinsel bir bakış açısıyla açıklanmaktayken kapitalizmin gelişmesi ve bilim ve teknolojideki gelişmeler toplumda meydana gelen olayları doğal ve toplumsal sebepleri olduğunu ortaya koymuştur. Burjuva devrim çağında kendi çıkarını toplumun genel çıkarı olarak sunan burjuva sınıfı, egemen güç haline gelmeleriyle kendi denetimindeki bilimi çalışan sınıfı denetlemek ve var olan üretim ilişkilerini sürdürmek için kullanmıştır. Dolayısıyla iletişim bilimleri de örgütlü bir araştırma faaliyeti olarak kitleleri denetlemek ve yönlendirmek ihtiyacından

kaynaklanmıştır. İletişim bilimlerinde bütün toplumun gerçeğini açıklayacak tek bir kuram bulunmamaktadır. Farklı sınıfların farklılaşan çıkarları, farklı kuramlar aracılığıyla dile getirilmektedir (Yaylagül, 2018: 28-29).

İletişimin etkileri üzerinde bugüne dek çok sayıda araştırma yapılmıştır. Eleştirel medya çalışmaları, kitle iletişim sürecini ve medya kuruluşlarını devlet, aile, ekonomik kurumlar, kilise, sendikalar ve siyasi partiler gibi diğer toplumsal kurum ve kuruluşlardan soyutlamadan onlarla ilişkileri içerisinde ele alırlar. Ayrıca toplumu oluşturan insanlar ve sosyal sınıflar da belli farklılıklara sahiptir. Bu yaklaşım iletişim sürecini gönderilen mesajların insanlar üzerindeki bireysel psikolojik ya da en gelişmiş şekliyle sosyal psikolojik etkilerini incelemek yerine iletişimin toplumun ve toplumsal ilişkilerin üretiminde oynadığı ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel ve ideolojik rol üzerinde dururlar (Yaylagül, 2018: 35).

Erdoğan (2005: 189) da, iletişimin her şeyden önce bir toplumsal süreç olduğunu ifade ederek, *“bu sürecin yapısı, işleyişi ve sonuçları örneğin sosyoloji, tarih, kültürel antropoloji, dil bilimi, sosyal psikoloji ve siyasal ekonomi gibi alanların katkısı olmaksızın veya bu alanlara yönelmeksizin kısır kalır”* görüşlerine yer vermektedir.

Modern toplumun üyelerini iletişim araçlarının güç sahibi elitleri tarafından acizce yönlendirilen varlıklar olarak gören kitle toplumu kuramı yerini zamanla kitle iletişim araçları tarafından sunulan yol gösterici hususları kabul etme veya etmemede daha aktif rol alan insanların olduğu bir başka kurama bıraktı. Bu görüşe göre kitle iletişim araçlarının anlamları empoze etmektense fikir oluşturma ve dünyaya bakış açısı yaratmada ‘hammadde’yi vermesi daha olasıdır. Bu bakış açısı, etkin izleyici kuramlarıyla ve izleyiciyi çözümleyici ve okuyucu olarak güçlendiren, kitle iletişim aracı metinlerinin farklı alımlanabileceğine ilişkin kuramlarla desteklenmiştir (McQuail, Windahl, 2017: 25).

Medya mesajlarının izleyicilerin/okuyucuların davranışları üzerindeki etkileri konu alan çalışmaların temel sorusu ve sorunu; medya aracılığıyla sunulan içeriklerin/mesajların bu içerikleri/mesajları alan/tüketen insanların düşüncelerini nasıl biçimlendirdiği ve insanların dikkatlerini hangi konulara ve olaylara çektiği; medya içeriklerinin insanların tutum, eğilim ve alışkanlıklarını etkileyerek insanları ne tip tutum ve davranışlar geliştirmeye ittiğidir. Harold D. Laswell tarafından geliştirilen ‘hipodermik iğne’

modeli medya içeriklerinin okuyucu/izleyici üzerinde son derece güçlü bir etkiye sahip olduğunu savunur. Ancak bundan sonraki medya araştırmalarının çoğu bilimsel yöntemlerle laboratuvar ortamında gerçekleştirilen deneylere dayalı olarak geliştirilen çalışmalardır. Bu deneylerden sağlanan bulgular sonucunda ‘hipodermik iğne’ modeli reddedilerek yerine ‘minimum etki’ kuramı geliştirilmiştir. 1970’lerin sonlarından itibaren yapılan çalışmalarda medyanın etkinliği ile davranışsal unsurlar arasında ayrımlar geliştirilmeye başlanmıştır. 1980’lerde iletişimin etkisinin onun gündemi belirleyebilme gücünde olduğu düşüncesine dayanan ‘gündem kurma’ kuramı geliştirilmiştir. Bu kurama göre de medya konuları ve düşünceleri seçerek kamuoyunun dikkatinin bu konu ve görüşler üzerinde yoğunlaşmasını sağlamaktadır (Yaylagül: 47-48).

Anlaşılabacağı üzere toplumsal bir kurum haline gelen kitle iletişim araçları/gazeteler, doğrudan yöneldiği kitle üzerinde dolaylı ya da dolaysız, olumlu ya da olumsuz ve az ya da çok oranda bir etkileme, yönlendirme ve saptama gücüne sahiptir. Basının görev, sorumluluk ve işlevleri açısından kamuoyuna yönelik etkinliği ülkemizde kimi dönemlerde öylesine önemli misyonlarla yüklenmiştir ki bu dönemler Türkiye’nin yeniden yapılanmasında, motive olmasında, sorunlarla mücadele etmesinde son derece belirleyici olmuştur. Basının kamuoyuna yönelik etkinliğine en büyük örnek dönemlerden biri Kurtuluş Savaşı’nın yaşandığı dönemlerdir. Bu dönemde basının toplumsal gücünden sonuna kadar yararlanılmış, bir anlamda ulusal mücadele basın kanalının çok iyi kullanılarak kamuoyu desteğinin kazanılmasından sonra ivme yakalamıştır (Vural, 1997: 89). Bu dönemde Mustafa Kemal, Anadolu’da yeni bir örgütlenme ve Milli Mücadele hazırlıkları ile meşgulken, İstanbul basını, Mustafa Kemal’e ve Milli Mücadeleye destek olanlar ve olmayanlar diye ikiye ayrıldı. Milli Mücadele için İstanbul Hükümetinin ve işgalci devletlerin Anadolu’ya tesirini engellemek önemliydi. Bu nedenle Mustafa Kemal, Anadolu’ya geçtiğinde, öncelikle her çeşit haberin bölgeye girmesini kontrol altına aldı. Fakat diğer yandan da halkın daha fazla desteğini temin etmek için ulusal direnişle ilgili çalışmaların halka duyurulması gerekliydi. Mustafa Kemal, ulusal direnişte basının önemini çok iyi bildiğinden Sivas’ta bir gazete yayımlanmasını istedi. Böylece Milli Mücadelenin ilk resmi gazetesi İrade-i Milliye 14 Eylül 1919’da Sivas’ta yayın hayatına başladı. Bu gazete, Milli Mücadele ile ilgili bilgileri, haberleri, Heyet-i Temsiliye’nin kararlarını,

çeşitli yazışmaları, memleketin içinde bulunduğu durumla alakalı yorum yazıları yayımlamaktaydı. Milli Mücadelenin tanınmasında, halk arasında ilgi ve taraftar bulmasında bu gazetenin önemli katkıları oldu (Demir, 2012: 121-122).

Tüm bunlara bakarak; teknolojinin hızlı devinimiyle birer bilgi kaynağı olan kitle iletişim araçlarının bugün için artık toplumsal düzlemde vazgeçilmez bir konuma geldikleri ve gündelik yaşam içerisinde belirleyici bir güce sahip oldukları artık tartışmasız kabul edilmektedir. Kitle iletişim araçlarının enforme edici, kültürlendirici, eğitici, aydınlatıcı, yeni yaşam ve davranış modelleri kazandırıcı, eğlendirici, tartıştırıcı, sosyalleştirici özelliklerinden bireyler bir biçimde etkilenmektedir. Kültürel, dinsel, sosyal ve ekonomik alanlardaki farklılıklar bile bu etkilenme sürecinin önüne geçememektedir (Vural, 2001: 117-118).

B. Literatür İncelemesi

Literatürde basın araçlarını konu edinen çokça çalışmaya rastlanmaktadır. Özellikle basının siyasal ve toplumsal süreçlerdeki rolüne odaklanan çalışmalar literatürde önemli yer tutmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde çıkarılan gazeteleri konu edinen ve bu tezin konusuna yakın akademik çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Buna karşın çalışma Şirin Ereğli gazetesini konu edinen ilk çalışma olma özelliğini taşımaktadır.

Yaşar Zorlu ve Faruk ve Temel (2016) tarafından bildiri şeklinde sunulan Uluslararası Erzincan Sempozyumu yayınında yer alan 'Tek Parti İktidarında Bir Vilayet Gazetesi: Yeni Erzincan' adlı çalışmalarında 26 Mart 1942 tarihinde çıkarılan Erzincan'ın ilk gazetesi Yeni Erzincan'ın, vilayet gazetesi olarak CHP politikalarını toplumsallaştırma vazifesi gördüğünü belirtmektedirler. Gazetenin, devlet ve halkı bütünleştirme amacını taşıdığını, siyasi irade adına toplumsal hedeflere hizmet eden bir yayın politikası güttüğünü ortaya koyarlar. Yeni Erzincan gazetesinin bu yönüyle halkı eğitici, öğretici, yönlendirici bir nitelik taşıdığını ifade etmektedirler. Yeni Erzincan gazetesinin içerik ve yayın politikası incelenen çalışmada, elde edilen verilerin bir vilayet gazetesinin rolünü çözümlemeyi kolaylaştırdığı savunulmaktadır. Zorlu ve Temel, bu çalışma ile Yeni Erzincan'ın yerel gazete olmasına karşın daha çok merkezden yerele bilgi ve haber akışı gerçekleştirdiği ve bu akışın halkı iktidar politikaları doğrultusunda ikna etme ve

bu politikaları ya da icraatları benimsetme çerçevesi içinde olduğu sonucuna varmışlardır.

Yine Yaşar Zorlu'nun (2015) 'Mütareke İstanbul'unda Mizah Gazetesi 'Alay' ve Politik Tavrı' adlı çalışmasında da gazetenin Milli Mücadele'ye destek amacıyla çıkarıldığı ifade edilmektedir. Alay'ın Milli Mücadeleyi örgütlemek için Anadolu'ya geçen Mustafa Kemal'in liderliğini pekiştirici karikatürler yayınladığı, bağımsızlık savaşının halkın işgal karşısında karşıt kamplara bölünmekten kaçınmasıyla mümkün olabileceği uyarısını yaptığı belirtilmektedir. Araştırmada, gazetenin Mütareke İstanbul'unun sosyo-ekonomik sorunlarını da mizah yoluyla gündemine taşıdığı varılan sonuçlar arasındadır. Üzerinde durduğumuz bu iki çalışmanın daha çok siyasi yönleri odaklandığını söyleyebiliriz.

Bir gazete üzerinden, bir şehrin sosyo-kültürel hayatını yansıtan bilimsel makale ve yüksek lisans tezi çalışmalarının olduğu da literatür incelemesi yaptığımız sırasında görülmüştür. Bunlardan biri Yücel Namal ve Ramazan Şener Yılmaz'ın kaleme aldığı ve Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi'nde yayınlanan "Bartın Gazetesi Işığında Bartın'da Sosyal-Kültürel Hayat (1924)" adlı makaledir. Namal ve Yılmaz bu çalışmada; 1924 yılında el yazması olarak haftalık olarak yayımlanmaya başlayan ve otuzuncu sayısından itibaren matbu halinde basılmaya devam eden Bartın gazetesi üzerinden Bartın'ın yerel tarihini ve kültürünün araştırılmasına katkı sağlamayı amaçlamışlardır. Çalışmada Bartın gazetesinin içerik değerlendirilmesi yapılarak yerel haberlerin halka ne şekilde duyurulduğu, yaşanan dönem şartları ve ortaya çıkardığı durum saptanmaya çalışılmıştır. Gazetenin 1924 yılında çıkarılan 17 nüshasına bakılarak, Bartın'ın 1924'teki toplumsal gelişmeleri, kültürel birikimi ele alınmış; asayişten sağlığa, ulaşımdan muhacirlere, eğitimden cemiyetlere kadar geniş bir çerçevede konulara yer verilmiştir. Yazarlar; Bartın gazetesinin Bartın'ın sosyo-kültürel, siyasi, eğitim ve ekonomik yaşamında etkili olduğunu ve kent tarihine ışık tuttuğunu belirtmektedirler.

Mehmet Yılmaz da, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda hazırladığı "Selçuk Gazetesi (1945-51) Konya'nın Kültürel Hayatındaki Yeri" başlıklı yüksek lisans tezinde 1945 yılında yayın hayatına başlayan Selçuk gazetesini tanıtmayı ve gazetenin Konya'nın sosyo-kültürel hayatındaki yerini görmeyi amaçlamıştır. Dönemin politik olaylarına Selçuk gazetesinin ne şekilde yaklaştığı

üzerinde durulan çalışmada ayrıca gazetenin sosyal hayata bakışı da anlaşılmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak, gazetenin sosyal hayatın aksayan yönleri üzerinde özellikle durduğu ve Konya'nın kültür, ticaret, ziraat, sağlık gibi konularına sıklıkla yer verildiğine değinilmiştir.

Konumuzla ilgili literatür incelemesi yaparken rastladığımız başka bir çalışma da Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı'nda Ceren Demirdelen tarafından hazırlanan "Haber Gazetesine Göre Afyonkarahisar'ın Sosyo-ekonomik ve Kültürel Durumu (1938-1948) başlıklı yüksek lisans tezidir. Yapılan çalışmayla Haber gazetesi taranmak suretiyle Afyon'un sosyal, ekonomik yapısı hakkında bilgi edinilmesi amaçlanmıştır. Haber gazetesinde şehir hayatına ilişkin önemli bilgilerin olduğu söylenen çalışmada, şehirdeki tüm siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeler gazete ekseninde incelenerek yorumlanmıştır.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda Zühal Boran'ın "Yerel Basın Çalışmalarına Bir Örnek: Yeni Yurd Van Gazetesi (1937-1948)" adıyla hazırladığı yüksek lisans tezinde Van Gazetesi'nin 1937-1948 yılları arasında kentin siyasal, sosyal ve ekonomik yaşamını ilgilendiren haberleri incelenmiştir. Çalışmada, Yeni Yurd Van Gazetesi'nde yer alan haberler; siyasi, sosyal, ekonomi, eğitim ve spor alt başlıklarıyla tahlil edilmiştir. Sonuç bölümünde gazetenin Van'daki güncel sorunları ele alarak kentin geliştirilmesi, eksikliklerin giderilmesi yolunda kamuoyu oluşmasında önemine değinilmiştir.

Kdz. Ereğli'nin tarihi ile sosyokültürel ve ekonomik yapısını anlatan çeşitli çalışmalara da literatürde rastlanmaktadır. Kdz. Ereğli tarihini anlatan en önemli kaynaklardan biri Tarihçi-Yazar Tahsin Aygün'ün daha çok kentin antik tarihini anlattığı 'Karadeniz Ereğlisi Tarihi' adlı çalışmasıdır. Aygün, bu çalışmasında Bolu ve Kastamonu salnameleri ile eski gezginlerin notları üzerinden Kdz. Ereğli tarihine geniş ölçüde ışık tutmuştur. Aygün, kitabın önsözünde bu çalışmayı yapmasındaki gayesini "*gayem, bu tarihi beldeyi, Ereğli gençlerine, memleket aydınlarına tanıtmaktan ziyade, gelecekte bu konuda araştırma yapacaklara küçük bir ışık tutabilmektir.*" sözleriyle açıklarken; kitabındaki son sözleri ise "*bu şehrin parlak sayfaları yeni araştırma konusu olarak sunulmaya layıktır ve sunulacaktır*" ifadeleriyle açıklamıştır.

Araştırmamızın konusu itibariyle başvurduğumuz kaynaklar arasında yer alan ve Türkiye’de yapılan ilk kent araştırması sayılan Mübeccel Kıray’ın 1962 yılında hazırlamaya başlayıp 1964 yılında yayımladığı ‘Ereğli: Ağır Sanayi’den Önce Bir Sahil Kasabası’ adlı kitap; Kdz. Ereğli’de kısa adı Erdemir olan Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları kurulmadan önceki toplumsal yapı ile bu sanayi tesislerinin kente getireceği toplumsal değişim ve dönüşümü aktaran bir eser niteliğindedir. Kitap; Kdz. Ereğli kasabasının 1962 yılındaki sosyal yapısını, bu yapı ile ilgili insan ilişkilerini ve sosyal değerleri birbirine bağımlı ve bağlı bir düzende göstermektedir. Kıray, kitabın sonuç kısmında; Kdz. Ereğli’nin sosyal yapısının çeşitli zamanlarda değişik tempoda süregelen değişiklikler yaşadığına vurgu yaparak, 1962 yılında izlenen Kdz. Ereğli’nin ise yüzyıllık kömür işletmeciliğinin buraya has işletme tarzı, Türkiye’nin bütününe geçirdiği sosyal değişimler, kasabanın dışarı ile ilişkisini sağlayan ulaşım ve kitle haberleşme araçları ile bu koşulların getirdiği nüfus hareketlerinin bir birleşimi olduğunu ifade etmektedir. Kıray, o dönemde yeni kurulan demir çekik fabrikasının ise Kdz. Ereğli’yi ne kadar ileri götürecektir konusunun yalnız fabrikaya bağlı olmadığını, daha çok Türkiye’nin bütününe de yer alacak değişikliklerle ve bunlarla hem fabrikanın hem de kasabanın kuracağı ilişkilerle bağlı olacağını söylemiştir.

Eczacı Sadun Duran’ın 1869-1916 yıllarını kapsayan ‘Kastamonu ve Bolu Salnamelerinde Ereğli’ adlı eserinde de Kdz. Ereğli’nin tarihinin yanı sıra coğrafi, idari, iktisadi ve demografik yapısı ile eğitim ve kültür hayatı konusunda da bilgilere yer verilmiştir. Duran, kitabın sonsözünde; salnamelerdeki bilgileri değişik dönemlerde, değişik gözlerden görüp karşılaştırmak açısından 50 yıl öncesine kadar yapılmış farklı kaynaklardaki bilgilere de yer verdiğini belirtmektedir.

Ereğli ile ilgili bir önemli çalışma da Gazeteci-Yazar Sina Çıladır’ın ‘Kdz. Ereğli’nin Tarihi’ adlı kitabıdır. Çıladır, kitabının önsözünde yukarıda söz ettiğimiz Tahsin Aygün’ün eserinden geniş ölçüde yararlandığını belirtmiş ancak Aygün’ün eserinin Kdz. Ereğli tarihi içinde çok önemli bir yeri olan kömür işletmeciliğini kapsamadığı için kendi çalışmasında bu eksikliği gidermeye çalıştığını ifade etmiştir. Çıladır ayrıca; çalışmasında Erdemir’in kuruluşundan sonraki döneme de yer vererek, sanayileşmeyle Kdz. Ereğli’deki değişimi de göstermeye çalışmıştır. Kitabın sonuç kısmında Kdz. Ereğli’nin tarihin tanıdığı beş üretim tarzından dördünü yaşadığını söyleyen Çıladır, Kdz. Ereğli’nin Osmanlı egemenliğine kadar olan devresine kavim(aşiret) ilişkileri ile

köleci ilişkiler ve devlet biçiminin egemen olduğunu, sonra sırasıyla feodal ve modern kapitalist ilişkilerin kendini gösterdiğini savunmuştur. Çıladır ayrıca; Kdz. Ereğli’de bugün süre giden sosyo-ekonomik ilişkilerin, Türkiye genelindeki ilişkilerin görece bir izdüşümü olduğunu söylemiştir.

2015 yılında yayınlanan ‘Kent Çalışmaları II’ adlı kitapta Şaban Çelikoğlu ve Mustafa Yılmaz’ın birlikte kaleme aldığı ‘Karadeniz Ereğli Şehrinde Kentleşme ve Mekansal Yayılış Özellikleri’ adlı makalede Kdz. Ereğli’nin sanayinin kentleştirdiği kasabalara örnek teşkil ettiğine vurgu yapılarak, sanayileşme sonrasında kentteki değişim konu edilmiştir. Çelikoğlu ve Yılmaz, Kdz. Ereğli’nin geçmişinin antik çağa kadar dayanmasına rağmen, demir çelik fabrikası kurulmasına kadar küçük bir sahil kasabası özelliğini sürdürdüğünü ifade etmişlerdir. Fabrikanın montaj çalışmalarının başladığı 1961 yılından itibaren Kdz. Ereğli’nin hızlı bir şehirleşme sürecine girdiğini belirten yazarlar, şehrin işgücü talebine yönelik olarak kırsal kesimden ve diğer illerden yoğun göç aldığına vurgu yapmaktadırlar. Yazarlar ayrıca; hızlı bir kentleşme sürecine giren Kdz. Ereğli’nin mevcut mahallelerdeki nüfusun artmasıyla mekansal genişleme yaşadığını da belirterek, 2000’li yıllara kadar kentsel alanın 1965 yılına göre 3,5 kat büyüdüğünü ifade etmektedirler. Çelikoğlu ve Yılmaz, 2014 yılı itibariyle nüfusun büyük bir kısmının Erdemir’in oluşturduğu sanayi sektörü ve buna bağlı alım gücünün geliştirdiği hizmet sektörlerinde istihdam edildiklerini göz önünde bulundurarak, tek tip bir istihdam yapısının risk olduğuna dikkat çekmektedirler. Öneri olarak ise alternatif iş kollarına yönelik yatırımlarla şehirdeki istihdam olanaklarının çeşitlendirilmesi ve böylece şehir için sürdürülebilir sağlıklı bir ekonomik yapı geliştirilmesini sunmuşlardır.

Tarih Öğretmeni Burhan Akbaş’ın Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığı, 2018 yılında da kitap haline getirdiği ‘Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları’nın Kuruluşu ve Ereğli Havzası (1960-1980)’ adlı eseri de dönemin sosyo-ekonomik tarihini gözler önüne seren farklı bir çalışma olarak kayıtlara geçmiştir. Akbaş, Kdz. Ereğli’de ağır sanayinin kuruluşuna kadar olan dönemdeki başlıca ekonomik faaliyetleri tarım, madenler, ormanlar, gemicilik ve ticaret olarak değerlendirmektedir. Akbaş, fabrikanın ilçede kurulmasıyla halkın ihtiyaç duyduğu eğitim kurumları, sağlık tesisleri, eğlence mekanı gibi yerlerin sayısında büyük artış görüldüğünü ancak artan nüfus ile birlikte barınma, elektrik, su, kanalizasyon, ulaşım gibi pek çok alanda da sorunların gün yüzüne çıktığını

savunmuştur. Akbaş, fabrikanın kuruluşuyla Kdz. Ereğli’de canlı bir ticari ve ekonomik hayatında görülmeye başlandığını sonuç kısmındaki görüşlerine ilave etmiştir.

Araştırmamız için literatür incelemesi sürecinde Ulusal Tez Merkezi taramasında Kdz. Ereğli hakkında hazırlanan yüksek lisans tezlerine de rastlanmıştır.

Bu tezlerden çalışma konumuza yakın olanlardan bir tanesi Tansu Hilmi Hançer’in 2010 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisat Tarihi Bilim Dalı’nda yaptığı ‘Temettüat Defterlerine Göre Karadeniz Ereğli’nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi’ başlıklı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Kdz. Ereğli’nin 19. yüzyıl ortalarındaki sosyal ve iktisadi durumunu tespit amaçlı yapılan çalışmada; konunun geçtiği dönemdeki Osmanlı Devleti’nin yaşadıkları, karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların giderilmesi için sunulan çözümlerden bahsedilmiştir. Tanzimat sonrası dönemde Osmanlı Devleti’nin mali alandaki aksaklıklara karşı geliştirdiği bir uygulama olan temettüat çalışmalarına bakılarak Kdz. Ereğli’nin sosyal yapısı betimlenmeye çalışılmış, nüfus, nüfusun niteliği, çalışan sayısı ve meslek çeşitliliği irdelenmiştir. Hançer sonuç olarak; sosyal dokusu gelişmiş ve meslekler açısından oldukça geniş bir yelpazeye sahip Kdz. Ereğli’nin bir sanayi merkezi konumunda olduğu kanısına varmıştır. Ayrıca 16. yüzyıldan itibaren donanmaya gemi tedarik eden bir tersanenin bulunduğu Kdz. Ereğli’de, denizcilikle bağlantılı işkollarının en fazla istihdam sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Bununla beraber esnafılık ve zanaatkarlığın Kdz. Ereğli’nin iktisadi yapısını şekillendirdiğini de belirtmiştir. Hançer, Kdz. Ereğli kaza merkezinde ahalinin hayvancılık ve ziraat gelirlerinin çok az olduğu, gemicilik başta olmak üzere sanayi üretimle ilgili zanaatların, ticaret ve esnafılık faaliyetlerinin kasabanın iktisadi olarak temelini oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma konusuna yakın bir diğer çalışma ise Ahmet İlhan’ın 2017 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı’nda hazırlamış olduğu ‘Sanayi ve Nüfus İlişkisi Bağlamında 1980 Sonrası Kdz. Ereğli’nin Kentleşme Süreci’ başlıklı yüksek lisans tezidir. İlhan, bu çalışma ile sanayileşmenin göç ve kentleşme süreçlerine etkilerini kanıtlama ve sosyo-ekonomik bir bakışla analiz etme çabasıdır. Çalışma bu kapsamda Kdz. Ereğli’nin 1980 sonrası kentleşme sürecini sanayi ve nüfus ilişkisi bağlamında analiz etmeye yöneliktir ve ağır sanayi kenti olan Kdz. Ereğli’nin yaşadığı kentleşme deneyim sosyo-ekonomik unsurlarla açıklanmaktadır. Kentin günümüze

modern bir sanayi kenti olarak ulaşmasında; tarihsel ve coğrafi üstünlüklere sahip olması kadar, Türkiye'nin en güçlü taşkömürü rezervlerinin yer aldığı bir maden sahası üzerinde bulunmasının da etken olduğu İlhan'ın ortaya çıkardığı sonuçlardan biridir. Kdz. Ereğli'nin Erdemir kurulmadan önce Ereğli Kömür İşletmeleri sayesinde belirli bir kentleşme düzeyine eriştiğini ifade eden İlhan, 1965'te Erdemir'in üretime başlamasıyla da ağır sanayi kenti niteliğine kavuştuğunu belirtmiştir. İlhan, liman inşasının da başlamasıyla Kdz. Ereğli'de ihracatın hedeflendiği ve ülke ekonomisine katkı sunmaya başlandığına da vurgu yapmaktadır. 1970'li yıllarda Kdz. Ereğli'nin hızla büyüdüğünü ve alt yapı yatırımlarının artarak devam ettiğini kaydeden İlhan, 1980'lerle birlikte yoğun yapılaşma sonucu sorunlar yaşandığını saptamıştır. İlhan, sonuç olarak göçlerle büyüyen, gelişen ve değişen kentlerin sosyo-ekonomik unsurlar çerçevesinde belli bir kentleşme niteliğine sahip olduğunu ifade etmiş ve Kdz. Ereğli'nin bu kentlerden biri olduğunu söylemiştir.

2018 yılında Öznur Kaya tarafından Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda yapılmış '17. ve 18. yüzyıllarda Karadeniz Kdz. Ereğli'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi' adlı yüksek lisans tezi de Kdz. Ereğli kent yaşamına ilişkin bilgilere yer vermektedir. Kaya, çalışmasında Kdz. Ereğli'nin 17 ve 18. yüzyıllardaki sosyal ve ekonomik tarihinin aydınlatılmasının amaçlandığını belirtmektedir. Kdz. Ereğli'nin tarihin her sürecinde varlığını göstermiş bir şehir olduğunu ve günümüze gelene kadar bünyesinde birçok medeniyeti barındırdığını ifade eden Kaya, 17. ve 18. yüzyıllarda şehrin Osmanlı için de önemli bir konumda olduğunu söylemiştir. Deniz kenarında liman şehri olması nedeniyle Tersane-i Amire'nin ihtiyaçlarının karşılanmasında, kereste ve odun ihtiyacının karşılanmasında Kdz. Ereğli'nin öneminden bahseden Kaya, bu dönemde şehrin sosyal ve ekonomik hayatında rol oynayan etkenin deniz ve denizcilik faaliyetleri olduğunun üzerinde durmuştur.

Yukarıda da görüldüğü üzere Kdz. Ereğli tarihi ve Kdz. Ereğli'nin sosyo-ekonomik yapısını inceleyen çalışmaların daha önce de yapıldığı görülmektedir. Gazetelerin tarihsel birer kayıt örnekleri olarak bulunduğu bölgeyi sosyal, kültürel, ekonomik olarak resmedebildiği düşünüldüğünden bu çalışma diğer tüm çalışmalardan farklı olarak yerel bir gazetenin içeriğindeki bilgilerin analizi yöntemiyle yapılmıştır. Bu çerçevede Kdz. Ereğli'nin ilk günlük gazetesi Şirin Ereğli; şehrin sosyo-kültürel dokusu ve ekonomi-

politik yapısını yansıtabilmesi açısından çalışmamızın ana konusu olmuştur. Daha önce Kdz. Ereğli'nin sosyo-ekonomik yaşamı yerel bir gazetenin gözüyle anlatılmadığından çalışmamız ilk olma özelliğini taşıyacak ve literatürdeki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir..

BİRİNCİ BÖLÜM

KARADENİZ EREĞLİ'DE SOSYAL YAŞAM

1.1. Kdz. Ereğli'nin Genel Yapısı

Kdz. Ereğli, Zonguldak iline bağlı bir ilçedir. Türkiye'nin kuzeyinde Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer almaktadır. Çok eski bir tarihe sahip Kdz. Ereğli, sahil kasabası olması nedeniyle ilk zamanlarda denizcilik, tersane ve gemicilik faaliyetleri ile ön plandadır. Tarım, ormancılık ve balıkçılık ilçenin diğer geçim kaynaklarını oluşturmaktadır. Kdz. Ereğli, bir sahil kasabası iken 1829 yılında taşkömürünün bulunup 1848 yılında işletilmeye başlanması ile sosyo-ekonomik açıdan farklı bir öneme sahip olmuştur. Ana metal sanayinin hammaddesi olan taşkömürü madenlerine sahip olması nedeniyle ilçede 1961 yılında kurulmaya başlanan ve 1965 yılında faaliyete geçen Erdemir ile önemli sanayi şehri haline gelmiştir. Sanayinin kentleştirdiği kasabalara örnek teşkil eden Kdz. Ereğli, günümüzde limanı ve demir çeliğe bağlı yan sanayi kollarıyla Türkiye'nin önemli şehirleri arasında görülmektedir.

Resim 1. 2019 Yılında Kdz. Ereğli Şehir Merkezi'nin Görünümü

1.1.1. Coğrafi Yapı

Kdz. Ereğli, Türkiye'nin Batı Karadeniz kıyılarında, 41° 53' kuzey enlem, 31° 25' 45'' doğu boylam derecelerinde, denize dik meyille inen tepeler üzerinde konumlanmaktadır. İlçe Kuzeybatısında 'Keştepe', ve 'Maltepe'; kuzeyinde 'Kaletepe' (Heraklea Tepesi); kuzeydoğusunda 'Örencik Tepesi' ve 'Hacı Hasan Tepesi'; doğusunda ise 'Göztepe' ile çevrelenmiştir (Kıray, 2000: 31). Şehrin doğusunda Zonguldak ve Devrek İlçesi, güneyinde de Düzce ilinin Akçakoca ve Yığılca ilçesi ile Zonguldak ilinin Alaplı ilçesi vardır. Kdz. Ereğli, 782 kilometrekarelik yüzölçümüyle Zonguldak'ın en büyük ilçesidir. Batı Karadeniz'in sahile dik yamaçlarla inen doğal yapısı, ilçeye hakimdir. Yükseklikleri 200-250 metre arasında değişen tepeler, ilçenin genel görüntüsünü oluşturur (Yaman, 2011: 10).

Tepelerin arasından sırasıyla Kan Deresi, Kemer Deresi, Tabakhane Deresi (Pençes Deresi), Kabasakal Deresi denize ulaşır. Tepelerin en yükseği, ilçenin en yüksek mahallelerinin de üzerinde yerleştiği 150 metre yüksekliğindeki Kale Tepesidir. Dik bir şekilde denize inen tepelerin aralarında bulunan vadiler çok dar ve düzlükler çok azdır. Demir-Çelik Fabrikasının inşaatı başlamadan önce Göztepe'nin de ötesine doğru, sebze bahçeleri, plaj ve seyrek bağ evleri halinde Güllüç Irmağı'na kadar uzanırdı. 1962 yılında bu saha istimlak edilmiş, sahil doldurulmuş ve buradaki üç tepe tasfiye edilerek saha düzleştirilmiştir (Zonguldak İl Yıllığı, 1967: 105).

Kdz. Ereğli'nin, tabii liman açısından bir hayli yoksun olan Batı Karadeniz kıyılarında Baba Burnu sayesinde kuzey rüzgarlarından korunmuş olan bir koyun doğu kıyısındaki Kaletepe'nin dik yamaçları üzerinde geliştiği görülmektedir. Yerleşim daha sonra; kuzeybatı'da Keştepe, Maltepe, kuzeyde Kaletepe, doğuda Göztepe, güneydoğu'da Mektepe ile onları arasında akan Han, Kemer, Tabakhane (Pençes) ve Kabasakal dereleri ile bu dere ve tepeler arasında uzanan sırt ve yamaçlara yayılış göstermiştir. Konut ve iş sahaları günümüzde şehrin bu alanında yoğunlaşmaktadır. Şehrin kuzeybatısındaki Ereğli-Kandilli yolu (İstasyon Caddesi) üzerindeki vadi tabanı da kentsel gelişim için önemli bir alanı oluştururken söz konusu vadinin batısında kalan ve bir yarımada görünümündeki engebeli arazi ise yerleşmeyi güçleştiren bir morfojik yapıya sahiptir. Rüzgar şehir merkezinde genellikle doğu-batı yönünde esmektedir. Şehrin doğusundaki dağlık kütle ile batısındaki Karadeniz arasındaki basınç farklılığına

bağlı olarak şekillenen hakim rüzgarlar, sıklıkla aynı doğrultudaki vadilere kanalizere olabildiği için denizel etki kıyından içeri sokulabilmektedir. Şehrin kuzeyindeki Bababurnu'nun yer aldığı yarımada görünümlü engebeli arazi, dönem dönem fırtınalara sebep olabilen yıldız ve poyraz gibi kuzey sektörlü rüzgarlara karşı bir set oluşturmaktadır. Bu durum aynı zamanda Kdz. Ereğli Limanı'nın gelişmesinde de önemli bir etkidir (Çelikoğlu ve Yılmaz, 2015: 42).

Karadeniz'in iklim özelliklerini taşıyan Kdz. Ereğli'de ılıman bir iklim hakimdir ve bu nedenden dolayı yazları çok sıcak olmaz. Akdeniz iklimi kadar kurak da değildir. Isı 35 dereceyi geçmez. Uzun ve ılık bir sonbahar yaşayan Kdz. Ereğli'de kış ayları da yumuşak geçer ve ısı -10 derecenin altına inmez. Yaz kış ısı farkı ise 15 derece dolayındadır. Gündüz gece ısı farkı da 5 derecedir. Yıllık ortalama nem yüzde 75 dolayındadır. Bol yağış alan Kdz. Ereğli'de ortalama yıllık yağış miktarı 1163 mm.'dir. Ortalama yağışlı gün sayısı ise 157 gündür. Kdz. Ereğli'de yılda ortalama açık gün sayısı 62, ortalama sisli gün sayısı 12, ortalama bulutlu gün sayısı 207, ortalama kapalı gün sayısı 95, ortalama dolulu gün sayısı 0,5, ortalama kırağılı gün sayısı 10, ortalama toprak sıcaklığı 16 derece, yerel ortalama yaygın basınç 1.015,4 mb.'dir. İlçe topraklarının yüzde 56'sı ormandır. Yükseltisi 100 metreye kadar olan yerlerde daha çok meşe, kestane, gürgen, ıhlamur ağaçları bulunur. 1000 metreden yükseklerde ise kayın, köknar ve çam ağaçları sıkça görülmektedir (Karadeniz Ereğli TSO Rehberi, 1986: 17-18).

1.1.2. Siyasi Tarihi

Kdz. Ereğli'nin bilinen en eski adı 'Maryandinya'dır. M.Ö. 2400-2000 yıllarında, Troya yolu ile Sakarya bölgesine devam eden sürekli göçler sebebiyle, Trak kabilelerinden ayrılarak Kdz. Ereğli'ye yerleşmişler ve bu çevreye kendi adlarını vermişlerdir (Aygün, 1960: 12).

M.Ö. 500-560 yıllarında Yunanistan'dan Bizans üzerinden geçerek gelen Megarlar ve Beotyalılar, Maryandinya'ya yerleşerek burayı Yunan Kolonisi yaptılar. Yunan kenti haline gelen Maryandinya'nın adı da bu dönemde Heraklea Pontika adını aldı. Megarlar'ın denizcilikte ileri olması nedeniyle kentte deniz ticaretinin önemi arttı ve kentte büyük bir gelişme yaşandı. Eski mendireğin de yapılmasıyla liman imkanları daha da genişleyerek Heraklea zengin bir kent haline geldi. Heraklea'lılar daha sonra

topraklarını genişletmeye çalıştılar. Söylentilere göre Ereğli adı kurtarıcısı olan Herakles (Herkül)'ten gelmektedir (Karadeniz Ereğli TSO Rehberi, 1986: 23-24).

Eski Yunan inancında Mitolojik bir varlık olarak yarı tanrı kabul edilen Herkül, Zeus ile Alkmene'nin oğludur. Savaşçı olan Herkül, Yunanlıların Kolkida'ya yaptıkları Argonaut (Argonat) seferlerine katılan bir kahramandır. Mitolojiye göre; M.Ö. 1300 yılında Kolkit'e gözdağı vermek amacıyla Yason'un yönetimindeki 50 kişilik bir savaşçı grubu Yunanistan'ın Golos limanından yola çıkar. Aylarca süren serüvenli bir yolculuktan sonra, Kolkit Kralının kızı Midya'nın da yardımıyla amaçlarına ulaşırlar. Seferin bir başka nedeni de maden aramak, Batı Karadeniz kıyılarını tanımak, buraları ticarete açmak koloniler kurmaktır. Herkül, bu seferlere katılmış, bu arada Cehennemin kapısını bekleyen üç başlı köpek Kerberos'u yakalamak amacıyla Maryandinya'ya uğramıştır. Xenophon'un 'Anabasis'inde bu olaydan söz edilmektedir. Efsaneye göre; Herkül (Herakles) Kdz. Ereğli'nin Ayazma (İnönü) kesimindeki mağaraya inmiş, Kerberos'u Athena ve Hermes'in yardımıyla yakalamıştır. Rodos'lu Apollonyus da Argonot seferlerine ilişkin 'manzume'sinde; "Milattan 1200 sene önce Kdz. Ereğli'nin sakinleri olan Maryandinler, Bitinya'lıların baskısından mitoloji kahramanı Herakles'in yardımı ile kurtulduklarından kasabaya şükran ifadesi olarak Herakles adını vermişlerdir." denmektedir. Bu olay, Charles Texier'nin 'Asie Mineure' isimdeki eserinde de anılmakta, Ereğli'nin Herkül (Herakles)'e izafeten 'Heraklea' adını taşıdığı belirtilmektedir. Kdz. Ereğli, çeşitli dillerdeki kaynaklarda; Heraclea Pontica, Metropolis, İrakliye, Eribolum, İribolum, Benderereğli, L'Araclee, Punderekli, vb. isimlerle de anılmaktadır. Anlaşıldığı kadarıyla Ereğli ismi, Herakles'in zaman içinde Türkçe söyleniş ve yazılış bakımından dönüşüme uğraması sonucu ortaya çıkmıştır. Nitekim, Katip Çelebi'nin Cihannüması'nda Kdz. Ereğli, 'Benderereğli' şeklinde geçmektedir. 'Bender' iskele, liman anlamına gelmektedir. Buradan kalkılarak, 'Benderereğli'nin Ereğli limanı, yahut limanı olan Ereğli anlamında kullanıldığını düşünmek mümkündür (Çıladır, 1994: 1-5).

14. yüzyıl başlarında Kdz. Ereğli bir Ceneviz kolonisi haline gelmiştir. Bununla beraber 11. Yüzyıldan beri Anadolu'ya gelen Türk gruplarının bir kısmı Kdz. Ereğli ve civarına kadar inmiş, buralarda Bizanslılar tarafından belirli yerlere yerleştirilmişlerdir. 1320 yıllarında Orhan Gazi, bu yöreye kolonizatör fonksiyonunda birçok Türk dervişi göndererek, bu misyonerler tarım, ağaçlandırma, denizcilik işlerinde buraları

örgütlemek ve Türkleştirmek için büyük gayretler sarf etmişlerdir. Buna rağmen Kdz. Ereğli'nin tam ne zaman Osmanlılar tarafından zapt edildiği hakkında türlü kaynaklar arasında görüş birliği yoktur. En eski tarih 1327 ve en yenisi 1402'dir. Siyasi bakımdan ne zaman İmparatorluğun bir parçası haline gelmiş olursa olsun, Türklerin yerleşmesi ve Türkleştirme hareketlerinin 200 yıldan fazla sürdüğü anlaşılmaktadır. Osmanlıların politik hakimiyetinden sonra da, daha kalabalık Türk gruplarının gelip yerleştiği ve Türkleştirme hareketlerinin kuvvetlendiği bilinmektedir. 19. yüzyılın başlarında 'ayanlık' ile idare edilen Kdz. Ereğli daha sonra 'müslimlik' merkezi olmuştur. Bu dönemde Devrek ve Bartın Kdz. Ereğli'ye bağlıydı. 1829 yılında Kdz. Ereğli yakınında Uzun Mehmet adlı bir er tarafından ilk defa kömür bulunmuş ve 1848 yılında işletilmeye başlanmıştır. Kömürün işletilmeye başlanmasıyla Kdz. Ereğli'nin hayatını tayin eden en önemli faktör kömür işletmeleri olmuştur (Kıray, 2000: 32-33).

Kdz. Ereğli kömür havzasını konu alan bütün kaynaklar, havzada kömür üretiminin başlangıç tarihi olarak 1848 yılını göstermektedir. Genel merkezi Zonguldak'ta yer alan Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun ambleminde de aynı tarih bulunmaktadır. Ancak, Kdz. Ereğli kömür havzasında 5 Kasım 1842-30 Kasım 1845 tarihleri arasında yerli girişimci ve yerli sermaye ile oluşturulan Kumpanya ile üretim yapıldığı tespit edilmiştir. Hatta bu tarihlerden önce de havzada kömür üretimi yapıldığına dair işaretler görülmüştür. Osmanlı arşivlerinde Hazine-i hassa kayıtları üzerinde yapılan incelemeler havzadaki madencilik faaliyetlerinin 1841 yılı Şubat ayından itibaren düzenli şekilde yapılmaya başlandığını ortaya koymaktadır. Bundan öncede bir deneme üretimi yapıldığına muhakkak gözüyle bakılmaktadır (Duran, 2015: 87).

Birinci Dünya Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğu ile müttefiklerinin yenilgisiyle imzalanan Mondros Mütarekesi sonucunda Osmanlı Devleti'nin siyasi nüfuzu Zonguldak havzasında da zayıflamıştır. Bu dönemde Fransız ve İtalyanlardan sonra Rumlar da havzada yer edinmişlerdir. Bölgedeki Hristiyan azınlıkların taşkınlıkları ve 15 Mayıs 1919'da İzmir'in işgali olayı Kdz. Ereğli'de de ulusal kıpırdanmalara sebep olmuş ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurulmasına karar verilmiştir. Cemiyetin başkanlığına Nimet Efendi seçilirken üyeliklerine ise Belediye Reisi Akmanoğlu Raşit (Reşit), Hüseyinustaoglu Nazif, Hacı Eyüp, Cıbroğlu Hacı Musa, Onsekizoğlu Musa, Halil Ağa (Ekren), Sarmısakoğlu Nazif, Haliloğlu Ali Rıza, Hacı Eşref, Emekli Yüzbaşı

İzzet Dora, Kutluoğlu Hakkı, ve Hakkı Evvel Zaman seçildiler. Bu durum telgrafla Mustafa Kemal Paşa'ya da bildirildi (Çıladır, 1994, 51-53).

Milli Mücadele döneminde Fransa Kdz. Ereğli'deki kömür şirketlerini korumak bahanesiyle şehri işgal etmiştir. Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyeleri ile yöre halkının gösterdiği kahramanlıklar sayesinde bu işgale on günde son verilmiş ve Kdz. Ereğli 18 Haziran 1920 tarihinde kendisini düşmandan kurtaran ilk şehir olmuştur (Hançer, 2010: 13).

Kurtuluş Savaşı'nın tek deniz savaşı da Kdz. Ereğli açıklarında yaşanmıştır. Savaş sırasında işgal altındaki İstanbul'dan vatanseverler tarafından kaçırılan Alemdar isimli savaş gemisi, Zonguldak'a ve Karadeniz'e hakim olan Fransızlar tarafından ele geçirilmeye çalışılmıştır. 9 Şubat 1921 tarihinde Alemdar Gemisi'ni Kdz. Ereğli limanına getiren vatanseverler gemiyi karaya oturtmuşlar ve Fransızlara teslim etmemişlerdir. Fransızlarla girilen çatışmada şehit düşen Alemdar Gemisi mürettebatlarından Recep Kahya, Kurtuluş Savaşı'nın ilk ve tek deniz şehididir (www.kdzeregli.bel.tr).

24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan Antlaşması ile kasabadaki son 1200 Rum da mübadele edilmiş ve Kdz. Ereğli böylece tamamıyla Türkleşmiştir (Kıray, 2000: 33).

1.1.3. İdari Yapısı

Osmanlı döneminde 19. Yüzyılın ilk yarısına kadar ayanlıkla yönetilen Kdz. Ereğli, II. Mahmud'un ayanlığı kaldırmasından sonra mütesellimlik merkezi olmuş ve bu dönemde Safranbolu, Devrek ve Bartın Kdz. Ereğli'ye bağlanmıştır. 1839 yılında bu mütesellimlikler Kdz. Ereğli'den ayrılmıştır (Kaya, 2018: 30).

Kdz. Ereğli'nin 1839 yılında Sancak kaymakamlığı ünvanıyla Bolu sınırları içinde yer aldığı bilinmektedir. Aynı ünvanla 1867 yılında Kastamonu'ya bağlanan Kdz. Ereğli'de o dönemlerde kimlerin kaymakamlık yaptığı bilinmemektedir. Eldeki bilgiler, 1867 yılında Kdz. Ereğli kaymakamlığına atanan Mirliwa (Tuğamiral) Dilaver Paşa'nın aynı zamanda Maden-i Hümayun Nazırı ünvanı ile anıldığını ortaya koymaktadır. Bir süre asker kökenli kişilerin görev yaptığı Kdz. Ereğli kaymakamlığına daha sonraları sivil kişilerin de atandığı görülmektedir. Misal, 1334 (1918) tarihli Müstakil Bolu Sancağı

Salname-i Resmiye'sinde Kdz. Ereğli kaymakamlığı görevinde Sabri Bey'in olduğu ifade edilmektedir (Çıladır, 2005: 91).²

1869 yılından beri Zonguldak ilinin bir ilçesi olan Kdz. Ereğli'de Türkiye Cumhuriyeti'nin gerektirdiği ilçe idare düzeni tam olarak görülmektedir. İlçede 1869 yılında kurulmuş Adliye, 1957 yılında kurulmuş cezaevi, 1906 yılında kurulan Jandarma Komutanlığı, 1989 yılına kadar amirlik olan, bu tarihten itibaren müdürlük olan Emniyet Müdürlüğü, kesin kuruluş tarihleri belli olmayan Askerlik Şubesi Başkanlığı ile Liman Başkanlığı ve Kaymakamlık bünyesinde olması gereken tüm kamu daireleri mevcuttur (Çıladır, 2005, 92-94).

Kdz. Ereğli Kaymakamlığının resmi internet sitesinden edinilen bilgiye göre Ereğli'de geçmişten günümüze kadar görev yapmış kaymakamların isimleri ve görev süreleri şöyledir:

Dilaver Paşa (12.01.1867-...), Gramer Hasan Paşa (tarih belirtilmemiş), Hasan Tahsin (Nisan 1880-...), Mustafa Efendi (1894-...), Muhlis Bey (1901-1907), Tunalı Hilmi (01.09.1909-...), Sabri Bey (1918-1920), Necati Bey (1920-...), Ecved Bey (1925-1926), Halit (1930-1931), Emin Bey (1932-...), Mümtaz (1934-1936), A. Refik Kuzucu (01.11.1936-21.07.1939), Abdülkadir Şölen (24.08.1939-1941), Memduh Fayzın (30.07.1941-15.02.1946), İhsan Kahyaoğlu (30.06.1946-26.07.1947), Hayri Özlü (21.08.1947-03.11.1948), Muhlis Babaoğlu (15.05.1948-1951), Mehmet Mefahir Behlülgil (30.01.1951-06.04.1954), Ertuğrul Süer (12.04.1954-12.03.1955), A. Ulvi Pınar (15.03.1955-03.11.1955), Şevket Gürses (25.11.1955-15.04.1957), Rami Atakan (30.04.1957-17.08.1959), Fikret Turgut Sayın (21.08.1959-21.07.1960), Hamdi Ergün (01.08.1960-02.10.1961), Recai Argat (03.10.1961-05.08.1963), Muammer Durak (05.08.1963-19.11.1966), Fazıl Osman Yöney (30.11.1966-16.11.1968), Hakkı Kavlakoglu (02.12.1968-14.08.1971), Ertuğrul Tanç (29.11.1971-01.08.1972), Kemal Doğan (14.08.1972-04.08.1978), Nihat Kemal Eren (20.11.1978-02.09.1982), Muammer Atayata (19.09.1982-04.11.1986), Mehmet Ulvi Ezgü (11.11.1986-29.11.1991), Nail Taşdelen (23.09.1992-01.09.1997), Hasan Fehmi Konyalı (01.09.1997-30.06.1999), Mustafa İngenç (06.09.1999-21.05.2003), Aziz İnci

² 2005 yılında Demokrat Yayıncılık tarafından yayınlanmış 'Kdz. Ereğli M.Ö 2500 M.S 2005' adlı eserde yazar ismi bulunmamaktadır. Ancak kitabın o tarihte Demokrat Grubunda Genel Yayın Yönetmeni olarak görev yapan Sina Çıladır tarafından hazırlandığı kendisi ile yapılan görüşmede teyit edilmiştir.

(05.06.2003-23.06.2006), Osman Ekşi (20.07.2006-16.08.2010), İbrahim Çay (16.08.2010-16.07.2015), Nazım Madenoğlu (28.07.2015-14.06.2018), İsmail Çorumluoğlu (17.09.2018-halen görevini sürdürmekte) (www.karadenizeregli.gov.tr).

Günümüzde Kdz. Ereğli Kaymakamlığına bağlı birimler; İlçe Yazı İşleri Müdürlüğü, İlçe Bilgi İşlem Şefliği, İlçe Sivil Toplumla İlişkiler Şefliği, İlçe Hukuk İşleri Şefliği, İdare ve Denetim Şefliği, İlçe Tüketici İrtibat Bürosu olarak görülürken, yine Kaymakamlığa bağlı hizmet birimleri ise İlçe Jandarma Komutanlığı, İlçe Emniyet Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Müftülüğü, İlçe Kadastro Birimi, Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı Müdürlüğü, İlçe Mal Müdürlüğü, İlçe Sağlık Müdürlüğü, İlçe Tapu Müdürlüğü, İlçe Orman İşletme Şefliği, İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü, İlçe Sosyal Güvenlik Merkezi Müdürlüğü, İlçe Halk Kütüphanesi, İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü, Devlet Hastanesi, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'dır.

Kdz. Ereğli'de belediye örgütü ise 1880 yılında kurulmuştur (Zonguldak İl Yıllığı, 1967: 107). Tam adı Vilayet ve Dersaadet Belediye Kanunları olan 1877 tarihli belediye kanunu göre kurulmuştur. Kdz. Ereğli'nin ilk belediye başkanı 1880-1888 yılları arasında görev yapan Müftüzade Halil Kaptandır (Çıladır, 2005: 104).

Kdz. Ereğli Belediyesinin resmi internet sitesinden edinilen bilgiye göre, Kdz. Ereğli'de geçmişten günümüze kadar görev yapan Belediye Başkanları'nın isimleri ve görev süreleri şu şekildedir:

Müftüzade Halil Kaptan (1880-1888), Ali Bey (1888-1900), Karamanlı Yuvar Ağa (1900-1906), Hacı Musa Efendi (1906-1911), H. İsmailoğlu Hakkı Bey (1911-1916), Ahmet Ata Bey (Cimit) (1916-1919), Raşit (Reşit) Akman (1919-1922), Hakkı Cöbek (1922-1929), Balıkçıoğlu Hancı Hüseyin Bey (1929-1931), İsmail Mazlumcu (1931-1934), Hakkı Cöbek (1934-1944), A. İmamoğlu Faik Akyüz (1944-1946), Ormancı Mustafa Demir (1946-1948), Ahmet Sart (1948-05.09.1950), Suphi Konak (05.09.1950-31.12.1950), Arif Algan (31.12.1950-01.10.1951), İhsan Likoğlu (01.10.1951-15.10.1953), Tacettin Halatçı (15.10.1953-20.12.1954), Kamil Erdem (20.12.1954-27.05.1960), Binbaşı Şinasi Bey (27.05.1960-30.05.1960), Teğmen Halil Oktay (30.05.1960-04.06.1960), Binbaşı İsmail Hakkı Vildan (04.06.1960-12.06.1960), Binbaşı Hüsamettin Yankal (12.06.1960-09.08.1960), Hamdi Ergün (09.08.1960-

02.10.1960), Recai Argat (02.10.1960-14.08.1963), Muammer Durak (14.08.1963-17.11.1963), Dr. Dünder Güçeri (17.11.1963-09.12.1973), Ruhi Cöbekoğlu (11.12.1973-12.09.1980), E. Dz. Albay İsmail Sıdal (12.09.1980-25.03.1983), Ruhi Cöbekoğlu (25.03.1983-27.03.1994), Halil Posbıyık (27.03.1994-08.05.2007), Murat Sesli (15.05.2007-29.03.2009), Halil Posbıyık (30.03.2009-31.03.2014), Dr. Hüseyin Uysal (01.04.2014-31.03.2019), Halil Posbıyık (31.03.2019-halen görevini sürdürmekte) (www.kdzeregli.bel.tr).

27 Mayıs 1960 tarihinde yaşanan askeri darbe sırasında Belediye Başkanı olan Kamil Erdem, darbeyle birlikte görevinden alınmış 27 Mayıs 1960 ile 17 Kasım 1963 tarihleri arasında Belediye Başkanlığı görevini yukarıda da isimleri verilen askerler ile sivil bürokratlar yürütmüştür. Yine 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle görevde olan Ruhi Cöbekoğlu görevinden uzaklaştırılarak askeri kökenli emekli Dz. Albay İsmail Sıdal'a Belediye Başkanlığı görevinin verildiği görülmektedir.

Öte yandan resmi kaynaklar Kdz. Ereğli Belediyesi'nin kuruluş tarihini 1880 olarak verseler de Duran (2015, 14-15) Kastamonu Salnamesi'ni kaynak göstererek bu tarihin 1870 olarak düzeltilmesi gerektiğini söylemektedir. 1870 yılı Kastamonu Salnamesi'nin Ereğli Meclis-i Beledi dökümüne yer verdiğini belirten Duran, bu tarihten itibaren salnamelerde kayıtlı belediye reislerini şu şekilde belirtmektedir: “1870- Kadri Efendi, 1871-Kadri Efendi, 1872- Eyüb Bey, 1873- Eyüb Bey, 1874- Eyüb Bey, 1875- Eyüb Bey, 1876- Eyüb Sabri Efendi, 1877 Eyüb Bey, 1878- Ahmed Ağa, 1879-Eyüp Bey, 1880-Eyüp Bey, 1881- Eyüp Bey, 1882-Eyüp Bey.”

Kdz. Ereğli Belediyesi sınırları içerisinde bugün 31 mahalle bulunmaktadır. Kdz. Ereğli Belediyesi bünyesinde; Emlak ve İstimlak Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Özel Kalem Müdürlüğü, Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü, Temizlik İşleri Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü, İşletme ve İştirakler Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma Müdürlüğü, Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü, Zabıta Müdürlüğü, Hukuk İşleri Müdürlüğü, İtfaiye Müdürlüğü, Mezarlıklar Müdürlüğü, Plan ve Proje Müdürlüğü, Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğü, Veteriner İşleri Müdürlüğü olmak üzere toplam 20 müdürlük bulunmaktadır.

Kdz. Ereğli, günümüzde 1 merkez, 3 belde belediyesi ve 93 köyden oluşmaktadır. Karadeniz'e has dağınık yerleşim yapısı nedeniyle belediyelere bağlı 44, köylere bağlı 250 olmak üzere toplam 294 yerleşim birimi vardır (www.karadenizeregli.gov.tr).

1.1.4. Sosyo-ekonomik Yaşam

Tarihi kaynaklar Kdz. Ereğli'nin, günümüze gelene kadar birçok medeniyete ev sahipliği yaptığını göstermektedir. Şehrin genel anlamda ekonomik ve sosyal yapısını belirleyen temel unsur coğrafi yapısıdır. Deniz kıyısında konumlanması, şehrin sosyal ve ekonomik yaşamına yön veren nitelik taşımaktadır. Bu durum tarihin birçok döneminde denizcilik ve tersane faaliyetlerinin etkin olmasını sağlarken Cumhuriyet döneminde demir çelik fabrikalarının kuruluşunda da yegane belirleyicidir. Diğer taraftan kömür madeninin keşfedilmesi de şehrin sosyal ve ekonomik yaşamının değişiminde etkin rol oynamıştır.

Kdz. Ereğli, tarihten bugüne ticari hareketliliklerin yaşandığı bir kent konumundadır. Yoğunluklu olarak kömürün bulunmasından sonra Osmanlı'nın son dönemi ve Cumhuriyet sonrası dönemde de Kdz. Ereğli, Erdemir'in kurulmasıyla liman kenti olarak ticaret havzası görünümündedir. Bu özellikleriyle kırsal bir ekonomiden çok kentsel bir sosyo-ekonomik dokuya sahiptir. Nitekim Osmanlı kayıtlarında da³ şehrin ticari özellikleri ve liman kenti olmasına atıfla Kdz. Ereğli'den *Benderereğli* adıyla söz edilmektedir.

17. ve 18. yüzyıllarda Osmanlı egemenliğindeki Kdz. Ereğli, Osmanlı devleti için önemli bir konumdadır. Deniz şehri olması nedeniyle Tersane-i Amire'nin ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra kereste ve odun ihtiyacının karşılanmasında etkin rolü vardır. Osmanlı hakimiyetinin sürdüğü yıllarda Kdz. Ereğli'de şehir hayatının yansımaları olan bedesten, han, hamam, hangah, kale ve cami gibi yapılar şehrin yapısını gösteren unsurlar arasında bulunmaktadır (Kaya, 2018: 77-78). Denizcilik ve buna bağlı ekonomik faaliyetlerin yanı sıra küçük çaplı sebze ve meyve üretimi olan, bunların ticaretiyle iştigal edilen bir yerleşim birimi görünümündeki Kdz. Ereğli'nin sosyal ve ekonomik yaşamı, 1829 yılında bulunan kömürün, 1848 yılında işletilmesinin ardından değişime uğramıştır (Karadeniz Ereğli TSO Rehberi, 1986: 64). İş sahalarının oluşması

³ Katip Çelebi'nin Cihannüması'nda Ereğli'den limanı işlek ticaret iskelesi, ticaret yeri anlamında *Benderereğli* şeklinde bahsedilmektedir (TSO Rehberi, 1983:3).

şehirde nüfusun artmasını ve buna bağlı olarak ekonomik yaşamın çeşitlenmesini sağlamıştır.

Osmanlı'nın son dönemi ve savaşın izlerinin görüldüğü tarihlerde Kdz. Ereğli'de Kaymakamlık yapan Tunalı Hilmi Bey tarafından kurulan “*Evlendiriciler Cemiyeti*” sosyal yaşamın devlet tarafından koordinasyonu anlamında önem taşımaktadır. 16 Ocak 1910 tarihinde kurulan ve Türkiye'nin evlilik ile ilgili çalışmalar yapan ilk sivil toplum örgütü olduğu bilinen cemiyetin misyonu; evlenmekte zorluk çeken gençlere yardım etmek, kocaları savaşta ölmüş ve dul kalan Kdz. Ereğli kadınlarına iş bulmak ve aile kurmalarını sağlamaktı. Tunalı Hilmi Bey'in Kdz. Ereğlili esnaf, eşraf ve zenginlerden oluşan bir yönetim kurulu kurduğu cemiyetin nizamnamesine göre; *vatan, boşluk, zürriyetsizlik yüzünden tehlikededir. Yetişmiş kızlar, delikanlılar bir an evvel evlendirilmeli, bunların fakir, kimsesiz olanlarına ev, tarla, sermaye yahut çiftlik levazımı tedarik edilmelidir. Kızlar 15, delikanlılar 18 yaşından evvel evlenmemelidirler. İleti olanları evlenmekten alıkoymaya çalışmak gerekir. Bu yoksulluk günlerinde uzun, masraflı, külfetli düğünler yapılmamalıdır. Ağırliklar istemek, yüksek pahalı nikahlar kıymak, kızı kocaya değil de satılmaya vermek, evlenmeleri önündeki engelleri kaldırmak gerekir.* Cemiyete girenler yılda en az 5 kuruş verecek ve cemiyet her köyde şube açacaktı. Bu cemiyet, Tunalı Hilmi Beyin kaymakamlığı süresince yoksul Kdz. Ereğli gençlerinin evlendirilmesi gibi bazı çalışmalar yapsa da Tunalı Hilmi Bey'in tayininden sonra çalışmaları yavaşladı. 1927' yılına kadar Türkiye'de evlendirme ile ilgili başka bir çalışma, sosyal ve devlet katkısı ya da bu amaçla kurulan bir cemiyet daha görülmemiştir (Canver, İş'te Haber Hayat, 2019: 158).

Hayat Sırat-ı Müstakim Dergisi'nin Haziran 1910 yılına ait nüshasında söz edilen nizamname; ‘Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti’ adıyla II. Meşrutiyet'in başlarında (1909), Kdz. Ereğli'de kurulan bir cemiyete aittir. Bu teşkilat Tunalı Hilmi Bey'in bir konferans nedeniyle Kdz. Ereğli'de olduğu günlerde yine onun destek ve teşvikiyle kurulmuş, ilk toplantısını ise 8 Aralık 1909 tarihinde yapmıştır. Amacı madde bağımlılığıyla mücadele olan bu cemiyet, sadece zamanlama açısından değil, kuruluş fikri ve felsefesi açısından da kendisinden önceki teşebbüsler arasında müstesna bir yere sahip olmuştur. Zararlı maddelerle mücadele mefhumunu devlet adamlarının tekelinden kurtarıp halka mal etmesi ve bu mücadeleyi dini ve bilhassa

sihhi nedenlere dayandırması teşhis, tahvil ve tedavide ileri bir anlayışı benimsemesi onu diğer teşebbüslerden ayıran fikri ve felsefi özelliklerinden yalnızca birkaçıdır. İçkiyle birlikte tütün, afyon, kahve ve hatta çay gibi bağımlılık yaratan maddelerle topyekün bir mücadeleyi kendisine şiar olarak kabul eden cemiyet, hedef kitle olarak çocukları seçmiş, özellikle mektep çocuklarının bu illete düşmemesi için gerekli tedbirleri almayı uygun görmüştür. Bu amaçla neşredebileceği gazete ve dağıtacağı risalelerle de halkı bilinçlendirmeyi içkiye karşı onlarda bir nefret duygusu uyandırmayı hedeflemiştir (Karakılıç, 2012, 3-5).

Cumhuriyet öncesi dönemde ekonomik göstergelerin dışında Kdz. Ereğli'nin sosyal yaşamını yansıtan çeşitli ritüeller de bulunmaktadır. Osmanlı döneminden başlayarak bugüne dek devam eden dini bayramlara ilişkin özgün kutlama biçimleri şehrin sosyal yaşamının göstergeleri olarak önem taşımaktadır. Dini bayramlar birbirine yakın köyler arasında gün sayısına göre bölünür ve bayram ziyaretleri o gün hangi köyün bayramıysa o köye yapılırdı. Kdz. Ereğli'nin en eski gazetecilerinden ve aynı zamanda Kdz. Ereğli tarihi ile ilgili kitabı da bulunan Sina Çıladı⁴ da, Osmanlı döneminde başladığını tahmin ettiği ve günümüzde de hala uygulanan bu geleneği şu şekilde dile getirdi: *“Gelenek, dini bayramları kapsıyor ve komşu köyler arasında oluyor. Bayramların gün sayısına göre yakın köyler arasında geleneksel bir ziyaret programı var. Program bayram günlerine fazla da gelse yine ziyaret yapılabilir. Gelenek çok eski. Sanıyorum Osmanlı döneminden kalma. Ereğli, o dönemden ve Erdemir'in kuruluşundan sonra büyük değişime de uğrasa, dini bayramlarda komşu köylerin karşılıklı ziyaretleri geleneğinin sürdürülmesi özgün ritüel.”* Bu bayramlaşma geleneği genellikle köylerde görülse de Kdz. Ereğli'nin beldesi Güllüç'te de Kurban Bayramı'nda ziyaretler dördüncü günde yapılır.

Eski Kdz. Ereğli'de düğünler Türkiye'nin kimi yörelerinde olduğu gibi bir hafta sürerdi. İlk iki gün kız kınası yapılır, üçüncü gün erkek kınası yapılırdı. Dördüncü gün ise düğünün takı töreni yapıp, diğer yörelerden farklı olarak, Cumartesi günü “İncir-Üzüm yeme günü” yapılırdı. Diğer günlerden farkı davetlilerin, hepsinin kız olması ve kesinlikle evli kadınlar bulunmamasıdır. Evli kadınların bulunmamasının nedeni, gelinin bekar arkadaşları ve çevresi ile vedalaşarak yeni bir hayata karışmasının sağlanmasını amaçlamasından kaynaklanmaktadır. Gençlerin veya bekarların bu töreni

⁴ Gazeteci-Yazar Sina Çıladı ile 27.06.2019 tarihinde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir.

önemsediklerini gösteren bir başka örnek ise kadınlardan eğlencenin müziğini sağlayacak birisi bulunmazsa erkek müzisyenin veya çalgıcının, kemanı ve cümbüşü perde arkasından çalma zorunluluğu olmasıdır. Baba evinden çıkan geline, çıktığı evin siyah ocağına tükürttürülür veya ocaktaki tencere gelin tarafından tekmelenerek devrilirdi. Bu seremoni, gelin için “burası benim için bitmiştir” anlamına gelirdi. Koyun gibi uyumlu olması için yeni hanesine girişte koyun postu üzerinde yürütülürdü. Kurulan yuvanın bereketli olması için eve girerken gelin, bir eliyle buğday ya da pirinç serper, diğer eliyle ibrikten su dökerdi (Sönmez, Kaya, 2016: 20).

Yöreye ait Türkülerde de Kdz. Ereğli’ye ilişkin sosyal hayatı gösteren izler bulunmaktadır. Kdz. Ereğli’ye özgü 15 civarında Türkü bulunmaktadır. Bunlar arasında en bilinenleri; Kestaneci Köyü, Geminin Hambarında (ambarında), Şu Derede Tavşanlar, Saçlarının Telinden, Harman Vakti, Eyrice Meşe, Bozhane Türküsü, A Benim Söm Söm Yavrum (Kaptaş), Tombalacık Halimen’dir. Ayrıca, başka yörelere ait olduğu halde kısmen yerelleştirilen Türküler de bulunmaktadır. (Çıladır, 2005: 130). Canver (İş’te Haber Hayat, 2019: 151), Kdz. Ereğli türkülerinin genellikle aşk ve sevdâ üzerine yazıldığını anımsatarak, Kdz. Ereğli yöresinin ünlü Eyrice Meşe Türküsü’nün de, yörenin hasret kokan bir sevdâ öyküsünü anlattığını söylemektedir. “*Eyrice meşeden bir yudum su içiver, Giyin guşan gıymatlım ev önünden geçiver, Yanalım ayrılmayalım. Eyrice meşeden bir yudum su içmeli, Gız aşkından dumanım çıktı senden nasıl geçmeli, Yanalım ayrılmayalım. Eyrice meşenin suları çağlar, Halime de oturmuş tepecikte ağlar, Yanalım ayrılmayalım.*” dizelerinin Kdz. Ereğli insanının nüktedan şekilde sevdasını anlattığını ifade eden Canver, aynı nüktedanlıkta yazılan Kaptaş Türküsü’nün sözlerini de şöyle paylaşmaktadır: “*Alaplı’nın üstünden karga geçiyor karga / Kız ben seni almıycam dalga geçiyom dalga / Kaptaş’ın altı bayır / Yanıyom cayır cayır / Ana beni evlendir / Hem sevap hem hayır / A benim söm söm yarım / Bi yolcuk öpsem yarım / Öpmeylen bi şey olmaz / Bi yolcuk sevsem yarım*” Kdz. Ereğli’nin milli marşı diye anılan ve oyun havası ritminde olan bu türkü, hemen hemen tüm düğünler de söylenir.

Kdz. Ereğli denilince akla gelen ilk şeylerden biri Osmanlı Çileği bir diğeri de Elpek Bezi’dir. Kdz. Ereğli’ye özgü olan ve kralların yiyeceği olarak anılan Osmanlı Çileği’nin ilçede ekimi ilk olarak 1920’li yıllarda yapılmıştır. Sözü edilen yıllarda İstanbul bölgesinden getirilen çilek, yerli kültür olan diğer çilek ile etkileşim sürecine

girmiş ve ortaya Osmanlı Çileği denen nazık ve aromalı bir meyve çıkmıştır. Bu sürece bağlı olarak 1930 yılında Türkiye'nin devlet tarafından kredilendirilen ilk konserve fabrikası Osmanlı Çileği üretiminin artması ile birlikte Kdz. Ereğli'de kurulmuştur. 1960'lı yıllarda üretimi had safhaya ulaşan Osmanlı Çileği'nin namı ülke geneline ulaşmıştır. Ancak ilerleyen yıllarda Osmanlı Çileği üretimi büyük bir gerileme sürecine girer, 1985'li yıllara gelindiğinde ise üretim neredeyse kaybolmaya yüz tutmuştur. 1994 yılına gelindiğinde Osmanlı Çileği üretimini yeniden canlandırmak için belediye tarafından ücretsiz çilek tohumu verilir ve yine belediyenin kurmuş olduğu seralarda fide yetiştirilmeye başlanır. Günümüzde ilçede halen 500'e yakın aile Osmanlı Çileği üretiminden geçimini sağlamaktadır (Ceylan: 2017, 39). Osmanlı Çileği üretimi ile birlikte ilçede 1930 yılında kurulan Azim Konserve ve 1955 yılında kurulan Kdz. Ereğli Konserve ticari faaliyetlerini halen sürdürmektedir.

İlçenin simgesi durumunda olan Osmanlı Çileği adına kültür festivali de yapılmaktadır. 1994 yılında Belediye Başkanı Halil Posbıyık tarafından başlatılan Uluslararası Osmanlı Çileği Kültür Festivali, 2004 yılından sonra Uluslararası Sevgi, Barış, Dostluk Kültür ve Sanat Festivali adını almıştır. 2014 yılında Belediye Başkanı Hüseyin Uysal, festivali tekrar Osmanlı Çileği Kültür ve Sanat Şenliği olarak sürdürmüş, 2019'da yeniden Halil Posbıyık'ın belediye başkanı olmasıyla Uluslararası Sevgi, Barış, Kültür ve Sanat Festivali'nin Temmuz ayında 21'incisi yapılmıştır. Uluslararası niteliği olan festivalin Kdz. Ereğli sosyal hayatında da önemli bir yeri vardır. Farklı ülkelerin folklor ekipleri ile çeşitli dallardaki sanatçıların da festivalde yer almaları kültürler arası diyalogu da arttırmaktadır. Festival sayesinde Yunanistan'ın Hydra, Romanya'nın Targovişte, Almanya'nın Düren, Çin'in Jinhua, İtalya'nın Brindisi ve yine İtalya'nın Monfalcone kentleri ile kardeş şehir olunmuştur.

1930'lu yıllardaki yıllıklarda ilçenin başlıca ürünleri arasında keten ipliği de görülmektedir. Bu iplik; giysi, yelken bezi gibi ürünlerin yapımında çok eski tarihten beri kullanılmıştır. Keten bezinin Kdz. Ereğli'deki adı 'Elpek'tir. Kdz. Ereğli'de keten üretimi yapılmadığı için elpeğin hammaddesi olan keten ipliği yurt dışından getirilmektedir. El tezgahlarında dokunan Elpek'ten üretilmiş eşyalar şehre gelen önemli kişilere de hediye edilmektedir (Çıladır, 2005: 133).

Kdz. Ereğli'nin sosyo-ekonomik yaşamına ilişkin görüşme yaptığımız gazeteci Sina Çıladır, şehir yaşamına ilişkin görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır:

“Ereğli, sadece tarihçilerin değil, sosyologların da derin ilgisini çeken bir kıyı kentidir. Çoğu geleneksel Anadolu kasabalarından farklı bir tarihe ve demografik/etnik yapıya sahiptir. Şehri; Yunan, Roma, Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet kültürlerinin beşiği olarak niteleyebiliriz. Ereğli'nin sosyo-ekonomik yaşantısındaki değişimde önce kömürün bulunması, sonrasında da demir çelik fabrikalarının kuruluşu önemli bir mihenk taşıdır. Özellikle 1961 yılında demir çelik fabrikalarının kurulmaya başlamasıyla ani sayılabilecek bir sosyal düzen değişikliğine sahne olmuştur. Bu yıllarda fabrikada çalıştırılmak üzere 11 bin kişilik taşıma nüfusun etkisiyle kent, değişik bölgesel yaşam biçimlerinin ve kültürlerin tesiriyle eğlenceden mutfak kültürüne kadar her alanda özgünlüğünü büyük ölçüde yitirmiştir. Şehir bu süreçte büyük bir hızla, yeni düzene ayakbastı. Demir çelik fabrikaları kısa sayılabilecek bir süreçte kentin sosyal yapısını/düzenini değiştirdi.”

Kıray (2000: 83), 1961 yılında demir çelik fabrikalarının kurulmaya başlamasından önce Kdz. Ereğli'de insanların hayatlarını kazanma yollarının çok çeşitli olmadığını söylemiştir. Kıray'a göre, tüccarlık ve esnafılık kasabanın en başta gelen var olma nedenidir. İkinci sırada ise Kdz. Ereğli Kömür İşletmesi'nin ve onunla ilgili liman ve demiryolu gibi kuruluşların sağladığı çeşitli memurluk ve işçilikler gelir. Bunu devlet memurlukları ve serbest meslekler takip eder. Denizcilik ve balıkçılıkla ilgilenenlerin sayısı az olmasına rağmen yine de çok fazla göze çarpar. Çiftçilik ise en arka sırada gelir.

Ekonomik gelişmeler ve değişimden sosyal yaşam da payını almıştır. Konu hakkında bilgisine başvurduğumuz Sina Çıladır, fabrikanın kuruluşu ve sosyal değişime ilişkin görüşlerini anlatırken her yeni düzenin beraberinde kendi kültürünü, kıymetler sistemini, terminolojisini, kılık-kıyafet dahil günlük yaşam biçim ve alışkanlıklarını değiştirdiğini ifade etmiştir. Çıladır, bu durumun Kdz. Ereğli'de de böyle olduğunu söyleyerek, değişim sürecini şu sözlerle anlatmaktadır:

“Tipik bir örnek vermek gerekirse, Erdemir öncesi, Ereğli'nin kırsalındaki bazı yaşayan köylü kadınlar, geleneksel kıyafetleri olan şalvarın ayak bileklerine yakın yerine, kırmızı renkli "paça" takıyorlardı. Böylece, uzaktan bakılınca, tarlada

çalışan birisinin kadın mı erkek mi olduğu daha rahat belirleniyorlardı. Erdemir sonrası zaman içinde bu gelenek terk edildi. Şalvar halen yaşlı kişilerde devam etse de gençler de bu gelenek son buldu. Ereğli, Erdemir öncesi, sosyal yaşamı çok kısıtlı, sinema dışında eğlence yerine sahip olmayan bir kasabaydı. Kasaba, Erdemir’le birlikte yeni düzenin yaşam biçimi ve kıymetler sistemiyle/kültürüyle tanıştı. Yerel halk, Erdemir’in yapımında çalışanların getirdiği yeni yaşam biçimine zaman içinde adapte oldu. Tabii şöyle böyle elli yıllık bir süreç içinde.”

Şirin Ereğli gazetesinin kurucusu merhum Bedri Erel⁵, 1957 yılında geldiği Kdz. Ereğli’yi şu sözlerle tasvir etmektedir:

“Meydanbaşı dar bir sokaktı. Erdemir Caddesi ve ötesi yoktu. Yine Yalı caddesi var dar bir sokak. Oradaki eski evlerden bazıları hala duruyor. O evlerin çoğuna da deniz vuruyordu. Orada Balıkhanede bakırlarla, kurşunla yapılmış bir balıkçı iskelesi vardı. Bir de sahilde İş Bankası, Orman İşletmesi, Mustafa’nın kahvesi, öbür tarafta da deniz yolları acenteliği vardı. Kömür şilepleri falan çalışırdı. Yolcu vapuru da uğruyordu. Muzafferiyet Oteli vardı. Memleket Eczanesi vardı Sabit Turan’ın. Ereğli Eczanesi vardı; DüNDAR Güçeri ve Süheyla Güçeri kurmuştu bunu. Devlet hastanesi vardı, bakımlı bir hastaneydi. İzmirililer denilen bir firmanın otobüsü haftada iki üç kez buraya gelirdi. Deniz motoru var, sebze ve yolcu taşırlardı. Kandilli’de (Ereğli’nin beldesi) varagellerin orada bütün teşkilat. Sinema, misafirhane var. Kandilli o zaman Ereğli’den daha iyi. Banka var. İşçi birkaç tüccara mahkum olmuş. Orada yaptıkları işleri merkezde yapamazlardı.”

Mahalle kültürü ve komşuluk ilişkileri de şehrin sosyal yapısını anlatan önemli unsurlar arasındadır. 1960’lı yılların başında çocukluğunu ya da gençliğini yaşamış Kdz. Ereğlililer, o dönemde henüz apartman yapılarının oldukça az olduğu, çoğu iki katlı bahçeli olan evler arasında bir mahalle komşuluğu olduğundan söz etmektedirler. Dönemi yaşayanlar ayrıca komşularla yeri geldiğinde akrabalıktan öte bir bağ kurularak, her konuda yardımlaşmanın olduğundan da bahsetmektedirler. Bu kişiler, o yıllarda kapıların asla kilitlenmediğini, komşuluğun bir arada yaşama biçimi olmaktan daha ziyade, insanların kendilerini güvende hissettiği, huzur bulunduğu bir inanç ve kültür sarmalı olduğunu söylemektedirler. Anlattıklarına göre; şehir şebeke suyunun henüz evlere bağlanmadığı bu dönemde her mahallede bir mahalle çeşmesi bulunurdu ve su

⁵ Şirin Ereğli gazetesinin kurucusu merhum Bedri Erel ile 10.03.2018 tarihinde yüz yüze görüşme yapılmıştır.

ihtiyacı bu çeşmelerden karşılanırdı. Mahalle kadınları da genellikle bu çeşmelerin başında hasbıhal ederlerdi. Yine mahallenin çocukları sokakta oyun oynarken kadınlar yerlere serdikleri kilimler üzerinde imece usulü kışlık hazırlılarını yaparlardı. Erkeklerin genellikle boş vakitlerini geçirdikleri yer ise kahvehaneler olurdu.

Resim 2. 1960'lı Yıllarda Kdz. Ereğli'nin Görünümü

Kdz. Ereğli'nin ekonomik olarak ivme yakaladığı zaman da 1960'lı yıllara rastlamaktadır. 1965 yılında tüm birimleriyle faaliyete geçen Erdemir'in zamanla sağlamış olduğu yüksek gelir, önemli bir alım gücü yaratmıştır. Buna bağlı olarak şehirde ticaret de gelişim göstermiştir. Örneğin çoğu otomobil firması yetkili satış ve servis merkezleri için Batı Karadeniz'de Kdz. Ereğli şehrini seçmiştir. Yine para sirkülasyonu bankacılık sektörü için de çekicilik oluşturmuş ve bankaların tamamına yakını Kdz. Ereğli'de şube açmış, hatta bazı bankalar iki şube ile hizmet sunma yoluna gitmiştir. Yüksek alım gücüne sahip nüfus kitlesi, hizmetler sektörünün de gelişmesini sağlamıştır. Dahası çalışan sayısı bakımından hizmet sektörü sanayiye geride bırakmıştır. Nitekim 2012 yılı itibariyle ilçede 14.621 kişi sanayi sektöründe, 19.795 kişi hizmetler sektöründe istihdam edilmiştir. Bu sektörlerde çalışanların büyük çoğunluğunun Kdz. Ereğli şehrinde yer aldığı dikkate alındığında ilçenin hizmet-

endüstri şehri özelliği kazandığı söylenebilir. Kdz. Ereğli'ye bağlı Kandilli Beldesi'nde faaliyet gösteren Armutçuk Taşkömürü işletmesi geçmiş yıllarda büyük bir istihdam alanı oluşturmuştur. Hatta yöredeki hanelerin çoğunda maden ocağından emekli olmuş kişilere rastlamak mümkündür. Son yıllarda ise madende çalışan işçi sayısı hızla azalmıştır. 1980 yılında 40.856 kişinin çalıştığı işletmede, 2015 yılında çalışan insan sayısı 1261'e gerilemiştir. Uzun yıllar yöre ekonomisini ayakta tutan madencilik sektörü, Kdz. Ereğli'nin kentsel gelişimine kayda değer bir katkı yapamamıştır. Şehrin gelişiminde esas lokomotif görevini Erdemir üstlenmiştir. Söz konusu fabrika günümüzde de ilçenin en önemli istihdam alanı durumundadır.

Resim 3. Erdemir'den Genel Görünüm

Bugün Erdemir'de yaklaşık 8000 kişi çalışmaktadır. Fabrika'da özelleşme ile birlikte işçi sayısında önemli bir azalma olmuştur. 2006 yılında OYAK devralmadan önce Erdemir'de 15.278 kişi çalışmaktaydı. Kdz. Ereğli'de demir çelik sanayine bağlı olarak Güllüç vadisi boyunca haddehaneler kurulmuştur. Ayrıca son yıllarda Ereğli Organize Sanayi Bölgesi'nde de önemli gelişme kaydedilmiş ve çalışan sayısı 2014 yılı itibariyle 730 kişiye ulaşmıştır. Yine Kışla ve Belen yeni sanayi siteleri de önemli bir çalışma alanı oluşturmaktadır. Göktepe'nin batısında kurulan tersaneler bölgesi de şehirdeki önemli sanayi kollarından birini oluşturur. Sonuç olarak, Kdz. Ereğli ilçesinde faal nüfusun 14.621'i sanayi sektöründe istihdam edilmektedir. Hane halkı da dikkate

alındığında yaklaşık 40.000 kişinin doğrudan sanayi sektöründen geçimini sağladığı anlaşılmaktadır (Çelikoğlu ve Yılmaz, 2015: 62-64).

İlçede 2017 yılında 40 ile 250 arası işçi çalıştıran sanayi kuruluşu sayısı 19'dur. Erdemir ürünlerinin deniz ve karayolu ile taşınması aynı zamanda ilçeyi taşıma sektörü için de cazibe merkezi haline getirmiştir. İlçede Ereğli-Alaplı arası 8. km.'de tahsis edilen deniz sahalarında işletmeciler tarafından dolguları yapılan alanlar ile birlikte toplam 8 tersane bulunmakta ve bunlardan 5 tanesi faaliyetini sürdürmektedir. Global ekonomik krizin büyük etkisi ile daralan denizyolu taşımacılığı ve buna bağlı olarak denizyolu navlunlarındaki düşüş ile başlayan sipariş iptalleri ve yeni sipariş alınamaması dolayısıyla ilçedeki tersanelerde 2008 yılında 7000'e ulaşan çalışan sayısı 2017 yılının sonunda 548 kişiye düşmüştür. Köklü sanayi kuruluşları ilçenin ticaret hayatını geliştirdiği oranda sosyal yaşantısını da olumlu yönde etkilemiştir. İlçede 2 sendika şubesi, 10 (Memur) sendika temsilciliği, aralarında uluslararası kuruluşlarla irtibatlı sivil toplum kuruluşlarının yer aldığı 260 dernek, 13 siyasi parti ve ilçe teşkilatı ile 43 gazete, 4 radyo ilçenin sosyal yaşantısına katkı yapan faaliyetlerdir. Türkiye İstatistik Kurumu'na yapılan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2017 yılı sonuçlarına göre ilçe nüfusu 175.351'dir. 118.030'u ilçe merkezinde, 8032'si Güllüç Beldesinde, 3044'ü Kandilli Beldesinde, 2278'i Ormanlı Beldesi'nde ve 43.967'si köylerde yaşamaktadır. Toplam nüfusun 88.534'ü bayan 86.817'si ise erkektir. 2017 yılı itibarıyla ilçede okuryazarlık durumu yüzde 91,12'dir (www.karadenizeregli.gov.tr).

Sanayi ve ticaretin egemen olduğu Kdz. Ereğli'de, işsizliğin artması ve tarıma devlet desteği verilmesiyle birlikte tarım alanında da söz sahibi olma sürecine girilmiştir. Geleneksel geçim kaynaklarından olan özellikle balıkçılık ve tarım, önem ve güç kaybetse de varlıklarını sürdürmektedir. 730 kilometrekarelik (73.008 hektar) yüzölçümlü ilçenin yüzde 61,69'unu kapsayan 45.032 hektar alan orman ve fundalık, yüzde 24'ünü kapsayan 17.485 hektar alanda tarımsal üretim yapılmakta, 5.266 hektar alan tarıma elverişli olup üretim yapılmamaktadır. Tarımsal alanlar çoğunlukla engebeli arazi yapısına sahiptir. 2017 yılı verilerine göre; ağırlıklı ürün olarak 119.500 dekar üretim alanı ve 12.421,94 ton/yıllık üretimi ile fındık başta olmak üzere mısır, çilek, sebze, ceviz, yulaf, buğday üretimi yapılmaktadır. İlçede kayıtlı 27 adet trol-gırgır, 7 adet ağ, olta vb. (12 m.altı) olmak üzere toplam 187 adet balıkçı teknesi ile balıkçılık yapılmakta olup; 2017 yılında palamut, hamsi, deniz salyangozu başta olmak üzere

13.950,00 ton su ürünü elde edilmiştir. İlçe sınırları içinde bir de balıkçı barınağı bulunmaktadır (www.karadenizeregli.gov.tr).

İlçede eğitim durumuna bakacak olursak, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim ve liseler ile özel okullarda yaklaşık 40 bin öğrenci eğitim görmektedir. Ayrıca Bülent Ecevit Üniversitesi'ne bağlı 2 adet fakülte yer almaktadır. Yaklaşık olarak 4.500 öğrencinin eğitim gördüğü Eğitim Fakültesi ile Denizcilik Fakültesi, Kdz. Ereğli'nin gelecekte güçlü bir üniversite şehri olmasına katkı yapmaktadır. Sağlık hizmetleri alanında ise, Kdz. Ereğli son yıllarda oldukça büyük ilerlemeler kaydetmiştir. İlçede Ömerli Kaynarca Caddesi'ndeki yeni Devlet Hastanesi 350 yatak kapasitesindedir. Şehirde ayrıca; Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi hizmet vermektedir. İlçe merkezinde 2 adet özel hastane ve özel klinikler bulunmaktadır. İlçede 100'ü aşkın doktor vardır (Ceylan, 2017: 43-48).

İKİNCİ BÖLÜM

KDZ. EREĞLİ'DE BASIN YAŞAMI VE ŞİRİN EREĞLİ GAZETESİ

2.1. Kdz. Ereğli'de Basın

Zonguldak'ın sosyokültürel ve ekonomik olarak en gelişkin ilçesi olan Kdz. Ereğli'de, basın-yayın kuruluşları da sosyal ve ekonomik değişimle doğru orantılı olarak gelişim göstermiştir. 1951 yılında Ereğli Postası gazetesi ile başlayan basın hayatı, Erdemir'in kurulmasından hemen önce kamulaştırma ilanları ile Erdemir'den sonrada ilçenin canlanan ekonomisi sayesinde nicel ve nitel gelişmişliğini sürdürmüştür. 1990'lı yılların başlarında ülkede özel radyo ve televizyonların kurulmasının önü açıldığında Kdz. Ereğli'de de başlangıçta 2 özel televizyon, 3 özel radyo kurulmuş ve uzun yıllar boyunca yayınlarını yerel yayıncı olarak devam ettirmişlerdir. Bu gelişmişliğe rağmen, internetin yaygınlaşması, teknolojinin sürekli değişmesi/ yüksek işletme maliyeti ve yaygın medya ile rekabet zorluğu, 2010'lu yılların hemen başlarında yerel televizyonların satılması veya yayınlarının durdurulması sonucunu beraberinde getirmiştir. 2019 yılı Temmuz ayı itibarı ile ilçede yayın yapan yerel televizyon bulunmazken, kurulum ve işletme maliyeti avantajı ile 4 yerel radyo yayınlarını devam ettirmektedir. Bugün ilçede 40'ın üzerinde basın kuruluşu vardır. Resmi ilan alan vasıflı gazeteler, gelirlerini daha çok bu yoldan, diğerleri ise abone ve reklam-ilanlarla karşılamaktadırlar. Belediye ve Erdemir de belli ölçütlerle yerel basına destek vermektedir. İlçede üye gazetecileri temsilen Kdz. Ereğli Gazeteciler Derneği Kurulu ve faaliyettedir. Yerel gazetelerin birçoğu ilçedeki matbaalarda siyah-beyaz ve ofset tekniği ile basılırken renkli gazete ve dergiler ilçe dışında basılmaktadır.

2.1.1. Basın Yaşamı

Kdz. Ereğli'de basın yaşamı Cumhuriyet sonrası döneme rast gelmektedir. Günümüzde bir ağır sanayi kenti görünümünde olan ilçede sosyo-ekonomik gelişim çok fazla gazete

kurulmasına neden olmuştur. 1951 yılında ilk çıkan gazete Ereğli Postası'ndan önce ilçe hakkındaki haberler Zonguldak'ta bulunan gazetelerde yer almaktaydı. Bazı Zonguldak gazetelerinin Kdz. Ereğli'de muhabirleri bulunmaktaydı ve ilçede yaşanan olaylar bu muhabirler tarafından haber merkezine ulaştırılırdı. Örneğin 1930'lu yıllarda Zonguldak gazetesinin Kdz. Ereğli muhabiri Mehmet Emin Bey olarak gözükmekteydi (Temel, 2017: 99).

İlçede basının gelişimini 1961 yılında kurulmaya başlanan Erdemir ile aynı döneme rastladığını söyleyebiliriz. Demir çelik fabrikalarının sağladığı iş olanaklarıyla beraber ilçede nüfus artmış ve buna paralel olarak ekonomik ve sosyal yaşam da hareketlenmiştir. 1961 yılından önce sadece iki gazete bulunan Kdz. Ereğli'de hareketliliğin artmasıyla bugün basın kuruluşu sayısı 40'ın üzerine çıkmıştır. Kdz. Ereğli, çoğu ilde bile olmayan gazete sayısı ile dikkat çekmektedir.

Görüşlerine başvurduğumuz Sina Çıladır, Kdz. Ereğli'nin basın yaşamını şu şekilde ifade etmektedir:

“Basın yaşamının Şirin Ereğli gazetesiyle 1957 yılında başladığı biliniyor. Ancak, ondan önce yayınlanmış bir haftalık gazete de var. Fakat kent kitaplığında nüshaları yok. Basın yaşamı, uzunca bir süre, Erdemir sonrası kurulan Ereğli Memleket ismindeki sol tandanslı günlük gazete ile düal (ikili) bir profile sahipti. Yerel basının gelişip güçlenmesi, yeni günlük gazetelerin yayınlanmaya başladığı 1980/90'lı süreçtir. Bu süreç, rekabet ortamının da etkisiyle beraberinde TV ve radyoları da taşımış, ancak bunlar, karşılığı olmadığı için kalıcı olamamıştır. Son 20 yılın ürünü olan haftalık gazetelerin basın piyasasına girmesiyle, yozlaşma ileri boyutlara tırmanmış ve bugünkü düşük profilli basını yaratmıştır. Normalde, bir ağır sanayi kentinde profili yüksek bir basın bulunması gerekirken bunun aksi olması ayrı bir araştırma konusudur.”

1990'lı yıllara gelindiğinde ilçede görsel yayıncılık alanında da yatırımlarda bulunulmaya başlanmış ve bu bağlamda Kdz. Ereğli'nin ilk televizyonu 1 Mart 1994 tarihinde yayın hayatına başlayan Demokrat TV olmuştur. Kurucusu Keleşler Radyo TV ve Reklamcılık A.Ş. adına Yalçın Keleş'tir. Zonguldak ve ilçelerinde karasal yayın lisansına sahip olan televizyon 2010 yılında resmen kapanmasa da yayını durdurmuştur.

Kdz. Ereğli’de kurulan ikinci televizyon ise 19 Mayıs 1995 tarihinde ‘Halkın Televizyonu’ sloganı ile yayın hayatına başlayan ERT Televizyonu’dur. 1995 yılında Mustafa Arık tarafından kurulan ERT, 2003 yılında Zonguldak Merkez, Kozlu, Kilimli ve Alaplı’da kablolu yayın ve karasal yayın ile izlenebilir hale gelmiştir. 2014 yılına kadar Kdz. Ereğli’de yayın hayatını sürdüren ERT, aynı yıl Zonguldak ve ilçelerinde yayın yapan Pusula gazetesine satıldı. ERT’nin satılmasının ardından Kdz. Ereğli’de yayın yapan bir TV kanalı günümüzde halen daha bulunmamaktadır.

Bugün Kdz. Ereğli’de Şirin Ereğli, Önder, Yeni Haber, Demokrat, Gündem ve Değişim olmak üzere 6 günlük gazete bulunmaktadır. Aynı zamanda bu gazeteler ilçede resmi ilan alabilen kuruluşlardır. İlçede yayın hayatını sürdüren haftalık, on beş günlük ya da aylık gazeteler ile haber sitesi kuruluşlarının isimleri ise şöyledir: “*Hakimiyet, Damar, Kdz. Ereğli Postası, Can Haber, Gazete Ereğli, İlk Haber, Halk Postası, Memleket, Ereğli Alemdar, Karadeniz Meydan, Yeni Ufuk, Gazete Türk, Minber 67, Yörem Sesi, Ereğli Yankı, Son Havadis, Ereğli Sahil, Türkiye’nin Sesi 67, Ereğli’de Bugün, Olay 67, İş’te Haber Hayat, Çilek Haber, S Rota, Manşet 67, Ereğli Ekip Sakıncalı Piyade, Ereğli Bülteni, Hareket Medya, Son Haberimiz, Gerçek Ereğli, Posta 67, Öz Ereğli, Kdz. Ereğli Subaşı Haber, Kara Tren.*” Bunların dışında Kdz. Ereğli’de AA, DHA, İHA, TRT, A HABER gibi kuruluşların muhabirleri de görev yapmaktadır. İlçede sarı basın kartı sahibi 11 gazeteci bulunmaktadır (www.karadenizeregli.gov.tr).

Günümüzde Kdz. Ereğli’de Can Radyo, Değişim FM, Demokrat FM ve Ereğli FM olmak üzere 4 de radyo bulunmakta iken iki ayda bir yayınlanan 67300 ve üç ayda bir yayınlanan Sektör adında iki dergi vardır.

2.1.2. Yayımlanan Gazete ve Dergiler

Kdz. Ereğli’de basın-yayın yaşamının tarihi çok geriye gitmemektedir. İlçenin ilk gazetesinin 1951 yılında haftalık olarak yayınlanmaya başlayan Ereğli Postası olduğu bilinmektedir. Necati Tanyolaç’ın sahipliğinde çıkarılan gazete bir yıllık yayın hayatından sonra 1952 yılında yayınlarını sonlandırmıştır (Ereğli Postası, 1951: 3).

İlçenin ilk günlük gazetesi Şirin Ereğli ise aynı zamanda Zonguldak’ta Şafak gazetesinin de sahibi olan Bedri Erel tarafından 1957 yılında kurulmuştur. 21 Haziran 1957 yılında haftalık olarak yayın hayatına başlayan gazete 6 Mayıs 1958 tarihinden

itibaren haftanın Salı ve Cuma günlerinde çıkmış Haziran ayı başı itibariyle de günlük olarak yayın hayatına devam etmiştir. İdarehanesi ve baskısı Hamamüstü Caddesi Ereğli Matbaası adresinde bulunan gazetenin bu dönemki satış fiyatı 10 kuruştur (Şirin Ereğli, 1958: 64). 1965 yılında dokuz yaşına giren gazetenin sahipliğini Hasan Tahsin Erel, Mesul Müdürlüğünü Süheyla Erel yapmaktaydı. Bu dönem 25 kuruştan satılan gazetenin idarehanesi de Meydanbaşı caddesine taşınmıştı. Gazetenin yazı kadrosunda ise Ruhi Cöbekoğlu, T. Kayalı, Halil Soyuer, Ayten Hatice Eti, E. Pulcu, Zehra Abla, Gökmen Kuşçi ve Hanife Abla gibi isimler yer almaktaydı (Şirin Ereğli, 1965: 2176). Yayınlandığı ilk günden beri yerel haberlere ağırlık veren gazete günümüzde Bedri-Süheyla Erel çiftinin oğlu Şafak Erel'in imtiyaz sahipliğinde günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir.

Ereğli'nin Sesi gazetesi 1958 yılının Kasım ayında kurulmuştur. Sahibi Dr. Dündar Güçeri, İdari Müdürü ise Mehmet İnam Akman'dır. Günlük yayınlanan gazetenin İdarehanesi Hamam üstünde Sait Öztürk binasında yer almaktaydı. Karaelmas Matbaasında iki sayfa olarak basılan gazetenin içeriği daha çok yerel haberlerden oluşmaktadır (Yırsutimur, 2008: 92).

Kdz. Ereğli'de çıkan Mizan Gazetesi'nin 5 Ekim 1963 tarihli sayısına ulaşılmıştır. Bu tarihte gazetenin künyesinde 4. yıl yazmakta olduğundan gazetenin 1959 yılında yayın hayatına başladığı söylenebilir. Hasan Taşkinalp'in sahipliğini yaptığı gazete 1963 yılında günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Günlük, siyasi, fikir gazetesi mottosuyla yayın yapan gazetede yerel ve ulusal haberlerin yanı sıra kültür sanat ve spor haberlerine de yer verilmiştir. Künyede gazetenin satış fiyatı 25 kuruş, adresi de Park karşısı no: 1 olarak görülmektedir (Mizan, 1963: 140).

5 Şubat 1964 senesinde ilk sayısını çıkaran Memleket Gazetesi'nin sahipleri A. Vecihi Bingöl, H. Sezai Doğanürk, mesul müdürü ise Hasan Taşkinalp'tir. Yazı işleri M. Senan Aygün, gazetede aynı zamanda köşede yazmaktadır. Gazetenin logosunun altında günlük, siyasi, hür, memleket gazetesi mottosu bulunmaktadır. İdarehanesi Park Karşısı No: 24'de bulunmaktadır. Gazete Güven matbaasında basılmaktaydı. Günlük yayınlanan gazetenin sayfa sayısı dört, fiyatı da 25 kuruştur. Gazetenin ilk sayısında yerel haberlerin yanı sıra Ankara, Adana, Lefkoşa gibi şehirlerin haberlerinin de yer aldığı görülmektedir. Abone usulü satış yapan gazetenin 3 aylık fiyatı 20 TL, 6 aylık

fiyatı 40 TL, senelik fiyatı ise 75 TL'dir. Gazetenin resmi ilan fiyat tarifesini ise birinci sayfa hariç santimi 10 TL'dir. Hususi ilanların ise pazarlığa tabi olduğu belirtilmiştir (Memleket, 1964:1).

Eczacı Gökhan Duran tarafından kurulan Ereğli Memleket gazetesi 15 Ekim 1966 yılında yayın hayatına başladı. Kurulduktan sonraki süreçte yönetimi A. Turan Kayalı'ya geçen Ereğli Memleket Gazetesi, Kayalı'nın 12 Şubat 1987 tarihindeki vefatının ardından ekonomik sıkıntı yaşadı ve 1991 yılında yayın hayatına son verdi. Ereğli Memleket gazetesi 2012 yılında Turan Kayalı'nın oğlu Koray Kayalı'nın imtiyaz sahipliğinde yeniden yayın hayatına başladı (www.ereglionder.com.tr).

Kdz. Ereğli'de 30 Ağustos 1973 yılında yayın hayatına başlayan Halkçı gazetesinin sahibi Ali Turan Kayalı, Yazı İşleri Müdürü Birsen Kayalı, İdari Müdürü ise A. Mustafa Saka'ydı. Gazetenin idarehanesi Meydanbaşı Caddesi No: 79'da bulunuyordu. Haftalık yayınlanan gazetede Ereğli Demir ve Çelik İşletmeleri ve ilçe haberleri yoğunlukta idi. İlk sayısını dört sayfa çıkan gazete daha sonra tek sayfa olarak çıkmıştır (Yırsutimur, 2008: 100).

Hakimiyet gazetesi 1 Mart 1980 yılında Yılmaz Yaman tarafından günlük olarak çıkarılmaya başlanmıştır. 12 Kasım 1998 tarihinde Remzi Özbirinci'nin sahipliğini üstlendiği gazeteyi 2012 yılında Fikri Kapan devralmıştır. Gazete günümüzde Fikri Kapan'ın sahipliğinde haftalık olarak yayın hayatını sürdürmektedir (www.karaemasgazetecilerderneği.org.tr).

Birikim gazetesi 1 Mart 1982 tarihinde Kdz. Ereğli'de yayın hayatına başlamış ancak bir süre sonra yayınına ara vererek 17 Aralık 1984'de tekrar çıkarılmaya başlanmıştır. Gazetenin kurucusu Bilge Yaman, yazı işleri müdürü Şenol Çatma, genel yayın yönetmeni Metin Engin'di. İdarehanesi Meydanbaşı Caddesi No: 73'de bulunan gazetenin yazarları arasında Birol Karadeniz ve Sina Çıladırlar bulunmaktaydı (Yırsutimur, 2008: 107-108).

İlçede 4 Temmuz 1983'te çıkan Ereğli Öncü gazetesi başlangıçta haftalık olarak yayın hayatını sürdürmüştür. Gazetenin sahipleri Erdinç Baba ve Fazlı Vural'dır. Gazetenin idarehanesi Akarca Mahallesi Orta Cami Caddesi No: 18'de bulunmaktaydı ve Vural Matbaasında basılmaktaydı. 11. sayısından sonra günlük olarak çıkarılmaya başlayan

gazete iki sayfa şeklindeydi. Genel yayın yönetmenliğini Şadan Sönmez yapmaktaydı. 1985 yılında gazetenin sayfa sayısı 4'e çıkarılmıştır. 1986 yılında genel yayın yönetmeni Nilgün Efes olurken, gazete Meydanbaşı Caddesi No: 42-B'ye taşınmıştır. 1987 yılında gazetenin genel yayın yönetmeni Sina Çıladır olmuştur. Yazı işleri müdürü de Erdinç Baba'dır (Yirsutimur, 2008: 109-110).

12 Kasım 1984'de yayın hayatına başlayan Bizim Ereğli gazetesi dört sayfa olarak çıkmaktaydı. Sahipliğini Serdar Okmar'ın yaptığı gazetenin yayın kadrosunda Cengiz Ataş, Nihat Hastorun, Mehmet Özcan, Atıf Adiltürk, Fevzi Yılmaz bulunmaktaydı (Yirsutimur, 2008: 110-111).

Kdz. Ereğli'nin bir başka gazetesi Öz Ereğli, 1 Şubat 1984 tarihinde haftalık olarak yayın hayatına başladı. Ali Ceylan'ın imtiyaz sahipliğini yaptığı gazetenin ilk 7 sayısı haftalık yayımlandı. Daha sonra, kendi baskı tesislerinin kurulmasıyla gazete günlük olarak çıktı. Öz Ereğli gazetesi 1985 tarihinden itibaren Zonguldak merkez, Çaycuma ve Devrek ilçelerinde de kendi büro ve temsilciliklerini oluşturarak, daha geniş okur kitlesine ulaştı (www.karaemasgazetecilerdernegi.org.tr).

Öz Ereğli gazetesi bölgesel yayına başlayınca isim değiştirip Ekspres adını almıştır. Gazetenin sahibi Ali Ceylan'ın ve Şadan Sönmez'in yönetiminde günden güne büyüyen Ekspres; sıcak haberler, bölge gündemi ile alakalı araştırma-inceleme yazıları ile ön plandaydı. Ekonomik koşullar gazetenin yayın merkezini 1989 yılında yeni ilçe olan Alaplı'ya taşımak zorunda bırakmıştır. Aynı yıl gazeteyi Ali Suat Eser devralmıştır (www.ozeregli.com).

İlk sayısını 1 Aralık 1987 tarihinde çıkaran Demokrat gazetesinin bir yıl sonra sahiplik yapısı değişmiştir. 1988 yılında gazetenin kurucusu Yalçın Keleş, şirket adına imtiyaz sahibi de Doğan Gönüllü görünmektedir. Gazetenin genel yayın müdürü ise Sina Çıladır'dır (Demokrat: 320). Demokrat gazetesi kurulduğu günden bu yana Zonguldak, Alaplı ve Kdz. Ereğli'de dağıtım yapan ve devletin vasıflı gazete olarak kabul ettiği bir yayın organı oldu. Demokrat gazetesinin ardından Keleşler Medya Grubu bünyesinde 1993 yılında Demokrat FM logolu radyo, 1994 yılında da DTV logosu ile televizyon kurulmuştur (www.ereglidemokratmedya.com). Gazete günümüzde halen günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir.

13 Kasım 1989 tarihinde yayın hayatına başlayan Gündem gazetesinin kurucusu Ali Osman Eser'dir. 2000 yılında gazetenin genel yayın yönetmenliğini Ali Suat Eser, yazı işleri müdürlüğünü Yücel Eser, haber müdürlüğünü de Tuncay Tokay yapmaktadır. Günlük yayın yapan dört sayfalık gazetenin dizgi, montaj ve baskısı Eserler Yayıncılık ofset tesislerinde yapılmaktaydı. Alaplı ve Zonguldak'ta da büroları bulunan gazetede ağırlıklı olarak bölgeye dair haberler bulunmaktadır (Gündem, 1989: 5106). Gazete günümüzde Çebi Grup bünyesinde günlük olarak yayın hayatına devam etmektedir.

Kurucusu ve sahipliğini Celal Bozkuş'un yaptığı Önder gazetesi 7 Şubat 1992 tarihinde yayın hayatına başladı. Kuruluşunda gazetenin genel yayın yönetmenliğini Şevket Salcı yapmaktaydı, yazı işleri müdürü ise Mehmet Öztürk'tü. Günlük, siyasi, müstakil gazete mottosunu kullanan Önder, dört sayfa olarak yayınlanmaktaydı ve şirkete ait matbaada basılmaktaydı. Gazetede ağırlıklı olarak yerel haberler bulunmakla birlikte ulusak gündeme ilişkin haberler de yer almaktadır (Önder, 1992: 5). Önder, günümüzde de günlük olarak yayın hayatına devam etmektedir.

9 Ağustos 1997 tarihinde Kdz. Ereğli'de yayınlanmaya başlayan Hedef gazetesi 1998 yılında Yeni Hedef ismiyle çıkarılmaya başlanmıştır. Bu dönemde gazetenin imtiyaz sahibi Mehmet Aslan, genel yayın yönetmeni Vedat Kılıç, yazı işleri müdürü de Yakup Bayram'dı. Yaman matbaacılıkta basılan gazetenin idarehanesi Meydanbaşı caddesi Süheyla Erel sokak Emir Kanca iş merkezi No: 3/108'deydi. Logosunun altında ilkeli, seviyeli, dürüst günlük siyasi bağımsız gazete yazan Yeni Haber, bölgesel haberlere ağırlık vermektedir (Yeni Hedef, 1998: 550).

Kdz. Ereğli'de 5 Ocak 1999'da yayın hayatına başlayan Bölge gazetesinin sahibi Erçin Mert (Haşhaş), yazı işleri müdürü Serap Haşhaş, genel yayın yönetmeni Seyfi Boyraz, haber müdürü Serkan Aydemir'di. İdarehanesi Yalı Caddesi Tumbalar Yalısı No:17/1'de bulunan gazetenin basımı ise Eser Matbaacılık tarafından yapılmaktaydı. Yerel haberlere ağırlık veren gazete sekiz sayfadan oluşmaktaydı. Bölge gazetesi 2002 yılında bir de ücretsiz spor eki vermiştir (Yırsutimur, 2008:124).

Haftalık bir gazete olarak Kdz. Ereğli'de 27 Nisan 2000 tarihinde kurulan Damar gazetesinin sahibi Necati Günay, yazı işleri müdürü Cihan Mehmet Kalafat, genel yayın müdürü İbrahim Öz, haber müdürü Haydar Yağız, haber merkezi şefi Ali

Haldızoğlu'ydu. Yerel haberlere ağırlık veren gazetenin idarehanesi Bozkuş İş Hanı Kat: 2'de bulunuyordu (Yırsutimur, 2008:124).

1 Ağustos 2001'de yayınlanmaya başlayan Talep gazetesi Kdz. Ereğli ile birlikte Zonguldak, Düzce, Bolu, Bartın, Karabük, Kastamonu, Sinop'u da kapsayan bir bölge gazetesi niteliğindeydi. Sahibi Eyüp Bektaş, genel yayın yönetmeni Harun Özcan, yazı işleri müdürü Hülya Yakar, yayın koordinatörü Maksut Beykoz'du. On altı sayfadan oluşan gazete Önder Ofset tesislerinde basılmaktaydı. İdarehanesi ise Devrek Yolu Çetin Apatay Bulvarı Akman İş Hanı Kat: 3'de bulunuyordu (Yırsutimur, 2008: 124-125).

Olay gazetesi 02 Temmuz 2002 yılında Şenol Azman tarafından kurulmuştur. Genel yayın yönetmenliğini İlhan Yapıcı üstlenmiştir. İdarehanesi Devrek yolu Caddesi No: 2'de bulunan gazetenin basımı Eserler Yayıncılık'ta yapılmaktaydı. Haftalık olarak 4 sayfa yayınlanan gazetede daha çok yerele ait haberler bulunmaktaydı (Olay, 2004: 77).

11 Ağustos 2003'te yayınlanmaya başlayan Haberci gazetesinin sahibi Bilgin Avcı, genel yayın yönetmeni ve yazı işleri müdürü Vedat Kılıç'tı. Kdz. Ereğli'de yayınlanan gazetenin idarehanesi Müftü Mahallesi Orta Sokak No: 1 Kat: 3'de bulunmaktaydı. Dört sayfadan oluşan ve yerel haberlere ağırlık veren gazete Şafak Ofset tesislerinde basılmaktaydı (Haberci, 2004: 21).

Kdz. Ereğli'de yayınlanmaya başlayan Manşet gazetesinin kuruluş tarihi 10 Eylül 2004'tür. Gazetenin sahibi ve genel yayın yönetmeni Seyfi Boyraz, yazı işleri müdürü Bilgen Yalçın'dı. Haftalık olarak yayınlanan gazetenin idarehanesi Murteza Mahallesi Kaneriağzı Caddesi Bozkuş İş Hanı Kat: 3, No: 63'te bulunuyordu. İlk zamanlar on iki sayfadan oluşan gazetenin 2005 yılı sayılarında sayfa sayıları sürekli değişim göstermektedir. Gazete Kdz. Ereğli'ye dair tüm konuları yayınlamaktaydı (Yırsutimur, 2008: 128).

Bir diğer gazete, Halkın Nabzı gazetesi 29 Kasım 2005 tarihinde Kerim Kanca tarafından kurulmuştur. Haftalık yayın yapan gazetenin yazı işleri müdürü Cüneyt Akın'dır. Merkez bürosu İtfaiye yolu Caddesi Hacı Muharrem İşhanı No:4'de bulunan gazete Yaman matbaada basılmaktaydı. Dört sayfa basılan gazetede yerel haberler ağırlıktaydı (Halkın Nabzı, 2008: 111).

Kdz. Ereğli’de haftalık yayın yapan Yükseliş gazetesi Metin Yüksel tarafından 14 Nisan 2006 tarihinde kurulmuştur. Merkez bürosu Bağlık Mahallesi Erdemir Caddesi No: 23’te yer alan gazetenin Zongulkdak’ta da temsilciliği bulunmaktaydı. Dört sayfadan oluşan ve yerele dair haberlerin yer aldığı gazetenin baskısı Eserler Yayıncılık tesislerinde yapılmaktaydı (Yükseliş, 2006: 2).

Günlük yayın yapan bir başka gazete Ereğli Haber’in kuruluş tarihi 2 Kasım 2008’dir. Sahibi Sedat Kılıç, genel yayın yönetmeni Sinan Kabatepe, yazı işleri müdürü de Vedat Kılıç’tır. Günlük yayın yapan gazete yerel haberlere ağırlık vermekte ve dört sayfa çıkmaktaydı. İdarehanesi Müftü Mahallesi Erdemir Caddesi Erdemir işhanı No: 205’te bulunan gazete Yamana matbaacılıkta basılmaktaydı (Ereğli Haber, 2009: 157).

7 Ekim 2009 tarihinde kurulan Can Haber gazetesinin sahibi ve sorumlu müdürü Mehmet Keleş, genel yayın yönetmeni Seyfi Boyraz’dır. Can ofset matbaacılık tesislerinde basılan gazetenin idarehanesi ise Müftü Mahallesi Nimet Hoca Sokak Çağdaş İşhanı No: 34’de bulunmaktadır. Haftalık yayınlanan gazetede yerel haberler ağırlıktadır (Can Haber, 2010: 14).

Batı Karadeniz Ekonomi, Politika, Kültür Forumu vizyonuyla 1 Aralık 2012 tarihinde yayın hayatına başlayan İş’te Haber Hayat Gazetesi’nin imtiyaz sahibi Doğan Gönüllü’dür. 15 günde bir yayınlanan gazete ilk yılında 16 sayfa şeklinde çıkmış, ilerleyen zamanlarda sayfa sayısı 12’ye, daha sonra da 8’e düşmüştür. Bölge ve Kdz. Ereğli iş hayatındaki haberlere ağırlıklı yer veren gazetede ayrıca aktüel, siyaset, kültür, spor haberleri de yer almaktadır. Baskısı Ankara’da yapılan gazetenin Kdz. Ereğli’deki idarehanesi Müftü Mahallesi, Meydanbaşı Caddesi, Ali Kaptan Apartmanı No: 1’de bulunmaktadır (İş’te Haber Hayat, 2012: 1). Halen yayın hayatını sürdürmekte olan gazetenin Haber Sorumluluğunu 2013 yılından beri Fahrettin Özaydın üstlenmektedir.

İlçenin basın-yayın yaşamında çok sayıda derginin de bulunduğu görülmektedir. ilçede 1 Haziran 1968’de yayınlanmaya başlayan Emek dergisinin sahibi Özdin Feyzioğlu, yazı işleri müdürü Sabri Eryılmaz’dı. 1960’lu yıllarında sonlarında aylık olarak çıkarılan Çıkış dergisinin sahibi ve yazı işleri müdürü Çetin Gözaçtı’dır. Atılım ise 1970’li yıllarda Kdz. Ereğli’de aylık olarak yayınlanan bir sanat ve siyaset dergisiydi. Derginin sahibi Osman Kaya, yazı işleri müdürü Cahit Yalçın’dır. Ereğli Çıraklık Eğitim Merkezi tarafından 1992 yılında Mesleğin Sesi adıyla bir dergi

yayınlanmaktaydı. Derginin sahibi merkezin müdürü Resul Eroğlu, yazı işleri müdürü Tevfik Karataş'tır. İlçede 1 Mart 1996'da aylık olarak yayın hayatına başlayan İlke dergisinin sahibi ve yazı işlerinden sorumlu müdürü Birol Karadeniz, genel yayın danışmanı Sina Çıladır'dır. Kdz. Ereğli Ticaret ve Sanayi Odası'nın aylık yayını olan TSO, 1997 yılında yayınlanmaya başladı. Derginin sahibi Oda adına yönetim kurulu başkanı Yaşar Tetiker, yazı işleri müdürü Fariz Ballı'ydı. TED Karadeniz Ereğli Koleji Vakfı tarafından yayınlanan Kolej'in ilk sayısı 2002 yılının Mart ayında çıkarıldı. Derginin sahibi okul adına Şener Macun, yazı işleri müdürü Pınar Ertekin, genel yayın danışmanı Coşkun Ertekin'dir. İlke, haftalık gazeteyken 2003 yılında aylık dergi halinde yayınlanmaya başlamıştır. Sahibi ve yazı işleri müdürü Birol Karadeniz'dir. Kdz. Ereğli'de 2004 yılının Ekim ayında yayın hayatına başlayan Büyüteç aylık siyasi, ekonomik, aktüel dergisiydi. Derginin sahibi ve yazı işleri müdürü Tülay Taşçı, genel yayın yönetmeni de Gülay Dinçel'di (Yırsutimur, 2008: 142-151).

2.2.Şirin Ereğli Gazetesi

Şirin Ereğli gazetesi Kdz. Ereğli'nin ilk günlük gazetesidir. 1957 yılında kurulan gazete yarım asrı aşkın bir süredir halen yayın hayatına devam etmektedir. Kurulduğundan beridir Erel ailesinin sahipliğinde yayın hayatını sürdüren gazete, bugün gazetenin kurucusu Bedri Erel'in oğlu Şafak Erel tarafından çıkarılmaktadır.

2.2.1. Sahibi

21 Haziran 1957'de ilk sayısı çıkan Şirin Ereğli gazetesinin kurucusu ve sahibi Bedri Erel'dir. (EK-1) Bedri Erel, 17 Temmuz 1932 tarihinde Zonguldak'ta dünyaya geldi. Sanat Enstitüsü ve Ticaret Lisesi'nde tahsilini tamamladıktan sonra 1946 yılında Zonguldak'ta Türk Sesi gazetesinde mürettip olarak çalışmaya başlayarak gazetecilik mesleğine ilk adımını attı. 1949 yılında kurulan Zonguldak Gazeteciler Cemiyeti'nin kurucu heyeti arasında yer aldı. 1955 yılında hayatını Süheyla Erel ile birleştirdi. Aynı yıl içinde Zonguldak'ta Şafak Matbaasını açarak peşinden Şafak gazetesini kurdu. Dönemin Demokrat Parti iktidarının yerel temsilcilerinin ısrarı üzerine Kdz. Ereğli'ye gelerek önce burada matbaa kurdu ve ardından da 21 Haziran 1957 tarihinde günümüzde de halen yayın hayatını sürdüren Şirin Ereğli gazetesini çıkarmaya başladı. 1963 yılında siyasete atılarak 17 Kasım 1963 yılında yapılan yerel seçimlerde Yeni Türkiye Partisi'nin belediye başkan adayı oldu. 30 Aralık 1974 tarihinde Kdz. Ereğli'de

Ticaret ve Sanayi Odası kuruluğu için kaymakamlık makamına dilekçe veren kurucular arasında yer aldı. Gazeteci olarak 2000 yılına kadar fiilen çalışan Bedri Erel, daha sonra idareyi oğlu Şafak Erel'e bıraktı. Sürekli Basın Kartı sahibi olan Bedri Erel, 15 Ocak 2019 tarihinde yaşama veda etti. Bedri Erel'in; Hasan Tahsin ve Şafak adlarında iki oğlu vardı.

2.2.2. Kuruluş Süreci

Çalışmaya konu olan Şirin Ereğli gazetesi ilk sayısını (EK-2) 21 Haziran 1957 tarihinde çıkarmış olup Kdz. Ereğli'nin ilk günlük gazetesi olma özelliğini taşımaktadır. Gazetenin kurucusu aynı zamanda 8 Ekim 1955 tarihinde Zonguldak'ta kurulan Şafak Gazetesi'nin de sahibi olan Bedri Erel'dir. Haftalık yayınlanan gazetenin ilk sayısında Yazı İşleri Müdürü Yılmaz Ağartan, 'Çıkarken' başlığı ile yazdığı başmakalede gazetenin kuruluşunu şu ifadelerle belirtmiştir:

“Yakın bir zamandan beri Şirin Ereğlimizde büyük ihtiyaç duyulan matbaamız kurulmuş bulunuyor. İlk günden beri sizlerden gördüğümüz çok sıcak alakaya dayanarak bugünde bu küçük gazetemizi çıkarmakla sonsuz sevinç duymaktayız. Birçok imkansızlıklar bugün için gazetemizi ancak haftada bir çıkarmamıza imkan veriyor. Yine siz kıymetli okuyucularımızın bizlere göstereceğiniz yakınlığa güvenerek, ileride gazetemizi günlük olarak çıkarmaya gayret sarf edeceğiz. Okuyucularımız çok iyi takdir ederler ki; her ilk işte bazı aksak ve noksan taraflar görülebilir. Muhakkak ki bizlerinde birtakım hata veya noksanlarımız görülecektir. Kıymetli okuyucularımızdan her zaman bizleri daha iyiye götürecek tarzda ikaz edici ve aynı zamanda memleketimize ve vatandaşa faydası dokunacak yazılar bekleriz. Yegane gayemiz cemiyete faydalı olabilmektir. Bugün Ereğli olarak birçok noksanlarımız vardır. Buna muvazi olarak da memleket hayrına birçok yenilikler yapılmaktadır. Gazetemizde sırası geldikçe noksanlarımız, isteklerimiz ve yapılanları tanıtıcı faaliyette yazılarımız çıkacaktır. Memleketin turistik alakasını artıracak şekilde faaliyetlerimiz olacaktır. Bilhassa bu hususta sizlerin cazip fikirlerinizi işleyen yazılarınızı gazetemiz sütunlarında okuyucularımıza nakletmekten büyük zevk duyacağız. Kısaca her hususta faydalı olabilmek tek emelimizdir. Bugün güzel Ereğlimizin haftalık küçük Şirin Ereğli gazetesi olarak bizleri daima doğru yollarda göreceksiniz” (Ağartan, 1957: 1).

Şirin Ereğli Gazetesi'nin kurucusu ve sahibi Bedri Erel ile yapılan görüşmede; Erel, gazetenin kuruluş sürecini ve isminin nereden geldiğini şu sözlerle açıklamıştır:

“Ereğli’ye yerleşmeden önce belediye reisi Kamil Erdem’e gittik. O bütün yönetimi topladı. ‘Kardeşler, size bir delikanlı tanıtacağım, bize yakın olacak inşallah’ dedi. Eski belediye dükkanlarından iki üç tane verecek bana. Ben ‘Ayrı ayrı olmasın, tek yer olsun, ücretli olsun’ dedim. Ücretsiz olursa bağımlısın, ücretli olursa bağımsız olursun. Sait Öztürk’ün sobacılar çarşısında, bugünkü Adidas’ın olduğu yerde üstte Jandarma komutanlığı, altında terziler, altında da üç dükkan var. Bu üç dükkanın ikisinde ben varım. Mahir Fındık’ın babası var öbüründe. İkisinin kirası kırk lira. Camiyle karşı karşıya en merkezi yer burası. Makinelerimizi kurduk. 21 Haziran 1957’de Şirin Ereğli’nin ilk sayısını bastık. Şirin Ereğli diye bir tabir yok o zaman. Biz çok beğendik Ereğli’yi, Ereğli çok güzel bir yer. O yüzden Şirin Ereğli dedik. Gazeteyi önce haftalık çıkardık, sonra günlüğe çevirdik. Bir mektep gibi hizmet verdik. İki matbaam vardı. Biri Zonguldak’ta, biri burada. Buraya bir makine getirdim. Grafopress makinemi getirdim. Çekoslovak malı. Hurufat takımları, bıçak gibi makineleri buraya getirdim.”

Gazetenin yazarlarından Mithat Camicioğlu, 21 Haziran 1963 yılında yayınlanan sayıda gazetenin 7. yayın yılına girmesi hasebiyle sahibi kurucusu Bedri Erel ile bir mülakat gerçekleştirir. Bedri Erel, kendisine sorulan “İlk nüshayı nasıl çıkardınız?” sorusuna şöyle cevap verir:

“Ereğli’de ilk matbaayı kurduğum gün, aklıma koymuştum bir gazete çıkarmayı. Fakat imkanlarımız çok kısırlı bulunuyordu. İçimizde garip bir üzüntü vardı. Bu üzüntü gazete çıkarmayışımızdan ileri geliyordu. Bu arada gazetemizin ilk yazı işleri müdürü olan Yılmaz Ağartan’a düşüncelerimi açıkladım ve yazı işleri müdürlüğünü teklif ettim. Yılmaz, o devirdeki basına olan baskıya rağmen bu teklifimi kabul etti ve gazetemizin ilk yazı işleri müdürü oldu. Fakat yukarıda da belirttiğim gibi imkanlarımız geniş olmadığı için gazetemiz 70x100 ebadının ancak sekizde biri kadardı. Bu kadar da olsa Ereğli’ye hizmet edeceğimiz için çok memnunduk. Gazetemizin ilk nüshası makineden çıktığı zaman içim burkulmuştu. Bu burkulma üzüntüden değil, sevinçtendi. Ama o dakika içinde aklımdan gazetemizin hiç olmazsa dört sahife olması geçmişti. İşte ilk nüsha bana o dakika içinde gazetemizin büyük olmasını kanaatini aşılamamıştı. Sizlerin malumu olduğu üzere ancak bugünkü duruma kadar büyütebildik.”

2.2.3.Yönetimi ve Yazı Kadrosu

Gazete ilk çıktığında Yazı işleri müdürü Yılmaz Ağartan'dı. 21 Haziran 1958'de ikinci yayın yıldönümüne giren gazetenin Yılmaz Ağartan yazı işleri müdürlüğüne devam ederken idare müdürü ise Mehmet İnam Akman'dı. Aynı yılda köşe yazılarının genellikle Şirin Ereğli imzasıyla yayınlandığı görülmektedir. Bu dönemde yazı kadrosu arasında dikkat çeken isim aynı zamanda DP ilçe başkanı olan Dr. Dündar Güçeri'dir. Güçeri, 1963 yılında yapılan yerel seçimlerde belediye başkanı seçilmiştir. Gazetenin üçüncü yılında mesul müdür Süheyla Erel olmakla beraber, Cemalettin Tomruk, serbest yazı adı verilen köşede yazmaktadır (Şirin Ereğli, 1959: 342). 1960 yılında gazetenin imtiyaz sahibi Hasan Tahsin Erel olmuş, Bedri Erel idari işler müdürlüğü görevini üstlenirken, yazı işleri müdürü de Cemalettin Tomruk olmuştur (Şirin Ereğli, 1960: 565).

21 Haziran 1961'de beşinci yılına başlayan gazetenin kadrosunda Hasan Tahsin Erel, Bedri Erel, Süheyla Erel, M. Nuri, Ender Turhan, A. Turan Kayalı, Ahmet Naim Çıladır, A. Rıza Büyükpolat, E. Pulcu yer almaktadır (Şirin Ereğli, 1961: 931-936).

Gazetenin 25 Haziran 1962 tarihli nüshasında 'Beşinci Senesini Dolduran Şirin Ereğli'nin Bir Günlük Göz Nuru Hikayesi' başlığı ile yayınlanan haberde; gazetenin müessisi Bedri Erel, Sahibi H. Tahsin Erel, Yazı İşleri Müdürü Süheyla Erel olarak belirtilmiştir. Yazı kadrosu ise Avni Saka, Gülfer Özer, Muharrem Demirkaya, Hikmet Ergel, Sami Aygün'den oluşmaktadır.

21 Haziran 1963'te yedi yaşına giren gazetenin yazı kadrosunda (EK-3) Ahmet Naim Çıladır, E. Pulcu, Mithat Camicioğlu, Türkan Demirbaşı, Ayten Hatice Eti, Nurettin Kızılsu, Zeki Sevimay, Mim, Samim Doğantimur görülmektedir. Gazete yedinci yılına girdiği gün yayınlandığı nüshada idare ve fikir ailesindeki isimlerin biyografileri de yer almıştır. Nurettin Kızılsu'nun gazetede E. Pulcu imzası ile (Köşemden) başlıklı sütunda yazdığı, ayrıca M. Nuri imzasıyla da gazetenin sanat ve edebiyat sayfasını hazırladığı ilk kez açıklanmıştır. Daha önceki yıllarda yazı kadrosunda belirttiğimiz E. Pulcu ve M. Nuri isimlerinin aslında Nurettin Kızılsu olduğu anlaşılmaktadır. Gazetenin devamlı fıkra yazarlarından Türkan Demirbaşı, ayrıca 'Gerçekler ve Yankıları' başlığı altında ilçe ile ilgili konularda da yazmaktadır. Zeki Sevimay ise gazetede tiyatro tanıtımı ile ilgili yazılar yazmaktadır. Açık ismi verilmeyen MİM, gazetede yer alan karikatürleri

çizmektedir. Aslında Bankacı olan Ayten Hatice Eti de gazetede yazdığı şiirlerle yer almaktadır (Şirin Ereğli, 1963: 1547).

Gazete; 21 Haziran 1964’de sekizinci yayın yılına başlarken yazı kadrosunda Halil Soyuer, Ruhi Cöbekoğlu, A. Turan Kayalı, Engin Serdar, Türkan Demirbaşı, Nadir bulunmaktadır (Şirin Ereğli, 1964: 1861). 21 Haziran 1965’te dokuz yaşına giren gazetenin yazı kadrosu Ruhi Cöbekoğlu, Turan Kayalı, Halil Soyuer, Zehra Abla, Gökmen Kuşçi, Hanife Abla isimlerinden oluşmaktadır. Ruhi Cöbekoğlu, ilçenin içtimai, kültürel, beledi ve iktisadi davaları ile ilgili yazılar kaleme almaktadır. Ruhi Cöbekoğlu, daha sonra ilçede uzun yıllar belediye başkanlığı yapmış bir isimdir (Şirin Ereğli, 1965: 2176).

21 Haziran 1966 yılında Dr. İrfan İbici’nin gazetenin kadrosuna katılarak sağlıkla ilgili köşe yazdığı görülmektedir (Şirin Ereğli, 1966: 2526). Şirin Ereğli gazetesi 21 Haziran 1967 tarihinde 11’inci hizmet yılına girerken yazı ailesine Sina Çıladır ve Hüseyin Seyhun dahil olmuştur (Şirin Ereğli, 1967: 2816).

2.2.4. Gazetenin Teknik ve İçerik Özellikleri

Haftalık olarak yayın hayatına başlayan Şirin Ereğli Gazetesi 23x34 cm ebatlarında 4 sayfa olarak çıkmaktaydı ve fiyatı 10 kuruştı. Gazetenin basım yeri aynı zamanda idarehanesinin de bulunduğu Hamam üstü caddesinde bulunan kendisine ait Ereğli Matbaasıydı. Gazete ilk çıktığında logosu sayfanın en üstünde künye ile birlikte yer almaktaydı (Şirin Ereğli, 1957: 1). 6 Mayıs 1958 tarihinden itibaren haftanın Salı ve Cuma günlerinde çıkmaya başlayan gazete, Haziran ayı başı itibariyle de günlük olarak yayın hayatına devam etmiştir. Gazetenin günlüğe dönüşü ‘Gazetemiz Günlük Çıkıyor’ başlıklı yazıda şu ifadelerle duyurulmuştur:

“Sadece muhterem halkımızın takdir ve alakasına dayanan gazetemiz Haziran başından itibaren günlük çıkacaktır. Bu suretle güzel Ereğlimize daha fazla hizmet imkanını bulacağız” (Şirin Ereğli, 1958: 64).

Gazete, 3 Eylül 1958-1 Ekim 1958 tarihleri arasında bir ay gibi bir süre çıkarılmadı. Bu duruma Şirin Ereğli imzasını taşıyan bir yazıda; *“Kağıtsızlık gibi zaruri bir mazeretle bir ay neşriyatımıza ara verdik. Halen bütün muamelesi bitmesine rağmen on altı aylık neşir hayatımızda hala tahsis kağıdımızı alamadık. Buna rağmen ilçemizin*

*halli icap eden davalarının çokluğu, ayrılığımızın bitmesine en büyük amildir. Çıkmadığımız günlerde muhterem okurlarımızın alakası bizi çok mütehassıs etmiştir. Ereğli'nin dert ve davalarının halli babında yekvücut olmamız şayanı arzudur. Biz gazete olarak, ilçenin ihtiyaçlarını her gün tekrar etmekte devam edeceğiz. Halkımızın da bize müzahir olacaklarına kuvvetle inanıyoruz.”*sözleriyle açıklık getirilmektedir (Şirin Ereğli, 1958: 136).

Yine Şirin Ereğli'nin 1960 yılı Ocak ayında düzenli çıkmadığı, bazen haftada iki kez çıktığı 28 Ocak tarihinden itibaren ise günlük olarak normale döndüğünü gazete sayılarını incelemek suretiyle görmek mümkündür. Şirin Ereğli gazetesi 1962 yılında 50x70 cm ebatlarında çıkmaya başlamıştır. Aynı yıl ise gazetenin fiyatı 15 kuruştur (Şirin Ereğli, 1962: 1115).

Kurulduğu günden itibaren yerel ve ulusal haberlere sayfalarında yer veren gazete, 1963 yılına birçok yenilikle girmiştir. Buna göre gazetede artık siyasi, iktisadi ve içtimai makaleler ile tarihi tefrika, edebi hikaye, şiir, fıkra, bulmaca ve röportajlara yer verilmektedir (Şirin Ereğli, 1963: 1412).

Şirin Ereğli gazetesinin ülke gündeminde olan önemli toplumsal konulara ilişkin yayınlar yaptığı da görülmektedir. Kıbrıs Rum tarafının 21 Aralık 1963 tarihinde Kıbrıs Türk toplumuna karşı başlattığı sistematik saldırıları konu alan haber ve köşeler gazetede uzun bir süre yer almıştır. Hatta gazete Kıbrıs'taki soydaşlar için ilçede yardım kampanyası başlatılmasına da öncülük etmiştir (Şirin Ereğli, 1964: 1717).

1964 yılından itibaren gazetenin logosunun altında ‘Daima Halk ve Hak Yolunda’ ibaresinin yer aldığı görülmektedir. 25 Haziran 1965 tarihinde yayınlanan Şirin Ereğli’de gazetenin bir günlük yayın hikayesi şöyle anlatılmaktadır:

“Her sabah elinize aldığınız türlü bahanelerle tenkit ettiğiniz gazetemizin nasıl, kimler tarafından hazırlandığını hiç düşünmemişinizdir mutlak. Bu gazete her şeyden evvel devamlı bir inkişafın misali olmuştur. 1957 yılının Haziranında tek ve küçük bir yaprak halinde çıkarılmış, bilahare aynı ebad üzerine iki yaprağa (4 sahife) çıkarılmıştır. Daha sonraları gazetenin ebadı büyütülmüş en sonunda da bugünkü hale gelmiştir. Bu devamlı terakki, devamlılık vasfından hiçbir şey kaybetmemiştir. Yarın sahifelerin ebadı mutlaka daha büyütülecek, teknik imkanlar daha da artacak, dizgi için entertip, linotip getirilecek, hatta klişe atölyesi dahi kurulacaktır. Bu arada yazı kadrosunun da genişleyeceği muhakkaktır.

Gazetemizin hazırlanması ile alakalı çalışmalar sabah 8.00'da başlar. Gazetemizin neşriyatını idare eden arkadaşımız tarafından hazırlanan iç sahife yazıları, müstakil yazılar, makaleler, bilmeceler mürettephaneye teslim edilir. Bu saatte müretteplerin bir kısmı bir gün evvel bağlanıp, basılmış olan sahifelerdeki yazıları dağıtırlarken, diğer bir kısmı da yeni verilen ertesi güne ait sahifelerin yazılarını dizmeğe başlarlar. Muhabir arkadaşımız bu arada Ereğli'nin günlük olaylarını tespit için hummalı bir faaliyete girer. Polisten, Kaymakamlık, Belediye, Sendikalar, Milli Eğitim, Partiler ve diğer derneklerden, fabrika camiasından toplanan haberlerin ilk kısmı saat 13.00'da Yazı İşleri Müdürüne gelir. Yazı İşleri Müdürü bu haberler ve makaleleri okur, değerlendirir ve yine Baş Müretime aktarır. Saat 17.00'da haber ve makalelerin son kısmı da getirilir. Birinci sahife haberlerinin dizgisi sona erer. Ankara ve İstanbul muhabirlerimiz de mühim haberlerini ara sıra telefonla yazdırırlar. Bunlar bittikten sonra gazetenin vitrini sayılabilecek ehemmiyetteki birinci sahifenin mizanpajının hazırlığı başlar. Haberler ehemmiyet derecesine göre sayfa üzerine yerleştirilirler. Bu planda bittikten sonra başmürettip birinci sayfayı hazırlanan mizanpaja göre hazırlamaya başlar. Bazen birinci sayfanın bağlanması sona erdikten sonra mühim bir haber gelir ve o zamanda sahife kısmen bozulur. Haber ehemmiyet derecesine göre sayfadaki yerini alır. Sayfalar bağlandıkça baş makiniste 2-3, 1-4 şeklinde teslim edilir. Gazetemizin baş makinisti Gülfer Özer, kendisine müretteplerin teslim ettikleri sayfaları mesleğin gerektirdiği şekilde basar ve Şirin Ereğli böylece ellerinize ulaşmış olur."

Şirin Ereğli gazetesi günümüzde ise 38x57 boyutunda ve 4 sayfa olarak günlük yayın hayatını sürdürmektedir.

2.2.4.1. Gazetede Yer Alan Haberlerin Konulara Göre Dağılımı

Şirin Ereğli gazetesinin 1957-1967 yılları arasında yayınlanan haberlerin konularına göre dağılımı sayısal olarak saptanmaya çalışılmıştır. Bu şekilde gazetenin içerdiği haberlerin niceliksel olarak bir veri elde edilmesi amaçlanmıştır. Gazetede çıkan haberler güncel, siyaset, ekonomi, güvenlik ve diğer başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Haberler sınıflandırılırken her yılın ilk ayının ilk sayılarına bakılmıştır. Gazetenin kuruluşu 1957 yılı Haziran ayına denk geldiği için bu yılın sonuna kadar 7 sayıya bakılmıştır. 1959 yılı için de gazetenin Haziran ayına kadar olan sayılarına ulaşılabilirdiğinden yine 6 sayıya bakılabilmıştır. 1966 yılında ise Ocak ve Haziran

ayındaki sayılara ulaşamadığından 10 sayı üzerinde çalışma yapılabilmektedir. Nitekim toplamda 119 sayıya bakılarak aşağıdaki sayısal veriler ortaya konmuştur. Geniş bir içeriği olan ‘Güncel’ haberler başlığı altında şehir sorunları, kaymakamlık ve belediye çalışmaları, dernek ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri, kongreler, özel gün kutlamaları ve bu konulara yakın ulusal haberler incelenmektedir. ‘Diğer’ haberler başlığında; spor, sağlık, eğitim, kültür-sanat, magazin ve turizm konuları incelenirken, ‘Güvenlik’ başlığında ise adli vakalar (cinayet, yaralama, tecavüz, kız kaçırma, intihar vb.) ve trafik kazaları gibi konular dikkate alınmıştır.

Tablo 1. Şirin Ereğli Gazetesinde Haberlerin Konulara Göre Dağılımı (1957-1967)

Haber Konuları	Gazete Haberlerinin Konulara Göre Dağılımı (1957-1967)										
	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Güncel	26	16	8	25	34	25	26	33	26	28	25
Siyaset	14	12	5	12	16	10	14	12	16	6	9
Ekonomi	4	6	6	15	25	22	28	14	14	14	27
Güvenlik	3	5	2	8	13	8	13	14	20	10	14
Diğer	23	23	3	9	24	20	26	21	45	24	42

Tabloya göre özellikle siyaset başlığı altında ulusal haberlerin diğer haberlere göre sayısal çokluğu dikkat çekmektedir. 1957 yılındaki güncel haberlerin sayısı 26, siyaset haberlerinin sayısı 14, ekonomi haberlerinin sayısı 4, güvenlik haberlerinin sayısı 3, diğer haberlerin sayısı da 23’tür. 1958 yılındaki güncel haberlerin sayısı 16, siyaset haberlerinin sayısı 12, ekonomi haberlerinin sayısı 6, güvenlik haberlerinin sayısı 5, diğer haberlerin sayısı 23’tür. 1959 yılındaki güncel haberlerin sayısı 8, siyaset haberlerinin 5, ekonomi haberlerinin sayısı 6, güvenlik haberlerinin sayısı 2, diğer haberlerin sayısı ise 3’tür. 1960 yılındaki güncel haberlerin sayısı 25, siyaset haberlerinin sayısı 12, ekonomi haberlerinin sayısı 15, güvenlik haberlerinin sayısı 8, diğer haberlerin sayısı 9’dur. 1961 yılındaki güncel haberlerin sayısı 34, siyaset haberlerinin sayısı 16, ekonomi haberlerinin sayısı 25, güvenlik haberlerinin sayısı 13, diğer haberlerin sayısı 24’dür. 1962 yılındaki güncel haberlerin sayısı 25, siyaset

haberlerinin sayısı 10, ekonomi haberlerinin sayısı 22, güvenlik haberlerinin sayısı 8, diğer haberlerin sayısı 20'dir. 1963 yılındaki güncel haberlerin sayısı 26, siyaset haberlerinin sayısı 14, ekonomi haberlerinin sayısı 28, güvenlik haberlerinin sayısı 13, diğer haberlerin sayısı 26'dır. 1964 yılındaki güncel haberlerin sayısı 33, siyaset haberlerinin sayısı 12, ekonomi haberlerinin sayısı 14, güvenlik haberlerinin sayısı 14, diğer haberlerin sayısı 21'dir. 1965 yılındaki güncel haberlerin sayısı 26, siyaset haberlerinin sayısı 16, ekonomi haberlerinin sayısı 14, güvenlik haberlerinin sayısı 20, diğer haberlerin sayısı 45'dir. 1966 yılındaki güncel haberlerin sayısı 28, siyaset haberlerinin sayısı 6, ekonomi haberlerinin sayısı 14, güvenlik haberlerinin sayısı 10, diğer haberlerin sayısı 24'dür. 1967 yılındaki güncel haberlerin sayısı 25, siyaset haberlerinin sayısı 9, ekonomi haberlerinin sayısı 27, güvenlik haberlerinin sayısı 14, diğer haberlerin sayısı 42'dir.

2.2.5. Gelir Kaynakları

Gazetenin logosunun yanında yer alan abone ücret bilgileri; Şirin Ereğli'nin abone usulüyle de okunduğunu ortaya koymaktadır. İlk çıktığı yıllarda 10 kuruş olan gazetenin abone fiyatları ise 1 aylık 3 Lira, 3 aylık 9 Lira, 6 aylık 16 Lira, yıllık 30 Lira'dır (Şirin Ereğli, 1958: 197). Gazetenin diğer bir önemli gelir kaynağı da ilan ve reklamlardır. Bedri Erel, 1960'lı yıllarda ihtilalin de etkisiyle ekonomik anlamda dara düştüklerini, Erdemir'in kuruluş sürecindeki kamulaştırma ilanlarının kendilerini kurtardığını belirtmiştir. Erel, bir buçuk aylık dönemde kamulaştırma ilanlarından 440 lira aldıklarını, bu parayla her şeyi yenileyerek, borçlarını kapattıklarını ifade etmiştir. 1960 yılında gazetenin abone bedeli 3 aylık 9 TL, 6 aylık 17 TL, senelik 30 TL'dir. İlan tarifesi ise birinci sayfada 1 santimetresi 20 TL, ikinci, üçüncü ve dördüncü sayfalarda 1 santimetresi 10 TL'dir. Zayi, ölüm, mevlüt ve teşekkür ilanları ise 12.50 TL olarak görülmektedir (Şirin Ereğli, 1960: 495).

1961 yılında gazetenin satış fiyatı 15 kuruşa yükselirken abone fiyatları da zamlanmıştır. Buna göre; abone bedeli 3 aylık 15 TL, 6 aylık 25 TL, senelik 45 TL olmuştur. İlan tarifesi ise bir önceki yıllara aynı kalmıştır (Şirin Ereğli, 1961: 771). 1963 yılının sonlarına doğru gazetenin satış fiyatı 25 kuruşa yükseltilmiş, ilan fiyatlarında ise her hangi bir değişiklik yapılmamıştır (Şirin Ereğli, 1963: 1642).

1964 yılında gazetenin abone fiyatının 3 aylık 25 TL, 6 aylık 40 TL, yıllık 75 TL olarak değiştiği görülürken, resmi ilanlar birinci sayfada 1 santimetresi 20 TL, ikinci, üçüncü ve dördüncü sayfalarda 10 TL olarak aynı bırakılmıştır. Hususi ilanlar ise birinci sayfa 50 TL, ikinci sayfa 12.50 TL, üçüncü ve dördüncü sayfalar 10 TL olarak belirlenmiştir (Şirin Ereğli, 1964: 1716).

1965 yılında mahkeme ve icra ilanlarının fiyatları ise 1 santimetresi 4 TL'dir (Şirin Ereğli, 1965: 2031). Gazetenin sayıları incelendiğinde 1966 ve 1967 yıllarında satış fiyatı, abone ve ilan fiyatlarında değişiklik görülmemiştir.

Şirin Ereğli gazetesi ilan-reklam ve abone gelirlerinin yanı sıra kendi matbaası bulunması dolayısıyla dışarıdan gelen çeşitli siparişlerden de gelir elde etmektedir.

2.2.6.Yayın Politikası

Şirin Ereğli gazetesi ilk kurulduğunda başlığın hemen altında 'haftalık siyasi gazete' ibaresi yer alırken; günlüğe döndükten sonraki dönemlerde ise 'günlük siyasi gazete', 'Ereğli'nin ilk ve tek günlük siyasi gazetesi' ve 'günlük siyasi bağımsız gazete' ibareleri yer almıştır. Şirin Ereğli, yerel bir gazete olmasına rağmen ulusal ölçekteki siyasi haberlere de çok fazla yer vermektedir. Gazetenin Kurucusu Bedri Erel, yaptığımız görüşmede gazetenin kuruluş aşamasında iktidarda olan Demokrat Parti'nin kendisine destek verdiğini "*O sıralarda bana en ağır tepkileri CHP'liler gösterdi. Demokrat Partililer ise hep kucakladı.*" sözleriyle belirtmiştir. Hatta dönemin DP İlçe Başkanı Dr. Dünder Güçeri'nin gazetede yazı işleri müdürü olduğunu, kendi ağzından "*Doktor Dünder Güçeri yazı işleri müdürümüz oldu. Onu ihtilalde kurtaran gazete olmuştur. Demokrat Parti ilçe başkanıydı.*" ifadeleri ile aktarmıştır.

Kıray (2000: 192) da Şirin Ereğli gazetesinin ihtilalin olduğu 1960 Mayısına kadar Demokrat Partiye bağımlı kaldığını ifade etmiştir. Kıray'ın görüşüne göre gazete; Parti içindeki klikleşmeler, bu kimselerin söz düelloları ile sürümünü arttırmıştır. Gazetenin 13 Aralık 1957 tarihli sayısında yer alan bir haberde "*Yedi seneyi dolduran DP belediye iktidarının en muvaffak olanı Kamil Erdem'in tekrar seçilmesi hem kasaba hem de DP teşkilatı için bir kazançtır.*" yorumunda bulunulması DP yakınlığını gösteren örneklerden biridir.

Yine 27 Ekim 1957 tarihinde gerçekleştirilen genel seçimler öncesinde Şirin Ereğli imzasıyla yayımlanan köşede (Şirin Ereğli, 1957: 17) de ‘DP İktidarı Neden Kazanmalıdır?’ başlığı atılmış ve şu görüşlere yer verilmiştir:

“Yazımızın başlığını görenlerden peşinen (Şirin Ereğli’nin) bitarafıktan ayrıldığını sanmamalarını hassaten rica edeceğiz. Biz, vatandaşlık vazifesinin icap ettirdiği çok yerinde bir vaziyeti yerine getirmek mecburiyetinin icabını yapmaktayız. İlçemizde muhalefetin dolu dizgin, yıpratıcı propaganda yapmasının da büyük rolü vardır. Türkiye’de iktidar partisinin giriştiği hamlelerin gerçekleşebilmesi, yabancı sermayenin memleket çapında yerleşebilmesi ve kurulan fabrikaların randıman verebilmeleri için DP’nin iktidarda kalması elzemdir. CHP iktidar partisinin bazı hamlelerine muarızdır. Ayrıca DP’nin de bazı hataları olduğunu kabul ediyoruz. Ama girişilen hamlelerin meyvelerinin toplanması bakımından da DP’nin iktidarda...”⁶

Gazete yayın politikası olarak DP’ye yakın gözükse de yazarlarının eleştirel fikirlerini açıkça belirtmesine de izin verdiği görülmektedir. Gazetenin yazı işleri müdürü Yılmaz Ağartan, ‘Hovardaca Harcanan Sempati’ başlığını attığı köşede şöyle demektedir:

“1946’dan sonra Türk milletinin büyük ölçüde sempatisine mazhar olan ve 1950’de iktidara gelerek bu sempatinin meyvelerini toplayan DP, 7 senedir yaptığı hatalarla bu sempatiyi tamamen kaybetmiştir. Kuruluş gayelerinden tamamen inhıraf etmiş olmasına ve vaat ettiklerini hala yerine getirmemesi buna sebep olmuştur. Bugün DP’den ayrılmak ve kovulmanın bir şeref vesilesi addedilmesi çok hazin bir tecellidir. Türkiye’nin siyasi tarihini yazacaklar bu olaydan her halde alaka ile bahsedeceklerdir. Memlekete demokratik bir idare tarzı getirerek vatandaşı memleket nimetlerinden eşit olarak istifade ettirmesi tüzüğü icabı olduğu halde DP bunun tam tersini bugün tahakkuk ettirme yolundadır. Bütün idealistlerin ve aydınların ayrıldığı iktidar partisi artık yalnızca (muayyen menfaatlerinin teminini düşünenlerin) teşkil ettiği bir topluluk olmuştur. 27 Ekim’de Türkiye’nin istikbalini hepimiz tayin edeceğiz. Demokrasiyi bu memlekete getirmeyi vaat eden muhalefete rey vermek bir vatan vazifesi olmuştur” (Ağartan, 1957: 19).

Gazetenin köşe yazarlarından Mehmet İnam Akman, 27 Ekim 1957’de yapılan ve DP’nin kazandığı seçimlerin ardından çıkan ilk sayıda Cumhuriyet Bayramı’na da atıfta

⁶ 11 Ekim 1957 tarihli gazetenin üçüncü sayfasına ulaşamadığından köşe yazısının devamına yer verilememiştir.

bulunarak “Bugün Milletçe Çifte Bayram Yapıyoruz” başlığını atmış, yazısının içinde gazete olarak da kanaatlerinin bu şekilde olduğunu belirtmiştir (Şirin Ereğli, 1957: 20).

Anlaşılacağı üzere; gazete, yayın politikası olarak 27 Mayıs 1960 ihtilaline kadar DP’ye yakın bir çizgi izlemiştir. İhtilalden sonra da uzun bir süre Orgeneral Cemal Gürsel’in başında bulunduğu Milli Birlik Komitesi’nin yanında gibi görünmüştür. Bu durumu gazetenin kurucusu Bedri Erel’in ihtilal dönemini anlatırken “*Emirler dışında basmayacaksın, basmadan biz göreceğiz*”, “*Yasağın da yasağı vardı. Yasakların yasak olduğunu da yazamıyorduk.*” sözlerinden daha net anlamaktayız.

Görüşme yaptığımız Erel, gazeteyi ilk çıkardığı dönemde kendisine en ağır tepkileri CHP’nin verdiğini, DP’nin ise kendilerini hep kucakladığını söylemiştir. Dönemin DP İlçe Başkanı Dr. Dünder Güçeri’nin gazetede yazı işleri müdürlüğü yaptığını hatırlatan Erel, 27 Mayıs 1960 ihtilalinde onu kurtaranın gazete olduğunu belirtmiştir. Erel, ihtilal sonrası yayın politikasına da etki eden askeriyeyle ilişkisini şu sözlerle anlatmıştır:

İhtilal oldu, askeriyeyle ilişkiyi anlatayım. Tevfik İnci Paşa vardı Tuğamiral. Çok muhterem bir insandı. Hatta bana ödül olarak armasını verdi. Çilekli bir armaydı bu o zaman. Halen durur o. Onu çok ileri zamanlarda eski yazıhanelerimde astığımda gören paşalar ‘Bunu kim verdi’ diyenler olmuştur. Askeriyeyle ilişkim iyiydi. Askeri personelle çok iyiydi. Faturalar götürüp getirirken tanışmalar olurdu. Muzaffer Albay vardı. Muzaffer Yangöl Albay. İhtilal oldu, ciple oraya aldılar. Emirler dışında basmayacaksın, basmadan biz göreceğiz dediler. 60 ihtilalinden evvel, hep yazı işleri müdürü eşimdi. Süheyla hanım rahmetli. Günde bazen iki defa, geceleyin ararlardı. İhtilali davet eden olaylar oluyor ya onları haber yapıyoruz. 555 K olayını, Menderes’in kendi karşıtlarının mitingine gittiği olayı haber yapamadık. Savcılık çağırıyor, polis çağırıyor, polisi hallediyoruz, bizi temize çıkartıyor. Çok dürüst savcılarımız vardı, yasak emrini ‘Gene yasak emri var efendim, şuradaki yürüyüşü haber yapmayacaksınız’ diyor. Gene gelir yayın yasakları ama daha sık geliyordu. Evde tebellüğ edelim diyoruz, çağırıyorlar. Geceleyin evden kadın çıkarılır mı?

Yasağın da yasağı vardı. Yasakların yasak olduğunu da yazamıyorduk. İhtilal oldu, tedirginiz. Bana birtakım tebliğler yapıldı. Yazı işleri hariç radyodan dinleyip haber yapıyoruz. Telefonla alıyoruz alabilirsek. O zaman vermiyorlar yahut veremiyorlar. Ereğli’nin hali, iskele camisinin Ali Molla Camisinin olduğu

alanlarda yüzlerce, binlerce çilek sepetleri var. Millet bırakıp kaçmış. 27 Mayıs 1960 gününden bahsediyoruz. Ertesi günü çarşıya inen olur mu? Sokağa çıkma yasağı var. Gece çıkmak tamamen yasaktı.

Her gün birlikte olduğumuz Teyfik İnci Paşa, Muzaffer Yangöl, çağırdılar bunları söylediler. Paşa görünmez oldu. Muzaffer Yangöl, emreder gibi bir tutum aldı. Kurmay başkanıydı o. Başüstüne başkanım dediğimde, ‘Hazirola duracaksın’ dediğini bilirim. Uzun müddet geceleri olur giderdim, eğlenceleri olurdu giderdim. Sosyal ortamlardı. Resim koyamıyoruz. Bu durum uzun sürmedi. İstanbul’da birikimli çıkan gazetelerden resimleri yaptırır getirirdim. Bir hafta sonra orada çıkan bende çıkardı.”

27 Mayıs 1960 ihtilalinin ertesi günü gazete, manşet haberine ‘Milli İdarenin Galebesi’ başlığını atatarak ihtilali destekler görüntüsü vermiştir (Şirin Ereğli, 1960: 580). Bir sonraki günde de yine manşetten ‘Bütün Türkiyemiz Bayram Yapıyor’ haberine yer verilmiştir (Şirin Ereğli, 1960: 581). Bu tarz yayınlar ihtilalin ilerleyen günlerinde de devam etmiştir.

Şirin Ereğli gazetesi, 21 Haziran 1964’de 8’inci yayın yılına başlarken ertesi günü yer verdiği kutlama haberinde (Şirin Ereğli, 1964: 1861) yayın politikasına ilişkin şu ifadeleri kullanmıştır:

“Dile kolay tam yedi yıl sevgili Ereğlimiz ve muhterem Ereğlililer için çalışan, Ereğli’ye ve Ereğlililere faydalı olmayı şiar edinen gazeteniz, bu arada birçok tehlikeler atlatmış, türlü politik tehditlerle karşı karşıya kalmıştır. Bütün bunlara rağmen inandığı yoldan dönmeyen Şirin Ereğli’yi hizmet prensiplerinin ve davasının gazetesi olmaktan santim inhiraf ettirmeyen zihniyet, bugün yine 21 Haziran 1957 yılındaki taze heyecan ve imanla muhterem okurlarının emrinde bulunmaktadır.”

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞİRİN EREĞLİ GAZETESİ'NE GÖRE KDZ. EREĞLİ'DE SOSYAL YAŞAM

3.1. Araştırmanın Tanımı

Çalışmada, Kdz. Ereğli'de 1957-1967 yıllarında çıkarılan Şirin Ereğli gazetesinin gözüyle şehrin sosyo-ekonomik ve kültürel yaşamı ve gazetenin sosyal ve siyasal yaşamdaki değişim süreçlerine etkisi incelenmektedir. Bu çerçevede gazetede yer alan köşe yazıları ve haberler sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel içerikleri doğrultusunda ele alınmaktadır.

Bu çalışma; 1957-1967 yılları arasında Şirin Ereğli gazetesine göre, Kdz. Ereğli'deki sosyo-kültürel ve ekonomik değişimi ortaya koymak için yapılmıştır. 1957 yılında yayın hayatına başlayan gazetede şehir hayatına dair önemli bilgiler yer almaktadır. Bu bağlamda söz konusu dönemde şehirdeki tüm ekonomik, sosyal ve kültürel değişim Şirin Ereğli gazetesi ekseninde incelenmektedir.

3.1.1. Yöntem

Tarihsel araştırma tasarımı yaklaşımını benimseyen çalışmada nitel içerik analizi yöntemi izlenmektedir. Tarihsel araştırma tasarımının aşamalarını oluşturan; konu ve önemin belirlenmesi, akademik ve kuramsal gerekçelendirmenin yapılması, araştırma sorusunun sunulması, yöntem ve süreçlerin açıklanması, uygun başlıklar altında analiz ve değerlendirme (Erdoğan, 2007:133) adımları takip edilmektedir. Nitel içerik analizi ise ağırlıklı olarak yazılı ve görsel verilerin analiz edilmesinde başvurulmuş bir yöntemdir. İçerik analizi sosyal bilimcilere arşivlerden, belgelerden, gazetelerden, sinema, dizi gibi çeşitli görsel dökümanlardan, çeşitli kitle iletişim araçlarından elde edilen bilgilerin bir anlam kazandırılması amacıyla sistematik olarak incelenmesidir.

(Gökçe, 2006: 14). Araştırmada izlenen bir diğer yöntem ise derinlemesine görüşme tekniğidir. Derinlemesine görüşme, araştırılan konunun bütün boyutlarını kapsayan, daha çok açık uçlu soruların sorulduğu ve detaylı cevapların alınmasına imkan tanıyan, yüz yüze, birebir görüşülerek bilgi toplanmasına olanak sağlayan bir veri toplama tekniğidir. Karşıdaki kişinin duygu, bilgi, tecrübe ve gözlemlerine görüşme yoluyla ulaşılır. Görüşme, sosyal bilimlerin bütün araştırma alanları başta olmak üzere, gazetecilik, hukuk, iş dünyası, tıp, gibi birçok alanda profesyonel bir teknik veya yardımcı bir başvuru aracı olarak kullanılmaktadır (Tekin, 2006: 101). Bu bağlamda Şirin Ereğli gazetesinin sahibi Bedri Erel (Ek-4) ile derinlemesine mülakat yapılarak birtakım bilgilere birincil kaynaktan ulaşma yolu seçilmiştir. Yine gazeteci-yazar Sina Çıladır (Ek-5) ile de bir görüşme yapılarak Kdz. Ereğli'nin sosyo-ekonomik ve kültürel hayatına onun gözüyle ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Gazetenin 1957-1967 yıllarındaki sayıları Kdz. Ereğli Halk Kütüphanesi ve Beyazıt Kütüphanesi'ndeki koleksiyonlardan temin edilmiştir. Gazetenin nüshaları tasnif edilerek Kdz. Ereğli'nin sosyal yaşamına dair içerikler taşıyan haberler kategorilendirilmiştir. Bu bağlamda kategorik olarak sınıflandırılan haberler nitel bir yaklaşımla uygun başlıklar altında incelenmiştir.

3.1.2. Varsayım

Gazetelerin sosyal ve siyasal yaşamı tasvir eden, kimi zamanda ona şekil verme çabasında bir araç konumunda olduğu varsayılmaktadır. Diğer yandan gazetelerin tarihsel birer kayıt örnekleri olarak bulunduğu bölgeyi sosyal, kültürel, ekonomik olarak resmettiği düşünülmektedir. Bu çerçevede Kdz. Ereğli'nin ilk günlük gazetesi Şirin Ereğli gazetesinin Ereğli şehir yaşamına ilişkin sosyo-kültürel dokusu ve ekonomi-politik yapısını yansıtan bir nitelik taşıdığı düşünülürken diğer yandan şehrin yaşamına şekil verme çabası taşıdığı varsayılmaktadır.

3.1.3. Amaç ve Önem

Kdz. Ereğli'nin 1957 ve 1967 yılları arasındaki sosyo-ekonomik ve kültürel yaşamı ile basın hayatına ışık tutmak amaçlanmaktadır. Yapılan bu çalışma ile şehrin yaşamının Şirin Ereğli gazetesine nasıl yansıdığını tespit etmenin yanı sıra hem Kdz. Ereğli şehrine ilişkin bilimsel bilgi birikimine katkı sağlamak hem de basın tarihi literatürüne katkı

sunmak amaçlanmaktadır. Bu bağlamda araştırma hem şehir hem de basın tarihi literatürü açısından önem taşımaktadır.

3.1.4. Kapsam

Araştırma Kdz. Ereğli'de çıkarılan Şirin Ereğli gazetesinin, şehirle ilgili çıkan haberlerine odaklanmaktadır. Diğer yandan gazetenin yalnızca 1957-1967 yılları arasında çıkarılan sayıları incelenmektedir. Bu bağlamda araştırmanın kapsamını Kdz. Ereğli'nin sosyo-kültürel ve ekononik yaşamı ve Şirin Ereğli gazetesi içerikleri oluşturmaktadır. Yıl aralıkları ve yalnızca Şirin Ereğli gazetesinin incelenmesi de çalışmanın sınırlarını belirlemektedir.

3.1.5.Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Şirin Ereğli gazetesi oluştururken gazetenin 1957-1967 yılları arasında çıkarılmış nüshaları örneklemi oluşturmaktadır. Bu yıllar arasında gazetenin 2940 nüshası bulunmaktadır. Ancak, 1959 senesinin Temmuz-Aralık aralığındaki sayılarına ulaşamamıştır. Ulaşılamayan sayılar çıkarıldığında gazetenin 2575 nüshası üzerinde inceleme yapılmıştır. Bu nüshaların incelenmesi sonucunda konuya ilişkin haberler tespit edilmiş ve belirlenen içerikler uygun başlıklar altında kategorilendirilmiştir.

3.2. Şirin Ereğli'ye Göre Şehirde Yaşam

Şirin Ereğli Gazetesi kurulduğunda Kdz. Ereğli henüz ağır sanayiyle tanışmamış bir sahil kasabası görünümündedir. Kuruluşundan itibaren geçen on yıllık süreçte, ilçede Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları'nın kurulma aşaması tamamlanmış, bu süreçte siyasi yaşam, eğitim hayatı, sağlık hizmetleri, haberleşme ve ulaşım, asayiş ve güvenlik, spor, kültür-sanat ve eğlence hayatı gibi alanlarda, ilçe önemli bir dönüşüm geçirmiştir. İlçenin bir sanayi kentine evrilme hikayesini oluşturan bu dönüşüm, Şirin Ereğli'de yayınlanan haber ve makalelerde net olarak takip edilebilmektedir.

3.2.1. Siyasi Yaşam

Şirin Ereğli gazetesinin kuruluşu Demokrat Parti'nin iktidarda olduğu döneme rastlamaktadır. Gazete, kurulduğu andan itibaren genelde Demokrat Parti yanlısı olarak

görülmüş seçim zamanlarında bu partinin lehine yazılara yer vermiştir. Yine gazetede dönemin DP'li belediye başkanı Kamil Erdem ve icraatlarından sık sık övgüyle bahsedildiğine de tanıklık edilmiştir. Örneğin; gazetenin kurucusu Bedri Erel, “Kalkınan Ereğli” başlığı ile kaleme aldığı köşesinde şu ifadelerle yer vermektedir:

“Yılların ihmaline uğrayan Karadeniz’in en şirin beldesi Ereğli bugün hak ettiği mevkii bulmak yolundadır. Çalışkan, enerjik ve genç Belediye Reisimiz Kamil Erdem’in ısrarlı çalışmaları ve alakalı Umum Müdürlerin gelişini teminle, yapmış oldukları hamlelerle, büyük adımlarla ilerlemekte olduğu aşıkardır. Beden Terbiyesi ve Su İşleri Umum Müdürünün aramızda bulunması Ereğlililer için önemlidir. Kalkınan Ereğli’ye hizmete insanüstü takatle devam eden Sayın Kamil Erdem’i şehir adına tebrik bir borçtur”(Erel, Ereğli, 1957: 3).

27 Ekim 1957 tarihinde yapılacak genel seçimler öncesinde ilçeden milletvekilliği için DP’den Suat Başol, Kamil Erdem ve Eyüp Yaman, CHP’den Necmi Ergener ve Suphi Konak, HP’den Abdülkadir Karadeniz’in adaylık için müracaat ettiğini, CMP’nin adayının öğrenilemediğini haber veren gazete; DP adaylarından Suat Başol ve Kamil Erdem’in yoklamaları kazanacağına kesin gözüyle bakıldığı yorumunu yapmıştır (Şirin Ereğli, 1957: 15).

Seçime yakın bir zamanda Şirin Ereğli imzasını taşıyan bir köşede “*DP İktidarı Neden Kazanmalıdır?*” şeklinde yanlı bir başlık atılmış; gerekçe olarak da iktidar partisinin giriştiği hamleleri gerçekleştirebilmesi, yabancı sermayenin memleket çapında yerleşebilmesi ve kurulan fabrikaların randıman verebilmeleri için DP’nin iktidarda kalması gerektiği belirtilmiştir (Şirin Ereğli, 1957: 17) DP’nin yeniden kazandığı seçimlerden sonra 29 Ekim 1957 tarihinde çıkan ilk sayıda aynı köşede “Bugün Milletçe Çifte Bayram Yapıyoruz” başlığı atılmış, gazete olarak kendi kanaatleri yönünde bir sonuç gerçekleştiği söylenmiştir (Şirin Ereğli, 1957: 20).

Gazete, 1957 genel seçimlerinden önce ilçede hiçbir partinin mensubu olmayan 150 vatandaşa yönelik yapılan anket sonuçlarına göre; 82 kişinin DP’ye, 53 kişinin CHP’ye, 11 kişinin HP’ye 4 kişinin de CMP’ye oy vereceğini beyan etmiştir (Şirin Ereğli, 1957: 18). Nitekim bu seçimde ilçede DP’nin önde tamamladığını göz önünde bulundurursak Kdz. Ereğli’deki seçmenin de kanaatinin DP’den yana olduğu anlaşılmaktadır.

Gazetenin DP yanlısı tutumunun 27 Mayıs 1960 ihtilaline kadar devam ettiği görülmektedir. Ancak 27 Mayıs'ın hemen ardından gazetede ihtilali destekleyici yayınlar yapıldığı dikkat çeken bir noktadır. Gazete, halkın da ihtilali desteklediğini bir haberinde, *“Bütün Türkyemizde olduğu gibi ilçemiz de bu mutlu günde bayram havası yaşamakta ve şanlı Bayraklarımız her yere çekilerek dalgalanmaktadır. İlçemizde halkımız, Garnizon Komutanımız Sayın Tuğamiral Teyfik İnci'ye subay ve askerlerimizi muhabbet dolu hisleriyle selamlamakta ve garnizonumuzun tebliğlerine riayetle bağlılıklarını ifade etmektedirler”* ifadeleriyle belirtmektedir (Şirin Ereğli, 1960: 581).

Daha sonra 1963 yılına kadar asker kökenli belediye başkanları ile sivil kaymakamların aynı zamanda belediye başkanı olarak görev yaptığı Kdz. Ereğli'de, 17 Kasım 1963 yerel seçimleri sonrasında Adalet Partisi'nin adayı Dr. Dünder Güçeri belediye başkanı seçilmiş ve 1973 yılına dek görevini sürdürmüştür.

Diğer yandan gazete; yereldeki siyasi gelişmeleri günü gününe takip etmiş; seçimlerin dışında partilerin olağan faaliyetlerini, kongrelerini, açıklamalarını ve başkentten bölgeye gelen önemli siyasi şahsiyetleri haber konusu yapmıştır.

3.2.1.1. Belediye Seçimleri

Araştırmamızı kapsayan dönemde 27 Mayıs 1960 askeri darbesine kadar Belediye Başkanlığı görevini 20 Aralık 1954 tarihinde bu göreve gelen Kamil Erdem yürütmüştür. Kamil Erdem bu dönem içinde 27 Ekim 1957 tarihinde gerçekleştirilen genel seçimlerde Demokrat Parti'den milletvekili adaylığı için görevinden istifa etmiş (Şirin Ereğli, 1957: 15) yerine en yaşlı aza sıfatıyla Arif Algan vekaleten geçmiştir. (Şirin Ereğli 1957: 16). 7 Aralık 1957 tarihine kadar vekaleten yürütülen belediye başkanlığı için yeni bir seçim yapılmıştır. Kamil Erdem ve Ata Cimit'in başkanlık için aday olduğu seçimlerde 18 belediye meclis üyesinden 16 oyu Kamil Erdem alarak yeniden başkan seçilmiştir (Şirin Ereğli, 1957: 30).

27 Mayıs 1960 askeri darbesinin ardından Binbaşı Şinasi Bey, Teğmen Halil Oktay, Binbaşı İsmail Hakkı Vildan, Binbaşı Hüsamettin Yankal gibi asker kökenli kişiler belediye başkanlığını üstlenmiş, daha sonra ilçeye atanan ilk sivil Kaymakam Hamdi Ergün aynı zamanda belediye başkanı olarak da görev yapmıştır (Şirin Ereğli, 1960: 637). 1963'te yapılan belediye seçimlerine kadar Kaymakam Recai Argat ve

Kaymakam Muammer Durak da aynı zamanda ilçede belediye başkanı olarak görev yapmışlardır.

Şirin Ereğli, belediye seçimlerine ilişkin bilgilere ön sayfalarda sıklıkla yer vermiştir. 1963 seçimlerinde Bedri Erel'in de belediye başkan adayı olmasına karşın gazetenin bu yıla ait seçim haberlerini tarafsız bir biçimde sunduğu görülmektedir.

17 Kasım 1963 tarihinde yapılan belediye seçimlerinde üçü partili dördü bağımsız olmak üzere yedi aday başkanlık için başvuru yaptı. Buna göre; Adalet Partisi'nden Doktor DüNDAR Güçeri, Cumhuriyet Halk Partisi'nden Ruhi Cöbekoğlu, Yeni Türkiye Partisi'nden Gazeteci Bedri Erel aday olurken bağımsız olarak da Mehmet Nuri Akgün, Lütfi Ertan, İhsan Likoğlu ve Hasan Taşkınalp başkanlığa aday oldular (Şirin Ereğli, 1963: 1653).

Seçim sonuçlarına göre; Adalet Partisi Adayı Dr. DüNDAR Güçeri 1816 oy alarak belediye başkanı seçilirken, Cumhuriyet Halk Partisi Adayı Ruhi Cöbekoğlu 1388, Yeni Türkiye Partisi Adayı Bedri Erel de 198 oy aldı. Bağımsız adayların aldıkları oy sayısı ise şöyledir: Mehmet Nuri Akgün 79, Lütfi Ertan 96, İhsan Likoğlu 223, Hasan Taşkınalp 531 (Şirin Ereğli, 1963: 1679).

3.2.1.2. Genel Seçimler

Ülkede, 27 Ekim 1957 yılında yapılan genel seçimleri Zonguldak geneli ve Kdz. Ereğli'de Demokrat Parti kazanmıştır (Şirin Ereğli, 1957: 20). Ancak gazetede partilerin aldıkları oylara ilişkin bir bilgiye rastlanmamıştır.

Kdz. Ereğli'de 15 Ekim 1961'de yapılacak genel seçimler öncesinde ilçe seçim kurulu tarafından seçmen adedi 37 bin 231, sandık sayısı da 149 olarak açıklanmıştır (Şirin Ereğli, 1961: 1005). Şirin Ereğli Gazetesi'nde Kdz. Ereğli'deki sonuçlara ilişkin bir habere rastlamadığımız seçim sonuçlarına göre; Zonguldak genelinde Adalet Partisi'nin birinci, Cumhuriyet Halk Partisi'nin ikinci, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nin üçüncü parti olduğunu görmekteyiz (Şirin Ereğli, 1961: 1028).

Kıray (2000: 213), aynı döneme denk gelen araştırmasında Kdz. Ereğli'deki partilerin durumunu şu sözlerle belirtmiştir:

“Ereğli’de tam örgütlenmiş olarak iki siyasal parti vardır. Cumhuriyet Halk Partisi ve Adalet Partisi. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi sadece isim olarak vardır. Kasabada CHP’nin ve köylerde AP’nin taraftarları daha fazladır.”

Gazete, 1965 seçimlerine ilişkin bilgilere yer vermiştir. Şirin Ereğli bu seçimlerine ilişkin seçmen sayısı ve seçimlere katılım oranına ilişkin bilgilere yer vermektedir:

10 Ekim 1965’te yapılacak genel seçimler için ise Kdz. Ereğli’de oy kullanacak seçmen sayısı 161 sandık bölgesinde 43 bin olarak açıklanmıştır. Seçimlerde 43 bin 684 seçmenden 33 bin 551’i oy kullanmıştır. İlçede seçimlere katılım oranı ise yüzde 81,2 olmuştur. Oyların 22 bin 685’ini Adalet Partisi, 7 bin 201’ini Cumhuriyet Halk Partisi, bin 206’sını Millet Partisi, 947’sini Türkiye İşçi Partisi, 640’ını Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, 408’ini de Yeni Türkiye Partisi almıştır (Şirin Ereğli, 1965: 2269).

3.2.2. Eğitim Hayatı

Şirin Ereğli gazetesi ilçenin eğitim meselelerine yoğun ilgi göstermektedir. Gazetenin kurulduğu yıllarda üzerinde ehemmiyetle durduğu konulardan biri de ilçeye bir lise kazandırılması konusudur. İlçede bir lise olmadığı gibi açılması için de yapıcı bir hamlede bulunulmadığını savunan gazete, bu konuda resmi makamların ve kamuoyunun harekete geçmesini istemektedir. Gazete bu konuda ilk adım olarak ilçe eşrafının bir lise yaptırma derneği kurmasını talep etmektedir (Şirin Ereğli, 1958: 175). Eğitim alanındaki eksiklikleri anlatırken ilçenin eğitim müesseseleri bakımından zavallı durumda olduğunu belirten gazete, 3 ilkokul, 1 ortaokul, 2 tane de sanat enstitüsü ile eğitim gibi mühim ve hayati davanın hallolmayacağını savunmaktadır (Şirin Ereğli, 1959: 218).

1962 yılına kadar Kdz. Ereğli’de merkezde Nimet, Alemdar ve Kayabaşı olmak üzere üç ilkokul bulunmaktadır. Rastladığımız haberlerden ilçenin çoğu köyünde de ilkokulların olduğu anlaşılmaktadır. Bir haberde dönemin hükümetinin ilk tahsile verdiği ehemmiyete vurgu yapılarak şöyle denilmiştir.

“Bu cümleden olarak ilçemize bağlı Kestaneci, Şihlar ve Üveyikli köylerinde yeniden 3 ilkokul yaptırılacaktır. İhaleye çıkarılan okullar 210.000 TL.’ye mal olacak ve 1960-61 ders yılında öğrenime açılacaktır. Vilayetimiz dahilinde ve

ilçelerimiz köylerinde noksan olan okullar kısa zamanda yapılarak okulsuz köyümüz kalmayacaktır” (Şirin Ereğli, 1960: 548).

Şirin Ereğli Gazetesi’nde 20 Mayıs 1960 tarihinde yer alan “*Okulsuz Köylerimize Süratle Okul İnşa Ettirilecek*” başlıklı haberde Vilayet maarifine ayrılan tahsisatlardan ilçeye ayrılan 250.000 lira tutarındaki kısmıyla Kestaneci, Üveyikli, Davutlar, Dedeler, Artıklar, Dağköy, Kilise ve Sücüllü köylerine 8 ilkokul inşa edileceği ve bu okulların 1960-61 yılında tedrisata başlayacağı; yeni inşa edilecek okulların haricinde yine ilçeye bağlı Kılcağ, Gebe, Alaplı merkez ve Bayat ilkokullarının tamir edileceği ifade edilmiştir.

1961 yılında Kdz. Ereğli’de demir çelik fabrikalarının kurulmaya başlamasıyla birlikte ilçenin artan nüfusu ve çoğalan ilkokul çağındaki çocuk sayısı karşısında okullar ihtiyacı karşılayamaz hale gelmiştir. Hal böyle olunca İlçenin 4’üncü merkez ilkokulu olarak Turgut Reis İlkokulu 10 Mayıs 1962 Perşembe günü yapılan törenle hizmete girer (Şirin Ereğli, 1962: 1206) ardından da 7 Eylül 1964 tarihinde açılan Demir Çelik İlkokulu ise ilçenin 5’inci ilkokulu olarak faaliyete başlar. Bu okulun binası adından da anlaşılacağı üzere Erdemir tarafından yaptırılarak devlete hibe edilmiştir (Şirin Ereğli, 1964: 1930).

Gazetede ilçenin genel eğitim durumu hakkındaki haberlere baktığımız zaman; 1961 yılında Ortaokulda son sınıf bitirme imtihanlarına 53 kişi girerek doğrudan doğruya 14 kişi sınıf geçmiştir. 1961-62 eğitim öğretim yılında ilçede bulunan Sanat Okulu’na 46, Ortaokul’a da 96 yeni öğrenci kaydolmuştur. Ortaokulun birinci sınıf mevcudu bir önceki senede sınıfta kalan 40 öğrenci ile birlikte 136’yı bulmuştur (Şirin Ereğli, 1961: 1006). 1963-1964 eğitim öğretim yılının başında Kdz. Ereğli ilkokullarındaki öğrenci sayısı 2000’e ulaşmıştır. Yeni öğretim yılında ilkokullara katılan birinci sınıf öğrencilerinin sayısı 386’dır. Ayrıca aynı eğitim öğretim yılında merkeze bağlı 83 köy okulu da tedrisata başlamıştır (Şirin Ereğli, 1963: 1628).

Gazetede Ortaokul mevcudu ile ilgili istatistiki bilginin bulunduğu haberde ise şu ifadeler yer almaktadır:

“İlçemiz nüfusunun süratli artışına muvazi olarak Ortaokul öğrenci mevcudu da her yıl biraz daha yükselmektedir. 1959 yılında 170 olan umumi mevcut, 1960’da

235, 1961'de 290, 1962'de 367 ve nihayet 1963 ders yılı başında da 440'a çıkmıştır. Geçen sene öğrencilerin 157'si kız, 210'u erkek iken bu yıl 200'ü kız, 240'ı erkektir. Halen Ortaokul'da 7 sınıf vardır. Bunlardan 3'ü birinci, 2'si ikinci, 2'si de üçüncü sınıftır. Sabahları 3 birinci sınıf, öğleden sonraları da 2 tane ikinci, 2 tane üçüncü sınıf ders görmektedir. Sabahları okuyan öğrenci sayısı 186, öğleden sonra okuyan öğrenci sayısı ise 260'dır. Okulun halen mevcut asil 6 öğretmeni vardır. Diğer derslerin bir kısmı vekil öğretmenlerle tamamlanabilmektedir" (Şirin Ereğli, 1963: 1640).

Gazetenin yazarlarından Ruhi Cöbekoğlu, köşesinde Kdz. Ereğli'nin 1964 yılındaki eğitim meselelerini şöyle özetlemektedir:

"Şehrimiz büyük bir sanayi bölgesi olmada hızla gelişirken, buna oranlı olarak nüfus da artmakta ve bu nüfusun karşılığı öğrenci adedi de büyük bir gelişme göstermektedir. Bu durumda şehrimizde okuma ve okutma büyük bir problem olarak önümüze çıkmaktadır. Şimdi şehrimizdeki eğitim kademelerini gözden geçirelim. Halen dört ilkokulumuz mevcut olup, çift tedrisat yapmaktadırlar. Otuz bine giden nüfusumuz göz önüne alınırsa, önümüzdeki senelerde ilköğretimin alacağı feci durum açıkça görülür. Bu duruma azıcık bir ferahlık verebilmek için asgari iki ilkokula daha ihtiyaç vardır. Bu tahakkuk etmediği takdirde Ereğli'de ilköğretim çok kifayetsiz olacaktır.

İhtiyaca cevap vermeyen ve tehlikeli bir durum arz eden Ortaokulun yenisinin yapıldığını görmekle sevinç duymaktayız. Mevcut Sanat Enstitüsü de aynı şekilde kifayetsizdir. Gelişen Türkiye'nin ağır sanayi merkezi olmaya başlayan şehrimizde Sanat Enstitüsünün durumu artık ayrı bir hususiyet arz etmektedir. Fabrikaya lazım olan kalifiye işçiyi bu okul yetiştirecektir. Ayrıca, hükümetimizin lise öğretiminden ziyade teknik elaman yetiştirme eğitimine yönelmesi ve açılması düşünülen Teknik Okulun bir kaynağı olacak olan Sanat Enstitüsünün ehemmiyeti kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bu durum karşısında Sanat Enstitüsü bugünkü kifayetsiz durumdan kurtarılıp, yeni bir yer ve binaya kavuşturulmalıdır.

Mevcut Akşam Kız Sanat Okulu'nun da gelişmeye müvazi olarak Kız Sanat Enstitüsü haline getirilmesi çok yerinde olacaktır.

Eksiklerimizden sonra yoklarımızı gözden geçirdiğimizde önümüze lise meselesi çıkmaktadır. Bugünkü hayat şartları ve geçim güçlükleri göz önüne alındığında; Lise eğitiminin veliler ve öğrenciler için arz ettiği önem aşıkardır. Birçok aile bu

yüzden ya çocuğunu okutamamakta veya çok büyük sıkıntılara katlanmaktadır. Bu işin tek hal çaresi şehrimizi bir Liseye kavuşturmadır. 5 senelik planda şehrimiz için böyle bir okul yer almadığından Liseyi diğer kazalarda olduğu gibi şehrimizin yapması gerekmektedir. Esasen Ortaokulumuz da 1937 yılında Belediyemiz tarafından açılmış olup, Zonguldak Çelikel Lisesi de bir hemşehrilerimiz tarafından yapıp hediye edilmiştir. Şehrimizde bu iş için kurulmuş bir dernek mevcuttur. Ancak, bunun çalışması bugün için kifayetsizdir. Belediyemiz, siyasi partiler, dernekler ve bu şehrin sakinleri bu işi politika üstü tutarak ele almalı, dernek alakanıp geliştirilmelidir. Bu binayı temin edecek hayırseverlerimiz bu şehirde fazlası ile mevcuttur.

Teknik Okul açılması da göz önüne alınırsa Lise meselesinin en kısa zamanda halledilmesi için hayırlı teşebbüslerini belediye, siyasi partiler ve dernekten hemşehrilerimizin büyük hayırseverliğini göz önüne alarak ümitle beklemekteyiz” (Cöbekoğlu, 1964: 1774).

Şirin Ereğli Gazetesi’nin de açılması için defalarca yayınlarında yer verdiği Lise konusunda ise ilk gelişme gazetenin 20 Ağustos 1965 tarihli sayısında “Ereğli Kültüründe Yeni Bir Hamle” başlığıyla duyurulmuş ve Ereğli Lisesi’nin tahakkuk ettiği belirtilmiştir. Habere göre; toplanan Milli Eğitim Müdürler Kurulu Kdz. Ereğli’ye Lise yapılmasını kabul etmiştir. Diğer yandan Lise’nin yeni Ortaokul binasında açılacağı kararlaştırılmıştır (Şirin Ereğli, 1965: 2225).

1966 yılına gelindiğinde Kdz. Ereğli’de Akşam Ortaokulu açılmıştır. Daha ziyade çeşitli sebeplerle Ortaöğrenimini yapamayıp da çeşitli mesleklere girmiş bulunanlar için açılmakta olan okulun 26 Eylül 1966 tarihinde faaliyete geçeceği belirtilmiştir (Şirin Ereğli, 1966: 2556). Yine aynı yıl Erdemir’in de işbirliği ile Erkek Sanat Enstitüsü’nde ‘İzabe Şubesi’ açılacağı duyurulmuştur. İzabe Şubesi mezunlarının Erdemir’de işe yerleştirileceği belirtilmiştir (Şirin Ereğli, 1966: 2553).

Araştırmamızı kapsayan son tarih olan 1967’de ilçede Erdemir öncülüğünde Türk Eğitim Derneği Koleji kurulacağı Şirin Ereğli Gazetesi’nde “İlçemizin Eğitim Gücü Artıyor” başlıklı haberle duyurulmuştur (Şirin Ereğli, 1967: 2756). Erdemir’in kurulmasıyla şehirde artan yabancı nüfusa paralel olarak bu kişilerin çocuklarının eğitimi için kurulan söz konusu kolej 14 Ekim 1967 tarihinde faaliyete başlamıştır (Şirin Ereğli, 1967: 2875).

3.2.3. Sağlık Hizmetleri

Kdz. Ereğli’de Devlet Hastanesi 1876’da Ereğli Hastanesi (Memleket Hastanesi) olarak yapılmıştır. İlçede Fikri Oğuz Doğum ve Çocuk Bakımevi ise 1957 yılında açılmıştır (Şirin Ereğli, 1957: 2).

‘Ereğli’nin eksiklikleri’ başlığı ile kaleme alınmış Şirin Ereğli rumuzlu Başmakale’de Kdz. Ereğli’nin sıhhi tedbir ve tesis eksikliklerinden şu ifadelerle bahsedilmektedir:

“Medeni dünyada, hastalıklar ve tedavi usulleri arasındaki bu amansız mücadeleye rağmen biz İstanbul’un hemen yanbaşındaki Ereğli’de sağlık tedbir ve tesisleri bakımından Afrika yamyamlarından iki gömlek yukarı bir seviyede bulunmaktayız. Buna kelimenin tam manası ile dostlar alışverişte görsün derler. Sari hastalık tehlikelerine karşı en tabii ve müessir çare olan mücadele dispanserleri, dernekleri ve teşkilatlarından hiçbiri Ereğli’de mevcut değildir. (Veremle Mücadele Dispanserleri, Sağlık İstasyonları V.S. gibi) Yine vukuu muhtemel sari hastalıkların tehlikelerini bertaraf etmek gayesi ile yapılan koruyucu aşıların hiçbiri yapılmamaktadır. Nüfusu 10 bini aşmakta olan ilçemizde hastane adedinin tek olması, yatak miktarının kafi gelmemesi ve bunları gerek istiaf ve gerek teknik imkanlar bakımından tevsiinin düşünülmemesi hep eksikler hanesine yazılmaktadır” (Şirin Ereğli, 1959: 217)

İlçenin 25 yataklı devlet hastanesi ilave inşaatla 50 yatak kapasiteye çıkarılmış bu haliyle açılışını 10 Ocak 1961 tarihinde Vali Amiral Tevfik Sagut yapmıştır. (Şirin Ereğli, 1961: 779). Vali Amiral Tevfik Sagut, açılıшта yaptığı konuşmada; Baştabip doktor Nedim Akyüz’ün vekaletten 100 bin liralık bir yardım daha sağladığını bu sayıda yatak sayısının 75’e çıkarılacağını müjdelemiştir (Şirin Ereğli, 1961: 781). İlerleyen zamanlarda hastanenin kadın koğuşuna 21 yatak daha ilave edilmiştir (Şirin Ereğli, 1963: 1471).

Şirin Ereğli gazetesinde “Belediye Tabipliği Fakir Halkı Bedava Muayene Edecek” başlığıyla yer alan haberde; belediye binası altında bulunan belediye tabipliğinde vatandaşların haftanın bir günü bedava muayene olabileceği ve iğnelerini yaptırabileceği belirtilmiştir (Şirin Ereğli, 1961: 938).

İşçi Sigortaları Kurumu ilçede bir Dispanser açmış ve poliklinik olarak tesis edilen dispanserde ilk etapta ayak tedavileri, işçiler ve bakmaya mecbur bulundukları ailelerinin muayeneleri yapılmıştır. Yine ilçede Ana-Çocuk Sağlık Merkezi açılması için Zonguldak Ana Çocuk Sağlık Merkezi Başhekimi Doktor Semiha Arı vazifelendirilmiştir (Şirin Ereğli, 1961:976). Demir Çelik Fabrikalarına ait revir ise daha sonra 10 yataklı hastane haline getirilmiştir (Şirin Ereğli, 1964: 1723).

Araştırma döneminde 1964 yılına kadar ilçede iki eczane bulunduğu tespit edilmiş üçüncü eczane olarak Ergun Eczanesi'nin 19 Haziran 1964 tarihinde hizmete açıldığı görülmüştür. Eczanenin önemli bir ihtiyacı karşılayacağı Şirin Ereğli gazetesinde yer alan haberde şu ifadelerden anlaşılmaktadır:

“Uzun yıllar ilçemizin tıbbi ihtiyaçları iki eczane tarafından rahatça karşılanmıştır. Nüfusu 3 yıl evveline kadar 8 bini aşmayan Ereğlimizin Demir Çelik Fabrikalarının inşası dolayısı ile ani ve çok süratli bir nüfus artışına sahip oluşu, diğer yandan işçi sayısının baş döndürücü bir hızla çoğalması mevcut iki eczanenin kıfayet etmemesi durumuna sebep olmuştur” (Şirin Ereğli, 1964: 1867).

1966'nın Nisan ayında yayınlanan resmi kararnameye göre; yeni Ereğli Devlet Hastanesi 120 yataklı olarak 5 yıllık kalkınma planına dahil edilmiştir. Yine aynı kararnamede Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi ile Verem Savaş Dispanserlerinin de 1 buçuk yıl içinde inşaatlarının bitirilerek, hizmete geçileceği belirtilmektedir (Şirin Ereğli, 1966: 2419).

Kdz. Ereğli'de artan nüfus oranına göre bir süre sonra ilçedeki Doğumevi'nin yetersizliği ortaya çıkmıştır. 9 personelin vazife gördüğü Doğumevi'nde gelişen ihtiyaca cevap veremediği ve bir ameliyathanesinin olmadığı ifade edilmektedir (Şirin Ereğli, 1967: 2649).

1967 yılına gelindiğinde Kdz. Ereğli'de Memleket, Ereğli, Ergun ve Büyük Eczane olmak üzere 4 eczane hizmet vermektedir (Şirin Ereğli, 1967: 2729).

Şirin Ereğli Gazetesi'nde yeni devlet hastanesinin yakında açılacağı belirtilen haberde Doğumevi'nin de bu hastaneye nakledileceği kaydedilmiştir (Şirin Ereğli, 1967: 2756).

3.2.4. Haberleşme ve Ulaşım

Kdz. Ereğli’de 1959 yılında PTT İdaresi; telefon ihtiyacının artması sebebiyle ek bir santral ilave etmek suretiyle telefon isteyenlerin arzularını karşılamaya çalışmıştır. Şirin Ereğli Gazetesi yazarlarından Cemalettin Tomruk, köşesinde PTT’nin şehir merkezinden uzaklığını ve bu durumun vatandaşlara sıkıntı yarattığını şu sözlerle ifade etmektedir:

“Kazamızda PTT’nin şehir merkezinden uzaklarda bulunması veya çarşıda bir şube veya bayie şubesinin ihdas edilmemesi hemşehrilerimizi büyük ve devamlı bir müşkülata maruz bırakmaktadır. Bu konuda yıllar boyu PTT idaresi nezdinde girişilen teşebbüsler ne hikmettense semeresiz kalmıştır. Amme hizmeti gören bu idarenin düzelmesi için neden gereği kadar ilgi ve alaka göstermemiş bulunmasını hayretle karşılamaktayız. Bu hususu ve gereğini kemali ciddiyetle PTT idaresi ve ilgililerin dikkat nazarlarına ehemmiyetle arz eyeriz”(Tomruk, 1960: 542).

1961 yılında telefon sıkıntısını gidermek üzere 200 abonelik santrale 100 abonelik bir santral daha ilave edildi (Şirin Ereğli, 1961: 967) İlçede demir çelik fabrikaların kurulmasıyla haberleşme ihtiyacı daha da artmış, PTT müdürlüğü posta işinin aksamaması için yeni posta seferleri yapmak üzere harekete geçmiştir. Buna göre; Ereğli-Akçakoca, Ereğli-İstanbul ve Ereğli-Ankara arası direk PTT seferleri başlatılmıştır (Şirin Ereğli, 1963: 1493).

Kıray, 1962 senesi için Kdz. Ereğli’ye gelen günlük ortalama mektup sayısının 1400-1500 civarında, giden mektup sayısının ise 1300 olduğunu belirtmiştir. Yine 1961’de telefon abone sayısının 170 olduğu halde, 1962 Temmuzunda bu sayının 298’e yükseldiğini ifade etmiştir (Kıray, 2000: 185).

Şirin Ereğli gazetesinin PTT binasının şehir merkezine uzaklığı konusundaki yayınları sonuç vermiş; kısa süre zarfında PTT binasının şehir merkezinde Meydanbaşı Caddesi’ndeki yeni binasına taşınması vatandaşlarca da memnuniyetle karşılanmıştır. Ayrıca artan telefon ihtiyacını karşılamak üzere 600 abonelik bir santral daha kurulmuştur (Şirin Ereğli, 1963: 1550).

Hükümet tarafından yaptırılan Ereğli-İstanbul devlet yolunun açılışı 1958 yılında yapılmıştır. Bu sahil yoluyla Zonguldak ve Ereğli, İstanbul'a transit olarak bağlanmış, İstanbul'a gidiş süresi 6 saate kadar düşmüştür (Şirin Ereğli, 1958: 154).

Şirin Ereğli Gazetesi'nde 'Ulaştırma Vasıtaları ve Tesislerindeki Eksiklikler' başlığıyla yayınlanan başmakalede; Kdz. Ereğli'nin bu alandaki sorunları şu ifadelerle belirtilmektedir:

“Kaza dahilindeki yollarımız trafiğe tamamıyla namüsait ve bozuk, Zonguldak, Ankara ve İstanbul ile irtibatımızı temin eden kara yollarımız ise sağ kulağımızı sol elimizle gösterircesine lüzumsuz uzunluktadır. İstanbul-Ereğli sahil yolu ise açılış töreni yapıldığı halde, trafiğe tahsis edilmemiş durumdadır. Ulaştırma vasıtalarına gelince şehir içinde halkın taşınmasına tahsis edilmiş tek vasıta yoktur. Civar vilayet, kaza ve köylere çalışan otobüs ve kamyonların ekserisi fenni şartlara uymamakta, istiaından çok fazla yolcu almakta ve bu yüzden vatandaş hayatı tehlikeye girmektedir. Deniz vasıtalarımız olan motorlu sandallar da aynı şekilde kontrol edilmemekte ve gerek fazla yolcu almak, gerekse arıza yapmak bakımından halkı bizar etmektedirler”(Şirin Ereğli, 1959: 220).

Şirin Ereğli Gazetesi'nde 'Müjde' başlığı ile verilen haberde Kdz. Ereğli'nin şehir içi seferler yapacak bir belediye otobüsüne kavuşacağı bildirmiştir (Şirin Ereğli, 1959: 347). Karşılıklı olarak günde iki sefer yapan otobüsün sefer sayısı 1964 yılında işçi ve fabrika memurlarının rahat gidip gelebilmeleri için arttırılmıştır (Şirin Ereğli, 1964: 1771).

Gazetede yer alan bir haberde ise söz konusu dönemde Kdz. Ereğli'den İstanbul'a haftanın belirli günlerinde karşılıklı olarak Vapur seferleri de bulunduğu ifade edilmektedir (Şirin Ereğli, 1960: 659).

Kdz. Ereğli'den Kandilli'ye tren seferleri yapılmaktadır. Bu treni, daha çok Kandilli'de TTK'ya bağlı Armutçuk Kömür İşletmeleri'nde çalışan maden işçileri kullanmaktadır. (Şirin Ereğli, 1960: 605) *İlçede Demir Çelik Fabrikalarının kurulmaya kararlaştırılması ile fabrikanın ihtiyacını karşılamak üzere hükümet tarafından Ereğli-Zonguldak Tren hattı yapılmıştır* (Şirin Ereğli, 1960: 681).

Haftada belirli günlerde yapılan Ereğli-İstanbul otobüs seferleri yaz aylarında günlük olarak yapılmaktadır (Şirin Ereğli, 1960: 649). 1961 yılında Şoförler Odası demir çelik inşaatının yaklaşması dolayısıyla Ankara ve İzmir'e de otobüs seferleri koymayı kararlaştırmıştır. İlk etapta Ankara'ya 4, İzmir'e de haftada iki kez tasarlanan seferlerin ilgi görmesi halinde arttırılacağı ifade edilmiştir. Yine bu dönemde İstanbul seferlerinin de sabah ve akşam olmak üzere karşılıklı ikiye çıkarılması düşünülmüştür. Demir Çelik Fabrikalarının Karabük ve Kozlu ile de irtibatı olacağı için buralara da seferler açılmıştır (Şirin Ereğli, 1961: 836).

Kdz. Ereğli'de işçi sayısının artması otobüs işletmelerinin de dikkatini çekmiş İnanöz ve Doğan Otobüs firmaları ilçede yazıhane açarak İstanbul, Ankara ve Zonguldak'a seferler yapmaya başlamıştır (Şirin Ereğli, 1963: 1540).

Şehirde artan araç sayısı sebebiyle 16 Nisan 1963'te trafik teşkilatı kurulmuştur. Teşkilat mensupları trafik emniyeti ve selameti bakımından çalışmalarına hızla başlamıştır. Teşkilatın kurulduğu 16 Nisan'dan 10 Mayıs'a kadar trafik kanununa aykırı hareketlerden dolayı 11 sürücü tevkif edilmiş, 30 kişi mahkemeye verilmiş, 12 şoföre de para cezası uygulanmıştır (Şirin Ereğli, 1963: 1513).

Ruhi Cöbekoğlu, Şirin Ereğli Gazetesi'nde 1964 yılında kaleme aldığı makalede Kdz. Ereğli'nin ulaşım konusuna şu ifadelerle açıklık getirmektedir:

“Oldum olasıya dertlidir Ereğli karayollarından. Daha düne kadar yolculuğa hazırlananların gözleri denizde, iyi bir hava ve Vapur gelmesini bekler, acele işi olanlar küçük teknelerde Karadeniz'in hırçın dalgaları arasında tevekküle terk ederlerdi kendilerini. Bir tarafta Karadeniz, arkada sarp dağlar, senelerce kendi haline bıraktı bu şehri. Bugün komşu kazalarla irtibatımızı sağlayan üç yolumuz mevcut, bunlar yol standardızayonu bakımından en düşük, gevşek satırlı yollar olup, kışın çok zaman geçide gayri elverişli hale gelmektedirler. Şehrimizde kurulmakta olan muazzam ağır sanayi ve muvazi olarak bu yollardan Ereğli-Düzce yolu yeniden en iyi şekilde yapılmaya başlamıştır. Ancak, yol inşaatı gelecek sene biteceğinden inşaat halindeki bu yol üzerinden bu kış nakliyat yapmak imkanı bulunamayacaktır. Dahille irtibatımızı temin eden eski yollarımızdan Ereğli-Devrek yolu ise geçen sene anlaşılmayan bir sebepten karayollarından alınıp İl yollarına dahil edilmiş, dolayısıyla bakımı ihmal edildiğinden kış boyunca zaman zaman geçide kapanmıştır. Köy yolları dahi karayollarınca bakıma alınmaya

başlandığı bir zamanda, Karayollarının yeniden 8000 km. İl yolunu programına aldığı bir senede, bu yolun bırakılması ile nedense ilgilenen olmamıştır. Ereğli Demir-Çelik Fabrikaları bu sene çalışmaya başlayacak ve imalatı yurdumuza bu yollardan yapılacak ağır tonajlı nakliyat ile mümkün olacaktır” (Cöbekoğlu, 1964: 1904).

1965 yılında ilçede yapılan motorlu vasıtaların fenni muayeneleri kapsamında 405 vasıtanın fenni muayenesi ikmal edilmiş, 100’den fazla vasıtanın da trafiğe salih olmadığı için muayenesi yapılmamıştır (Şirin Ereğli, 1965: 2115).

1967 yılına gelindiğinde ise otobüs işletmeleri olarak Erçelik, İnanöz ve Şirin Ereğli firmalarının faaliyetlerine devam ettiği görülmektedir (Şirin Ereğli, 1967: 2662). Aynı yıl artan araç sayısına rağmen Kdz. Ereğli’de sadece iki trafik polisinin görev yapması yeterli bulunmamaktadır.

3.2.5.Asayiş ve Güvenlik

Araştırmamızın ilk yıllarında Kdz. Ereğli asayiş olayları bakımından son derece sakin sayılabilecek bir şehirdir (Şirin Ereğli, 1957: 13). 1959 yılında Polis Komiserliği’nden Emniyet Amirliği’ne dönüştürülen ilçe emniyet teşkilatında Şirin Ereğli gazetesine göre; bu durum kadro genişlemesi beklentisini de beraberinde getirmiştir (Şirin Ereğli, 1959: 329). İlçede bulunan Janrama teşkilatı ise 991 kilometrekare saha dahilinde 128 muhtarlık ve 324 mahallede asayişini sağlamaktadır (Şirin Ereğli, 1959: 330).

1960 yılında ilçenin polis kadrosunda 1 emniyet amiri, 1 muavin ve 6’da polis memuru görev yapmaktadır (Şirin Ereğli, 1960: 663). Ancak gazete nüfus artışıyla artan asayiş sorunlarını neden göstererek bu personelin yetersiz kaldığını yaptığı yayınlarla gündeme taşımıştır.

Nitekim Şirin Ereğli Gazetesi’nin yazarlarından Ender Turhan, köşe yazısında ilçe büyüdükçe asayiş problemlerinin de büyüdüğünü ifade ederek, tek karakolun ve kısıtlı kadrosunun güvenliği sağlamaya yetmemeye başladığını belirtmiştir. Turhan, özellikle Yenimahalle ve Bozhane semtlerinin polis karakolundan uzak olmasından dolayı buralarda asayiş olaylarının ve başıboşluğun arttığından dert yakınarak, emniyet kadrosunun arttırılmasını ve Bozhane’ye bir karakol, Limana da bir polis kulübesi kurulmasını talep etmiştir (Şirin Ereğli, 1961: 945).

1962 yılında İlçe Emniyet Amirliği birinci sınıf amirliğe terfi ettirilmiş dönemin emniyet amiri Osman Nuri Turgay da birinci sınıf emniyet amirliğine terfi etmiştir (Şirin Ereğli, 1962: 1105). Gazete bu dönemde demir çelik fabrikasının kurulmasıyla 16 bini bulan nüfusa göre 8 polis 12 bekçiden oluşan emniyet kadrosunun yetersiz olduğu ileri sürerek, kadronun takviye edilmesini istemektedir (Şirin Ereğli, 1963: 1428). Aynı yıl Kdz. Ereğli’de 4 bin kişiye 1 polis düştüğü belirtilmektedir (Şirin Ereğli, 1963: 1608).

Kdz. Ereğli ilçe emniyet amirliğine 1964 yılının hemen başında iki polis takviyesi yapılmıştır (Şirin Ereğli, 1964: 1718). Aynı yıl Haziran ayında ilçe emniyet amirliğinden üç polisin tayini çıkarken, iki polis memuru da ilçe emniyet amirliğine tayin edilmiştir (Şirin Ereğli, 1964: 1849).

1966 yılının son günlerinde Şirin Ereğli gazetesinin manşetinde yer alan bir haberde ilçede her polise 1635 insanın isabet ettiği kaydedilmiştir. Emniyet kadrosunda bir amir, bir komiser, bir muamelat memuru ve 11 polis olduğu belirtilen haberde bunlara yardımcı 10’da bekçi bulunduğu ifade edilmiştir (Şirin Ereğli, 1966: 2637).

Aynı yıl içinde polis mıntıkasında işlenen suç adedinin 283 olduğu belirtilmiştir (2 Ocak 1967). Kıray (2000: 167)’ın 1961 yılında Kdz. Ereğli’de polise gelmiş suç adedinin 99, 1962’nin ilk altı ayında da 62 olarak belirtmesini göz önüne alırsak Kdz. Ereğli’de demir çelik fabrikalarının kurulmasıyla artan şehir nüfusuna paralel olarak suç oranlarının da arttığını görebiliriz.

3.2.6. Spor

Kdz. Ereğli’de Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren spor ve özellikle de futbol ilgiyle takip edilmiştir. 1923 yılında Kdz. Ereğli’de kurulan ilk futbol kulübü Ereğli İdman Yurdu olmuştur. Kdz. Ereğli’de daha sonraki yıllarda da pek çok sayıda spor kulübü kurulmuştur.

1957 yılına gelindiğinde de Kdz. Ereğli’de spor dalında futbola olan ilgiye rastlamak mümkündür. Şirin Ereğli Gazetesi’nin 23 Haziran 1957 tarihli nüshasında Ereğli Güneş Spor Gençlik Kulübü’nün Akçakoca Gençlik Spor ile Ereğli Göztepe Gençlik Spor Kulübü’nün de Kozlu Spor ile oynamış olduğu maçlara yer verilmiştir.

Bu kulüpler zaman zaman ilçede yağlı pehlivan güreşleri de tertiplemektedirler (Şirin Ereğli, 1957: 2). Şirin Ereğli Gazetesi'nde yer alan bir haberde ilçede spor olarak sadece futbol branşının olduğuna şu sözlerle değinilmektedir:

“Voleybol, Basketbol, yüzme, halter, atletizm ve ecdat sporu olan güreşe rağbet eden ne kulüp ne müessese ne de şahıs yoktur. Halbuki öyle tahmin ediyoruz ki; Ereğli’de kurulacak olan bir güreş kulübü en az futbol kadar hevesli ve meraklı bulacak, buradan bir çok şampiyon yetişecektir. Fakat gençlerin kendi kendilerine yetişmelerini beklemek, elektrik direğinin elma çiçeği açmasını ummak kadar komik bir şey olur. Spor kulüplerimiz bölgeye müracaatla, güreş kolları kurmak için gerekli mali yardım ve malzemeyi temin ettikleri takdirde bu sporun kasabamızda revaç bulması işten bile değildir. Teşebbüs kulüplerimizden, gayret gençlerimizden. Hodri meydan” (Şirin Ereğli, 1959: 212).

H. Güngör Akant da gazetede ‘Ereğli Sporunu Nasıl Kalkınır’ başlığıyla yer alan yazısında şöyle demektedir:

“Şirin kasabamızda bir branşta (Futbol) spor yapılmaktadır. Bu da layığı ile rağbet görmediğinden maalesef iyi çalışılmamaktadır. Kasabamızda spora meraklı kitlesi çok azdır. Amatör olarak faaliyet gösteren ve lig maçlarına iştirak eden kulüpler bu yüzden çok güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Spor, bir memleketi hariçte ve dahilde en iyi tanıtma vasıtası olmakla beraber gençlerin ve spor meraklılarının iyi bir şekilde kaynaşmasını temin eder. Bizlere düşen vazife el ele vererek daha fazla branşlarda da faaliyet göstermek beldemizin sporunu kalkındırmaktır” (Akant, 1960: 511). Gazetenin yazarlarından Asaf Öner de yazısında Kdz. Ereğli’nin bir sahil kasabası olduğunu belirtmiş buna rağmen deniz sporuna fazlasıyla ihtiyaç duyulduğunu ifade etmiştir (Öner, 1960: 602).

1961 yılında ilçede bulunan iki spor kulübü de isim değişikliğine giderek, Göztepe Spor Kulübü’nün adı Ereğli Gençlik, Güneş Spor Kulübü’nün adı da Çilek Spor oldu. Bu isim değişikliklerine Türkiye’de aynı ismi taşıyan kulüplerden yeni olanının ismini değiştirme zorunluluğu neden olarak gösterildi (Şirin Ereğli, 1961: 947).

İlçede kapalı bir spor salonunun bulunmayışı basketbol güreş, voleybol gibi spor branşlarının yapılamamasına neden olmaktadır (Şirin Ereğli, 1962: 1122). Gazetede “Şirin Ereğli” imzasını taşıyan başmakalede bu duruma “Şurası bir hakikattir ki, futbol

hariç diğer spor branşları bizde icap eden alakayı görmüyor. Bu da bize spor sahasında bile maddiyata verdiğimiz kıymetin ölçüsünü açıkça gösteriyor. Buna rağmen biz yine bütün spor branşlarını aynı değerde görüyor, ehemmiyet verilmesi icap ettiğini zann ediyoruz. Bugün ilçemizde hiçbir spor faaliyeti yoktur. Mevcut olan kulüpler ise arzu edilen neticeyi gerçekleştirmekten uzaktır. Bunların sebepleri de hepimizce pekala bilinmektedir. Mevcut kulüplerin kendi yağlarında kendilerinin kavrulması, spor için lüzumlu tesisleri yapması bugün için imkansızdır. Buda sporseverleri ve spora hevesli gençleri ümitsizliğe düşürmekte, çalışmalarına engel olmaktadır. Gösterilecek tanzim edici bir alaka bu mevzudaki ümitsizlikten, endişelerden kurtaracak bizleri. Bu yapılmadıkça spor mevzunda da daha uzun müddet yaya kalırız. Gençlerimizi kahve köşelerinden kurtaramayız. Spor neler istemez ki? Saha ister, kapalı salon ister, spor malzemesi ister. Bunlardan kırık dökük bir futbol sahasından başka ne var elimizde. Kapalı salon yokluğu basketbol, güreş, voleybol gibi spor branşlarını aklımıza bile getirmiyor. Bunların varlığından habersiziz adeta. Bu mevzunun da ehemmiyetle ele alınması zamanının geldiği kanaatindeyiz. Çok yakın bir istikbalde her bakımdan faal bir yaşayışa kavuşacak güzel beldemizde spor mevzundaki hareketsizliğimiz acı şekilde tenkitlere maruz kalacaktır. Derleyip toplamakta müşkülât çekeceğiz. Bizden hatırlatması...” ifadeleri ile dikkat çekilerek ilgililerden ilçede sporu geliştirecek hamlelerin yapılması beklenmektedir.

Diğer yandan, 1964 yılına gelindiğinde ilçede Erçelik Gençlik Spor Kulübü de kurulmuş ve Halkevi idaresi tarafından bu kulübün bütün sportif faaliyetlerine maddi ve manevi destek verileceği açıklanmıştır (Şirin Ereğli, 1964: 1802).

1965 yılında Erdemir, tüm spor branşlarında faaliyet gösteren Erdemir Spor adıyla bir kulüp kurma kararı almıştır (Şirin Ereğli, 1965: 2256). Yine aynı yıl yaz aylarında faaliyet gösterecek Su Sporları Kulübü’nün kurulması için harekete geçilmiştir (Şirin Ereğli, 1965: 2318). Daha sonraları Meydanbaşı Spor Kulübü ve Yeni Mahalle Kulübü’de ilçe spor faaliyetlerinde yerlerini almıştır (Şirin Ereğli, 1966: 2520).

Erdemir Spor Kulübü 1967 yılında federe olarak kulübün tescilli Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne futboldan başka basket, voleybol, atletizm, hentbol, tenis, masa tenisi, güreş, su sporları ve atıcılık dallarında tasdik edilmiştir (Şirin Ereğli, 1967: 2836).

Kdz. Ereğli’de spor alanında ardı ardına yaşanan bu gelişmelerde Şirin Ereğli gazetesinin yayınlarının da etkisi olduğu düşünülmektedir.

3.2.7. Kültür-Sanat ve Eğlence Hayatı

Şirin Ereğli gazetesi üzerinde yaptığımız incelemeler neticesinde 1957 senesinde Kdz. Ereğli’nin kültürel ve sosyal yaşamını anlatan çok fazla haber, köşe yazısı ya da makaleye rastlanmamıştır. Sadece geçmişte kültür derneği olarak kurulduğu bilinen Türk Ocakları’nın Kdz. Ereğli Şubesi’nin 17 Kasım 1957 tarihinde kongre yaptığı belirtilmiştir. Türk Ocağı bu dönemde, Bolu Sanat Enstitüsünde okuyan ve sınıflarını geçen 4 öğrenciye 80 lira yardım yapmasıyla da gündeme gelmiştir (Şirin Ereğli, 1957: 18).

Gazetede, 15 Ocak 1959 tarihli sayıda Şirin Ereğli imzasını taşıyan ‘Eğitim ve Kültür Eksikliklerimiz’ başlıklı makalede de Kdz. Ereğli’nin her cephede geri kalmasının nedenini bilgi ve kültür geriliğinden kaynaklandığı belirtilmiş, Kdz. Ereğli’nin eğitim müesseseleri bakımından zavallı bir durumda olduğundan bahsedilmiştir. Makalede; o dönemde ilçede halk mektepleri, gece okulları, kütüphaneler, okuma odaları ve konferans salonu olmayışından da yakınılmıştır (Şirin Ereğli, 1959: 218).

Dönemin en önemli sosyal aktivitelerinden olan sinema ve tiyatro konusunda Kdz. Ereğli, ilk zamanlar oldukça geri durumdadır. Erdemir’in kurulmaya başlandığı yıllara kadar ilçenin tek sineması belediye sinemasıdır ve bu tek başına vatandaşların eğlence ihtiyacını karşılamamaktadır. Özellikle Erdemir’in kurulmasıyla artan nüfusla beraber eğlence yerlerinin eksikliği daha da fazla hissedilmeye başlanmıştır. Şirin Ereğli gazetesinde, ‘Ereğli’nin Eksiklikleri’ adı altında kaleme alınan başmakalede “*Eğlence Vasıtalarının Eksikliği*” ele alınmış, belediye sineması kast edilerek, tek bir sinema ile eğlence ihtiyacının giderilemeyeceği dile getirilerek şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Çalışan ve yorulan kasabalıların aileleri ile birlikte giderek oturup eğlenebilecekleri bir lokal, gazino hatta lokanta dahil mevcut değildir burada. Gönül Ereğli’de nezih içkili gazinolar, sazlı veya orkestralı lokaller, klasik ve operet nev’inden tiyatrolar, çocukların eğlenmelerinin temini bakımından çocuk sineması, çocuk tiyatrosu, parklar ve lunaparklar yapılmasını arzulamaktadır. Ayrıca yazın deniz mevsiminde halkın medeni bir şekilde güneş ve denizden istifade edebileceği bir plajı da yoktur. Uzunkum

plajı halkın arzu ve tahaccürüne cevap vermekten uzaktır. Hasılı Ereğli, halkının eğlenebileceği her türlü eğlence vasıta ve tesisinden mahrum bir ilçedir”(Şirin Ereğli, 1959: 221).

Şirin Ereğli imzasıyla yayınlanan başmakalede kadınların cemiyet hayatında pasif oldukları ve bu yüzden de arzulanan ilerlemenin başaramadığına dikkat çekilmektedir. Makalede kadınların da cemiyet hayatının içinde olmaları gerektiği şu ifadelerle anlatılmaktadır.

“Halbuki cemiyeti teşkil eden aileler içinde kadının rolü çok büyüktür. Fertlerin yetiştirilmesinde birinci derece ehemmiyeti haiz olan annelerin onların siyasi ve sosyal hayata intibalarını temin için bu hususlara bihakkin vakıf olmaları gerekmektedir. Bir anne ne kadar iyi bir çocuk terbiyecisi, ne kadar fedakar bir anne olursa olsun eser olarak üzerinde işlediği çocuğunun hayatın hakiki veçhe ve çehresi karşısında bocalamasına mani olamayacaktır. Çünkü kendisi siyasi ve sosyal hayat hakkında müşahedelere dayanan müspet bilgi sahibi olmadığı için bu hususları çocuğuna pek tabi öğretemeyecektir. Halbuki, sosyal ve siyasi cemiyetlere katılan bir anne pekala bu mevzularda bir şeyler öğrenebilecek ve o arada içinde yaşadığı cemiyete de faydalı olacaktır. İlçemizin muhterem annelerinin bu hususu nazarı itibara alarak bir kadınlar birliği kurmaları, yardımlar sevenler derneği şubesinin faaliyet göstermesini ve kadınların da partilere katılma günü geldiğine bizler inanmaktayız”(Şirin Ereğli, 1959: 227).

Sohbetler köşesinde de Ereğli maruf simalarının toplanıp eğlendikleri yer olarak şehir kulübü gösterilmektedir. Şehir Kulübü ayrıca; fikir ve siyaset inanışları ile bu inanışlarının icapları yüzünden birbirine muhalif olanların bu çatı altına girdikleri zaman her şeyi unuttukları ve yan yana sohbet edebildikleri yer olarak da tasvir edilmektedir (Şirin Ereğli, 1959: 227).

1959 yılında ilçede eksikliğinden yakınılan bir konu da tiyatro sanatına gereken önemin verilmemesidir. Gazetede Nokta imzasıyla kaleme alınan Başbaşa köşesinde tiyatroya özellikle gençlerin alakasız kaldığı ifade edilmiş ve aydınlardan bu sanat koluna ön ayak olması istenmektedir (Nokta, 1959: 230).

Kdz. Ereğli sahil kasabası olması nedeniyle yaz aylarında ilçeye gelen turist sayısında artış görülmektedir. Gazetede, “İlçemize Turist Akını” başlığı ile yayınlanan haberde;

havaaların ısınmasıyla birlikte ilçeye akın halinde turist gelmeye başladığı belirtilerek, ilgililerin turistler için yakından ilgilendikleri söylenmektedir. Ancak Bedri Erel, köşesinde turist akınından dolayı memleket adına haz duyduğunu belirtse de lokanta ve gazinolardaki fiyat ayarsızlığı, otellerdeki temizlik sorunu ve uzunkum plajına belirli günlerde karadan ve denizden ulaşım vasıtalarının olmamasından yakınmıştır (Erel, 1959: 346).

İlçede yaz aylarında insanların vakit geçirdiği yerlerden biri de yazlık sinemalardır. İlçede mevcut belediye sinemasının yanında iki de yazlık sinema olduğu gazetenin “Yazlık Sinemalar Faaliyete Geçiyor” haberinden anlaşılmaktadır (Şirin Ereğli, 1960: 570). İlerleyen yıllarda sayıları artan yazlık sinemaların yanı sıra Üs Kumandanlığı Sineması ile Alemdar Sinemaları’nın da şehir halkının yeni eğlence yerleri arasına katıldığı görülmektedir (Şirin Ereğli, 1964: 1868). Araştırma dönemi içerisinde mevcut sinemalara ek olarak en son Dikmen Sineması açılmıştır (Şirin Ereğli, 1965: 2079).

Şehirde; tanınmış saz sanatkarları ile zengin kişilerin bir araya gelerek kurmuş oldukları Türk Musikisi Cemiyeti, hususi bir konservatuar şeklinde faaliyet göstererek, burada Halk Müziği ile Klasik Türk Müziği bölümleri açılmıştır. Her ay her iki bölüm de iki ayrı konser etkinliği düzenlemiştir (Şirin Ereğli, 1961: 807).

1961 yılında şehirde Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları’nın kurulmaya başlaması sosyal hareketliliği de arttırmış ve işletme çalışanları için sosyal tesisler açmaya başlamıştır (Şirin Ereğli, 1962: 1172).

Erdemir kuruluşu aşamasında işçilerine moral ve motivasyon sağlamak amacıyla konserler de düzenlemeye başlamış, Türkiye’de ilk defa 4000 işçi için düzenlenen sosyal organizasyonda dönemin ünlü sanatçıları Necdet Yazar ve Nigar Uluer sahne almıştır. Konserler 5 gün boyunca devam etmiştir (Şirin Ereğli, 1963: 1491). Bu dönemde Halkevi’nin benzer sanatsal faaliyetleri de sürmektedir (Şirin Ereğli, 1963: 1501).

Kemal Anadol, gazetede yer alan yazısında içinde tek olan zengin ekonomik, sosyolojik, edebi, tarihi eserlerin olduğu şehir kütüphanesinin kapatılarak, kitapların Turgut Reis İlkokulu’na devredilmesini, “Toplumun medeni ihtiyaçlarını tatmin bakımından bir şehirde park, sinema ne kadar lazımsa kütüphane de o kadar lazım hatta

zaruridir. Bu gerçeği kütüphaneyi ortadan kaldıranlar nasıl bilmiyorlar hayret ediyorum.” sözleriyle eleştirmektedir (Anadol, 1963: 1432). Şehrin ekonomik, sosyal ve nüfus yönünden büyümesi sonucunda çıkan gazete sayısı da 5’e yükselmiştir (Şirin Ereğli, 1963: 1515).

Şehirde artan nüfusun eğlence ihtiyacını karşılamak üzere önce Tamara (Şirin Ereğli, 1963: 1509) ardından da Newyork adlı iki pavyon açılmıştır (Şirin Ereğli, 1964: 1756).

1965 yılına gelindiğinde nüfusun arttığı ve sosyal olanakların genişlediği halde halen tiyatro sanatının ilçede icra edilmemesi Can rumuzlu yazarın ‘Ereğli’de Tiyatro’ başlıklı köşesinde şu sözlerle sorgulanmaktadır:

Bugün Ereğli 20 binin üstünde nüfusu, her tabaka ve sınıftan sakinleri ile birçok vilayet merkezlerinden daha önemli bir kasaba hüviyeti kazanmıştır. Ancak, bu belde sakinlerinin iş saatleri haricinde eğlenebilecekleri bir tek yer yoktur. Bu durum karşısında biz diyoruz ki; Ereğli’de amatör tiyatro topluluğu neden kurulmasın. Halen Ereğli’den çok daha küçük, imkanları çok daha mahdut birçok il ve ilçede mahalli amatör tiyatro toplulukları kurulmuştur. Örneğin komşu İlçe Bartın’da bir Güzel Sanatlar Derneği vardır. Ve inanın okurlarım bu dernek pek dar olan imkanlarına ve pek cüzi gelirine rağmen çevresinde büyük işler yapmış, tertip ettiği anma günleri, muhtelif müsabakalar ve sahneye koyduğu eserlerle kendisinden beklenileni fazlasıyla verebilmişti muhitine. Şuanda Ereğli’de böyle bir topluluğun her bakımdan pek çok imkanlara sahip olmasına hiçbir sebep yoktur. Hem Ereğli’de böyle bir derneğe de lüzum yoktur. Halkevi idarecilerinin bir nebze gayret ve himmetleri ile bu gaye tahakkuk edebilir. Ve bunu Halkevi idarecileri ve mensuplarından beklemek hakkımız olsa gerektir herhalde değil mi?”

Kdz. Ereğli’de ilk müze kurma girişimleri 1965’te başlamış Eski Eserler Genel Müdürlüğü’nden üç kişilik heyetin Mayıs ayında ilçeye gelerek incelemelerde bulunacağı kaydedilmiştir (Şirin Ereğli, 1965: 2125).

Erdemir 1965’in Mayıs ayında resmi açılışını gerçekleştirdikten sonra sadece kendi çalışanlarının istifade edebileceği Erdemir Plajı’nı hizmete almıştır. Plajdan ilçe halkının da istifade edebilmesi için belediye girişimlerde bulunmuştur (Şirin Ereğli, 1965: 2167).

İlçe halkı ve turistlerin sahilde canlı müzik eşliğinde yemek yiyip sosyalleşebilecekleri yeni bir mekan olarak Elif Kulüp açılmıştır. Kulüp aynı zamanda otel olarak da hizmet sunmaktadır (Şirin Ereğli, 1967: 2808).

Tüm bu yaşanan gelişmeler çerçevesinde; Kdz. Ereğli bir sahil beldesi iken Demir Çelik Tesislerinin kurulmasıyla turistik olmaktan çıkarak sanayileşmeye yönelmiştir. Bu sebeple sadece yaz aylarında hareketlenen şehir neredeyse yılın her gününde hareketli bir ortama kavuşmuştur.

Erdemir'in şehirde kurulması iktisadi ve ekonomik kalkınmanın yanı sıra sosyal ve kültürel hayata da hareket getirmiştir. Araştırma döneminde; her geçen gün gelişen ve büyüyen Kdz. Ereğli'de 20 binin üstüne çıkan nüfusun gerek Erdemir gerekse yerel idareciler ve müteşebbislerin girişimleriyle her bakımdan çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak sosyal yapıların arttığı ve eğlenmesini sağlayan mekanların çoğaldığı görülmektedir.

3.2.8. Sosyo- Ekonomik Durum

Bu dönemde Kdz. Ereğli, köylerde yaşayan maden işçileri bir yana bırakılırsa, sanayi tipi üretimle tanışmamıştır. Erdemir'in kuruluş süreci aynı zamanda köylü, küçük esnaf ve zanaatkarlardan oluşan kapalı bir toplumun, belli bakımlardan bir sanayi toplumuna evrilmesini de getirmiştir. Artan nüfus yeni iş sahalarının, buna bağlı olarak bölgenin süratle göç alması, kozmopolit bir toplum ortaya çıkmasına yol açmıştır.

3.2.8.1. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları'nın Kuruluşu

Taşkömürü işletmelerinden sonra Kdz. Ereğli'nin sosyo-ekonomik yapısını değiştiren en önemli etkenlerden biri döneminin ikinci ağır sanayisi olan Erdemir'in ilçede kurulmasıdır. Üzerinde çalıştığımız Şirin Ereğli gazetesinin yazı kadrosu da haberleri ve yazdıkları köşeler ile Erdemir'in Kdz. Ereğli'de kurulması için kamuoyu oluşturmaya çalışmışlardır.

Gazete bir haberinde, Kdz. Ereğli'de bulunan manganez, demir, taşkömürü gibi madenlerden istifade edilebilecek bir fabrikanın kurulmasını dönemin iktidar partisi olan DP milletvekillerinden talep etmektedir (Şirin Ereğli, 1957: 26).

1958 yılına girildiğinde gazete yazarlarından M. İnam Akman, üzerinde mutlak duracakları davalardan birinin ilçeye bir fabrika kurulması yönünde olacağını ifade etmektedir (Akman, 1958: 36).

Yazarlardan Dr. Dünder Güçeri de DP'nin demir çelik fabrikalarının kurulacağı yer olarak Kdz. Ereğli'yi birinci planda tuttuğunu şu ifadelerle anlatmaktadır:

“Her türlü mutaassıp düşünce ve partizan hislerden tecerrüt ederek Ereğlimizde öteden beri beklenen Demir-Çelik fabrikaları tesis edilmesi mevzuu nihayet tahakkuk etmek üzere bulunduğunu hemşehrilerimize arz etmek isteriz. Alakalıların bu mevzuda Ereğli'yi birinci planda ele aldıkları katıyetle anlaşılmıştır. Ancak Amerikan firmasının yapacağı tetkikat neticesinde kendi reylerinin Ereğlimiz lehine tecelli etmesi lazımdır. Bunun için mezkur firma ile temasa geçilmiştir. Teşekkür olunur ki, muhalefet mensupları ile D.P. mensupları fikir beraberliği içersinde son teşebbüsü kısa bir zaman sonra yapacaklar ve firma kasabamıza geldiği zaman topluca kendilerine görüşülecek, icabında Ereğli'yi temsil eden kalabalık bir heyet hükümet merkezine de müşterek davalarını savunmaya gidecektir. Bizi bu yolda partizan zihniyetkar ve şahsi rekabetlerin kösteklenmesini memnuniyetle müşahade etmekteyiz” (Güçeri, 1958: 199).

Başmakale olarak kaleme aldığı köşede ilçe halkının hükümetten Kdz. Ereğli'deki bol verimli demir cevherinin bir an evvel işlenmesini istemesi gerektiğini savunan Ahmet Naim Çıladır, şu görüşlere yer vermektedir:

“Karabük'ten daha geniş çapta bir ağır sanayi kombinasyonunun Ereğli'de kurulmasını isteyecek. Güllüç ırmağı boyunca Selüloz kağıt fabrikaları isteyecek ve bunları da, mevcudun yanına yenilerinin ilavesi için değil, hayati ihtiyaçların sağlanması gerçeğini ortaya sürerek isteyecek ve Hükümet de bunları küll olarak memleket kalkınması mevzuunda realitenin tam kendisi olarak kabul edecek ve yapacaktır. Buna mecburdur da. Yakın bir gelecekte yüksek izabe fırınları ile, haddehaneleri ile, boru tesisleri vesairesi ile koskoca bir kombinanın, Güllüç ırmağı boyunca papatya gibi serpilmiş imalathanelerinin bacalarını tüterken göreceğimiz günlerin heyecanını şimdiden duymaktayız. O zaman da Ereğli'yi nasıl buldunuz? sorusuna bu sanayi mamurelerinin kapladığı sahayı işaret ettiğimiz zaman da inşallah yine aynı cevaplarla karşılaçağız” (Çıladır, 1958: 346).

Kdz. Ereğli'nin başta ekonomik olmak üzere sosyal ve kültürel hayatında da önemli değişim sağlayan Demir Çelik Fabrikası'nın ilçede kurulacağını müjdeleyen ilk haber Şirin Ereğli gazetesinin 31 Ocak 1959 tarihli sayısında yer almıştır. Söz konusu haberde; Karabük'ten sonra 2. Demir Çelik Fabrikalarının ilçede kurulmasının ilgili komisyon tarafından kabul edildiği belirtilmektedir. Ayrıca, Şubat ayında Amerika'dan bir heyet geleceği ve Fabrikanın kurulacağı yeri tespit edeceği duyurulmaktadır.

29 Ağustos 1959 tarihli sayıda yer alan başka bir haberde ise Demir Çelik Fabrikalarının ilçede kurulmasının kararlaştırıldığı ve bu kararın şehirde sevinçle karşılandığı ifade edilmektedir.

27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra yönetime gelen milli birlik komitesi de Erdemir'in ilçede kurulmasına kayıtsız kalmamıştır. Fabrikanın ilçede kurulması için gerekli çalışmaları devam ettirmiştir.

Gazetenin 7 Temmuz 1960 tarihli sayısında yer alan haberde; ilçe halkının sevgi, minnet, şükran ve bağlılık hislerini bildirmek ve bu meyanda kurulması tasarlanmış 2. Demir Çelik Fabrikası inşaatının geri bırakılmamasını takip etmek üzere Milli Birlik Komitesi Devlet ve Hükümet Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel'i bir heyetin ziyaret ettiği belirtilmektedir.

Bu ziyaretten kısa bir süre sonra; Kdz. Ereğli'de Demir Çelik Fabrikalarının kurulmasına Milli Birlik Hükümetince de karar verilmiştir (Şirin Ereğli, 1960: 625).

3.2.8.1.1. Fabrikanın İnşa Süreci ve Faaliyete Geçmesi

Sanayi üretiminin ekonomide ağırlık kazanmaya başladığı 1950'li yıllarda, Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal yapısında büyük değişimler yaşandı. Ülkede yassı çeliğe artan ihtiyaç nedeniyle 1954 yılında Sümerbank öncülüğünde, ilgili bakanlıklardan temsilcilerin yer aldığı bir komisyon oluşturularak ulusal demir çelik sanayisinin gerekliliği gündeme getirildi. 1959 yılında ise Sanayi Bakanlığı'na oluşturulan bir heyet ile ABD'de Koppers şirketi tarafından yapılabilirlik etüdü ve tesisi kuracak şirketin statüsü üzerine çalışmalar başlatıldı. Koppers Associates SA, İş Bankası A.Ş., Demir ve Çelik İşletmeleri Umum Müdürlüğü ile Ankara Ticaret ve Sanayi Odası yassı çelik üretimi yapacak şirketin kurucuları arasında yer aldı. Bu kuruluşlarca 1959 yılı

sonunda imzalanan protokol ile kurulacak şirket için kanun tasarısı, Kurucular Anlaşması ve Şirket Esas Sözleşmesi gibi esasları hazırlamak ve yürütmekle yükümlü bir müteşebbis heyeti seçildi. Türkiye'nin ilk yassı çelik üreticisi tesisinin kurulması için 12 Şubat 1960'ta Kurucular Anlaşması imzalandı. 28 Şubat 1960 tarihinde kabul edilen 7462 sayılı bir kanunla Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş. (Erdemir) adıyla bir anonim şirket kurulması için Bakanlar Kurulu'na yetki verildi. Süratle sanayileşme hamlesi yapan Türkiye'de gerek mevcut sanayinin beslenmesi gerekse yeni sanayi kollarının kurulup gelişmesi için 11 Mayıs 1960'ta Erdemir resmen tescil edildi (www.erdemir.com.tr).

1961 yılında başlayan inşaat ve montaj çalışmaları yaklaşık dört senede tamamlanan Erdemir 15 Mayıs 1965 tarihinde resmen açıldı. Tüm bu süreci Kdz. Ereğli'nin ilk günlük gazetesi Şirin Ereğli, an be an takip etmiş hatta fabrikanın Kdz. Ereğli'de kurulmasına yönelik yayınlar yaparak ilgililerin dikkatini çekmeye çalışmıştır.

Erdemir'in kuruluş aşaması ile ilgili Şirin Ereğli gazetesinde yer alan önemli haberlerin tarihleri, başlıkları ve spotları şöyledir:

23 Temmuz 1960:

Bakanlar Kurulu Ereğli Demir Çelik Fabrikası İnşaat Mevzuunu Süratle Neticelendirecek

“Mühim mevzuunun müstaceliyetle tetkik ve tatbiki hususunda karara varıldı.”

28 Temmuz 1960:

Demir Çelik Fabrikası İçin Bir Heyet Geldi

“İlçemizde inşası tasarlanan ve ihzari çalışmalarına başlanmış bulunan İkinci Demir Çelik Fabrikası ile ilgili olarak dün 3 kişilik bir heyet gelmiştir.”

25 Eylül 1960:

Ereğli Sanayi Tesisleri İçin Paris'te Toplantı Yapıldı

“İlçemizde kurulacak olan 2. Demir Çelik Tesislerinin dış finansmanı kredilerini müzakere ve karara bağlamak üzere Paris’te yapılan toplantıda hükümetimizi temsil etmek üzere Maliye Bakanı Ekrem Alican’ın Başkanlığında bir heyet Paris’e gitmiştir.”

27 Eylül 1960:

Amerika ve Beynelmilel Para Fonu Ereğli Demir Çelik Fabrikalarının Yatırımını Kabul Etti

“Ereğli Demir Çelik Fabrikalarının Kurulmasının temini için Paris’te Maliye Bakanının riyasetindeki heyetin yaptığı temaslar müspetle neticelenmiştir. Amerikan firmaları ve beynelmilel para fonu teşkilatı ve heyetimiz arasındaki görüşmeler sonunda dış ikrazdan 170 milyon lira temin edimli, anlaşma imzalanmıştır. Hükümetimiz de 70 milyon lira yatırıma iştirak edecektir.”

3 Ekim 1960:

Ereğli Demir Çelik Fabrikalarının Birinci Kısmı 1963’de Bitirilecek

“Ereğli’de kurulması kararlaştırılmış bulunan 2’nci Demir Çelik Fabrikaları hakkında Sanayi Bakanlığı ilgili çevreleri bazı malumat vermişlerdir. Bildirildiğine göre fabrika üç kısım halinde inşa olunacak. Birinci kısmı 1963’te, ikinci kısmı 1964’te ve üçüncü kısmı da 1965 yılında bitirilecektir.”

26 Ekim 1960:

Fabrika Sahasının İstimlak İşİ Yılbaşına Kadar Bitirilmiş Olacak

“Ereğli’de kurulması katileşmiş bulunan 2’nci Demir Çelik ağır sanayi tesislerinin ortaklığına talip olan 4 ecnebi devlet firmasının teklifleri tetkik olunmuş ve müspet karşılanmıştır. Bu firmaların bir ön mukavele imzaladığı belli olmuştur. Diğer taraftan da fabrikanın istimlak ile ilgili çalışmalar hakkında da yeni kararlar alınmıştır. Fabrikanın ve müştemilatının tesis olunacağı sahaya ait istimlakın en geç yılbaşına kadar bitirilmesi kararlaştırılmıştır.”

7 Ocak 1961:

D. Çelik Fabrikaları İstimlak İşİ Başlıyor

“İlçemizde kurulacağı tamamen kabul edilen Ereğli Demir Çelik Fabrikası için bu ayın 9’unda yapılacak toplantıda anlaşmalar imza edilerek hemen istimlak işiyle şantiye kurma işine başlanacaktır.”

10 Ocak 1961:

İkinci Demir Çelik Fabrikası İçin 129 Milyon 600 Bin Dolarlık Anlaşma İmzalandı

“Ereğli 2’inci Demir Çelik Fabrikaları Türk Anonim Ortaklığına, Amerikan Kalkınma İkraz Fonu tarafından yapılan 129 Milyon 600 bin dolarlık (yani 1 milyar 296 milyon Türk Lirası) yardımla ilgili anlaşma dün burada imzalanmıştır.”

9 Mart 1961:

Ereğli Demir Çelik Fabrikası İdare Heyeti Belli Oldu

“Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.O.’lığı idare meclisi şu azalardan müteşekkildir:

Bülent R. Osmalı (İş Bankası Umum Müdür Muavini), Selahattin Akyol (Sümerbank Umum Müdürü), TH. Hamilton (Blaw Knox Company Umumi Müşaviri), Vehbi Koç (sanayici iş adamı, Kenan Okan (Sümerbank Umum Müdür Muavini), Charles G. Strang (Copers Associates Company Başkan Muavini), Cevat Süberk (Ereğli T.A.O Şirketi Temsilcisi), Job Taylor (Westinghouse Electric Internationale Company Mümessili), Orhan Üçok (Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Umum Müdürü)

7 Eylül 1961:

Müesseseye Yeni Tayinler Yapıldı, Tesis Müdürü Vazifesine Başladı

“Haber aldığımızı göre Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Müessesesine yeni tayinler yapılmıştır. Bu cümleden olarak yeni tesis müdürlüğüne vekaleten Y. Mühendis Halim Akol, şehrimize gelerek müessesedeki görevine başlamıştır.”

Uzunkum ve civarına kurulan Ereğli Demir Çelik Fabrikaları için hafriyat ve temel sondaj çalışmalarının bitirilmesinden (Şirin Ereğli, 1961: 968) sonra ilk olarak fabrika ile liman arasındaki bağlantıyı sağlayacak 2600 metre uzunluğunda sahil yolu inşa

edilmiştir (Şirin Ereğli, 1961: 1078) Fabrika inşaatının fiilen başladığı haberi Şirin Ereğli gazetesinin 27 Temmuz 1962 tarihli sayısında duyurulmuştur.

Daha sonraki süreçte gazetede, fabrika inşaat çalışmaları sırasında yer alan bazı önemli haber başlıkları ise; “D.Ç. Fabrikaları İçin Amerika’dan Gelecek Malzemelerin İlk Partisini Manisa Şilebi Getirdi”(22 Haziran 1962), “Foster Wheeler Şirketi Faaliyete Geçiyor”(4 Aralık 1962), “D.Ç. Fabrikalarımız İçin Tesis Malzemesi Werckey Amerikan Şilebi İle 2300 Ton Malzeme Limanımıza Getirildi” (5 Aralık 1962), “D.Ç. Fabrikalarının İnşaatı” (5 Aralık 1962), “D.Ç. Sahasındaki Kazık Çakma İş” (11 Aralık 1962), “D.Ç. Fabrikalarının 3. Atölye Binasının Konstrüksiyon İş de Yakında Tamamlanmış Olacak” (22 Aralık 1962), “Tesis Malzemesi Yüklü 3. Gemi Geldi” (28 Aralık 1962), “Fabrika Sahası Temel İşleri Son Safhada” (5 Nisan 1963), “Demir Çelik Fabrikaları Tesisi Büyük Bir Hızla Devam Ediyor” (28 Mayıs 1963), “Demir Çelik Fabrikasında Ağır Montaj İşlerine Başlandı” (12 Temmuz 1963), “Haddehanenin Montajı Bitti” (14 Eylül 1963), “Kok Fabrikası Nisan Sonunda İşletmeye Açılmış Olacak” (28 Şubat 1964), “Kuvvet Santrali İle Kok Fabrikası İşletmeye Hazır”, “Ereğli Demir Çelik Fabrikaları Sipariş Kabul Etmeye Başladı” (28 Mart 1964), “Kok Fabrikası Dün Hizmete Girdi” (11 Eylül 1964), “Ereğli Demir Çelik Mamulü İlk Saclar Başarı İle İmal Edildi” (26 Kasım 1964), “Ereğli Demir Çelik Fabrikalarının Yüksek Fırını Nihayet Ateşlendi” (20 Şubat 1965), “Çelikhane Dün Törenle Açıldı” (23 Mart 1965)” şeklindedir.

Kdz. Ereğli’de kuruluşu tamamlanan Erdemir’in genel açılışı ise 15 Mayıs 1965 Cumartesi günü yapılmıştır (Şirin Ereğli, 1965: 2141) Açılışa; Devlet Başkanı adına Nasır Zeytinoğlu, Devlet Bakanı ve AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, Milli Savunma Bakanı Hasan Dinçer, Maliye Bakanı İhsan Gürsan, Ulaştırma Bakanı Mithat San, Sanayi Bakanı A. Naili Erdem ve CHP Genel Başkanı İsmet İnönü gibi isimler de katılmışlardır. Açılıшта Devlet Başkanı Cemal Gürsel adına Nasır Zeytinoğlu, şu mesajı okumuştur:

“Ereğli D.Ç. Fabrikaları bütün tesisleri ile memleket hizmetine açılmış bulunmaktadır. Bu büyük teşebbüsün gerçekleştirilmiş olmasından derin mutluluk duymaktayım. Yurt ekonomisinde önemli bir rol oynayacağından emin bulunuyorum. Bu dev eser memleketimizin büyük ihtiyacı olan nadir tesislerimizden birisidir. Fabrikanın tespit edilen zamandan önce hizmete girmesi

için çalışanlara ve bu yolda emeği geçenlere teşekkür ederim. Aziz milletimize ve memleketimize hayırlı olması temennisi ile bütün ilgililere ve fabrika personeline başarılar dilerim” (Şirin Ereğli, 1965: 2142).

Kdz. Ereğli’de 1961 yılında kurulmaya başladığı andan itibaren sosyal ve ekonomik hayatta değişime yol açan Erdemir, ilçeyi aynı zamanda büyük bir endüstri merkezi haline getirmiştir. Fabrika inşaatının başlamasıyla birlikte şehre dışarıdan işçi akını gerçekleşmiş, 8 binlerde olan nüfus iki-üç yıl gibi bir sürede iki katına çıkmıştır. İlk etapta ilçede bu nüfusu kaldıracak konut sayısı bulunmadığından inşaat sektöründe de bir hareketlilik yaşanmış, mevcuttaki konutların kiralarında da artış gözlenmiştir. Süreç içerisinde Erdemir, personeli için Bağlık ve Göztepe mevkieinde yaklaşık bin konutlu lojman (Şirin Ereğli, 1961: 832) inşa ederek konut sorununu büyük oranda çözmüştür.

Erdemir kurulmadan önce ilçede yalnızca Ziraat Bankası, İş Bankası ve Garanti Bankası bulunmaktayken (Şirin Ereğli, 1958: 112), Erdemir’in kurulmasından sonra hareketlenen ticari ve ekonomik yaşam ile birlikte 1967 senesinde ilçedeki banka sayısı 8’e çıkmıştır (Şirin Ereğli, 1967: 2924).

Erdemir’in öncesinde ve sonrasında Kdz. Ereğli’nin sosyo-ekonomik yaşamına ilişkin diğer konular ise başlıklar halinde aşağıdaki gibi ele alınmıştır.

3.2.8.2. Nüfus Artışı

Kongar, bir toplumun yapısını ve değişmesini, o toplumun nüfusunu incelemeyi anlama olanağının olmadığını belirtmiştir (Kongar, 2008: 521). Geleceği’ye (2015: 587-588) göre de nüfus yapısında meydana gelen değişimler, toplumdaki yapısal gelişmeleri ana özelliklerini ortaya koymakta; kültürel, sosyal ve ekonomik alanlarda meydana gelen değişiklikler de nüfusun yapısını etkilemektedir. Toplumsal değişme ve gelişmenin ilk olarak nüfus hareketlerinde ve nüfusun yapısında kendini gösterdiği göz önüne alındığında toplumsal gelişme dinamiklerinin en basit ve yalın gözlemlenebildiği yer nüfus yapısıdır.

Araştırmaya konu olan Kdz. Ereğli’nin 1957 senesinde ise Alaplı, Kandilli ve Başveren Cuma olarak üç nahiyesi 128 adet de bağlı köyü bulunmaktadır. Şirin Ereğli Gazetesi’nin 29 Ekim 1958 tarihinde yayınlanan nüshasında Orman Yüksek Mühendisi

Orhan Camcı, köşe yazısında Kdz. Ereğli'nin merkez nüfusunu 7300 olarak ifade etmektedir.

23 Ekim 1960 tarihinde yapılan genel nüfus sayımına göre; Kdz. Ereğli'nin merkez nüfusu 8815 olarak kayıtlara geçmiştir. Nahiye ve köyleri ile birlikte Kdz. Ereğli'nin genel nüfusu ise 76.476 kişi olarak tespit edilmiştir (Şirin Ereğli, 1960: 719).

Şirin Ereğli Gazetesi'nde 20 Eylül 1962 tarihinde yer alan 'İlçemizin Nüfusu Süratle Artıyor' başlıklı haberde Demir Çelik Fabrikası'nın kurulmaya başlamasıyla şehrin nüfusunun birden bire artış gösterdiğine dikkat çekilmektedir. Haberde; ilçe nüfusunun 16.000'e çıktığı belirtilmiş ve ayrıca şu ifadelerle yer verilmiştir:

"Resmi kaynaklara göre bu nüfus artımı daha da devam edecektir. İçinde bulunduğumuz yılın sonunda fabrika sahasında çalışan işçi ve personel sayısı 4800'ü bulacaktır. Yine aynı kaynaklara göre 1965 yılında merkez kazamızın nüfusu 34.000 olacak daha ileriki yıllarda ise nüfus 110.000'e çıkmış olacaktır."

24 Ekim 1965'de yapılan genel nüfus sayımı sonuçlarına göre; Kdz. Ereğli'nin merkez nüfusu 18.931'e köylerle birlikte 77.515'e yükselmiştir. Bu duruma göre Kdz. Ereğli 5 sene içinde merkez nüfus itibariyle yaklaşık 10.000 kişi artmıştır (Şirin Ereğli, 1965: 2309).

Kdz. Ereğli'deki bu nüfus artışının nedenini demir çeliğe bağlı olarak daha ziyade göçlerle olduğunu söylemek mümkündür. Kdz. Ereğli'nin bugünkü nüfusu 2018 yılı adrese dayalı nüfus sayımı sonuçlarına göre; merkez 115.987, köy 58632 olmak üzere toplamda 174.619'dur.

3.2.8.3. Turizm

Turizm konusu da Şirin Ereğli gazetesinin üzerinde önemli durduğu konulardan bir tanesidir. Gazete, ilçenin tabii doğa güzelliğinin turizm açısından değerlendirilmesi gerektiğini savunarak, günümüzde üzerinde Erdemir'in kurulu olduğu uzunkum plajında otel, gazino, restoran gibi sosyal tesislerin yapılmasını talep etmektedir. Ayrıca ilçede turizmin gelişmesine fayda sağlayacak bir turizm cemiyetinin kurulması gerektiği söylenmektedir (Şirin Ereğli, 1957: 2). Kdz. Ereğli'nin turistlerin ilgisini çekecek eğlence tesislerinden mahrum bırakıldığını kaydeden gazete, yaz sezonu için uzunkum

plajının yetersiz kaldığına ve alternatif plaj arayışına girilmesi gerektiğine yayınlarında yer vermektedir (Şirin Ereğli, 1959: 221).

Şirin Ereğli imzasıyla yayınlanan “Turizm Ehemmiyet İster” başlıklı makalede özetle şöyle denilmektedir:

“yakında keşif bir turist celbine namzet olan ilçemizde hedef turistin rahatını temin edecek tesislerin gerçekleştirilmesi, turistin soyulmasını önleyecek beledi ve idari tedbirlerin alınması ve şahıslarımızda turiste karşı duyduğumuz seyri gerekli acayip mahluk fikrinin terki olmalıdır. Bunları yapmadığımız müddetçe bir gelen bir daha gelmeyecektir Ereğlimize”(Şirin Ereğli, 1961: 864).

Gazetenin 31 Mayıs 1961 tarihli sayısında ‘Darılmaca Yok’ başlıklı köşesinde turizm konusunu işleyen yazar Ender Turhan “Ereğli’de turizm ve Turizm Derneği’nin ilk görevi” başlığı ile Demir ve Çelik Fabrikaları’nın kurulmaya başlanması ile var olan turizm değerlerinin göz ardı edilmemesi gerektiğini savunmaktadır. Ereğli’de sanayi ve turizmin birlikte ilerleyebileceğini belirten yazar, “Çürütmek istediğimiz iddia, Ereğli’nin artık bir sanayi şehri olacağı fabrika ve dok gürültüler arasında, baca dumanları içinde bir Ereğli’nin bundan böyle ve sonra turistik hiçbir değeri kalmayacağıdır.” diye görüş bildirmektedir. Turhan, zamanın Turizm Derneği yöneticilerini de şu sözlerle göreve davet etmektedir: “Dernek bugünkü uyuşuk zihniyetten kurtarılmalı ve her şeyden evvel bugünkü idare heyeti top yekün değişmeli. İş başına ‘Ereğli’de turizm olamaz’a değil, ‘Ereğli’de turizm olmalıdır’a inananlar gelmelidir”(Turhan, 1961: 903).

Ender Turhan fikri takip ilkesi ile üzerine düştüğü konuyu aynı köşesinde 12 Haziran 1961 tarihinde ‘Turist bir yıl değil her yıl gelmeli’ başlığı ile kaleme almıştır. Turhan, bu kez de, turistlere her açıdan (olanak ve hizmetler) huzur sağlamak gerektiğini savlayarak, Akçakoca örneğini vermiş ve “Eğer sanayileşmiş bir Ereğli’nin yanı sıra turistik bir Ereğli’nin de mucizesini sağlamak istiyorsak bizler de öyle yapmalıyız” demiştir (Turhan, 1961: 915).

İlçede Erdemir’in kurulmasının turizmi engellemeyeceğini ifade eden bir yazıda ise şöyle denmektedir:

“İlçemizde kurulacak olan Demir Çelik Fabrikası inşaat ve nüfus sahasının içinde Uzunkumun da bulunuşu, birçok dar görüşlü kimseyi Ereğli’nin Turistik değerinin sona erdiği fikrine sahip kılmıştır. Bir bakıma daha doğrusu ilk nazarda bu böyle gibi görünürse de Ereğli’nin Turistik tek mahali uzunkum plajları olarak kabul edilemeyeceği için, bu iddianın da yersizliği meydana çıkar. Ereğli Keştepesi, Kaletepesi, Kral mağaraları, tarihi camileri, surları, eski mendireği, Uzunkumu, Gülücü ve nihayet heyeti umumiyesi itibariyle turistik değer taşıyan bir beldedir. Ereğli’nin tek şanssızlığı bu çeşitli turistik değeri gelecek olan yabancılara tanıtip gezdirecek eleman bulunmayışıdır. Kestaneci Köyü de Uzun Mehmet’in hatırasına uygun ve sınai hatırayı canlandıracak şekilde tezyin edildikten sonra pek ala turist cezp edecek ehemmiyetli bir yer olabilir. Uzunkum, fabrika sahası içinde kalması ile Ereğli’nin güzel bir plaj kaybettiği hakikattir. Fakat, Ereğli limanı sahillerinin hemen her yerinde nice plajlar vücuda getirilebileceği yine bir hakikattir. Fakat bu zavallı kasabanın ikinci bir talihsizliği de sahibi olan halkın her şeyi ya devletten veyahut da Allah’tan bekler olmasıdır. Uzunkum plajı elden gittiyse, bir bozhane, bir park önü veyahut da bir geniş gülüç plajı yapamaz mıyız? İşin turistik bakımdan düşünülecek en mühim noktası da Türkiye’nin hatta Balkanlar ve Ortadoğu’nun en büyük demir ve çelik fabrikası olacak bu tesislerin sadece sınai değil, turistik bakımdan da değer taşıdığıdır. Turistler pek ala bu muazzam fabrika ile havalisini de gezmeye geleceklerdir. Fabrika ile Ereğli turistik değerinden bir şey kaybetmemekte, bilakis kazanmaktadır. Mesela, yukarıda saydığımız tabii güzellikler ve tarihi kıymeti haiz yerler ile fabrikanın turistik kıymetlerini değerlendirip umumi efkara aksettirebilmektedir. Bunda da bütün iş bize düşmektedir, Ereğlililer”(Şirin Ereğli, 1961: 851).

Yazarlardan Ahmet Naim Çıladır da Ereğli’nin turizm kenti değil sanayi kenti olduğunu savunarak, şu görüşlere yer vermiştir:

“Açık konuşmamız gerek, bizler henüz turizm sanayinin alfabesindeyiz. Turizm demek yalnız bir şehirdeki havanın suyun letafeti, manzaranın şirinliği demek değildir. Döviz celbi bakımından yabancı turistin alakasını çekecek bütün imkanları bir araya getirmesini bilmek demektir. Karadeniz incisi, çileği abühavasile meşhur olan Ereğlimizi bizim acemisi olduğumuz turizm sanayi kalkındıramazdı. Batık leşlerle dolu olan Ereğli tabi limanı temizlendikten, Ceneviz’den sonra ‘Dökük’ yerine Türk mühendisinin tekniği ve Türk işçisinin emeği ile meydana gelen liman ve şimendiferden

sonra kömürü, demiri, dünyanın en ucuz nakliye yolu olan denizi ve nihayet elektrik enerjisi ile temayüz edince hükümetimizin büyük himmeti ile yabancı sermaye ağır endüstriye para yatırmakta tereddüt etmedi. Ereğli'nin istikbali Bozhane'den Güllüç ırmağına uzanacak sanayi mamurelerindedir. El birliği ile tahakkukuna çalışalım, Turizm arkadan gelir”(Çıladır, 1961: 933).

Gazetenin 24 Haziran 1961 tarihli nüshasında yazarlardan Turan Kayalı, ‘Duyuşlar’ adlı köşesinde “Turizm Cemiyeti ne iş yapıyor” başlığı ile konuya sahip çıkmaktadır. Kayalı; Gazeteci Engin Serdar’ın röportajına atıf yaparak şehri gezmeye gelen turistlere ilgi göstermeyen halktan ve Turizm Cemiyetinden serzenişle bahsederek, “*peki ne yapıyor bu turizm cemiyeti mensupları*” diye sorgulamaktadır (Kayalı, 1961: 926).

1966 yılında Kdz. Ereğli’nin tarihi ve turistik yerlerini tespit etmek amacıyla Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından araştırma başlatılmıştır. Bu bağlamda Amasra’dan gelen bir heyet İntepe mevkisinde bulunan Kahinler mağarasına inmişler ve burada gördüklerini fotoğraflarla tespit etmişlerdir (Şirin Ereğli, 1966: 2422).

3.2.8.4. Ticaret

Kdz. Ereğli’de sayı bakımından en kalabalık, rol ve fonksiyon bakımından en önemli grup, tüccar-esnaf grubudur. Bu grup, en düşük gelir seviyesinden en yüksek gelir seviyesine kadar yayılmıştır. İlçenin gündün geceye hayatlarında en önemli grup esnaf ve tüccarlar, özellikle bunların zengin ve nüfuzlu olanlarıdır. Kasabada ve kasabaya bağlı köylerde gelire ve hayata etkileri çok büyüktür (Kıray, 2000: 87).

Şirin Ereğli Gazetesi’nde Kdz. Ereğli’nin ticaret hayatına ilişkin de bilgiler bulmak mümkündür. Gazetenin 10 Ekim 1958 tarihinde çıkan sayısında yer alan haberde İlçede Esnaf Sanatkarlar Derneği kurulması için on iki müteşebbisin harekete geçtiği belirtilerek, derneğin esnafa maddi ve manevi yardım sağlayacağı ve aralarındaki samimiyet ile birlik havasını arttıracacağı söylenmektedir. Bir gün sonrasında yayınlanan haberde ise Esnaf Sanatkarlar Derneği ile ilgili olarak kaymakamlığa müracaat yapılarak derneğin fiilen teşekkül ettiği, ayrıca yerinde bir kararla üyeler arasında Yardımlaşma Sandığının da kurulmak üzere olduğu ifade edilmektedir. İdare kuruluna da şu isimlerin seçildiği kaydedilmektedir: “Başkan Numan Çimenoglu, Muhasip Bedri

Erel, Veznedar Refik Sart, Üyeler Faruk Eldurmaz ve Sinan Özkan” (Şirin Ereğli, 1958: 145).

Erdemir’in kuruluş sürecinde İlçedeki hızlı nüfus artışına paralel olarak araç sayısında da artış görülmüş bu da akaryakıt işletmelerinin sayısında da artışa neden olmuştur. Bu bağlamda mevcut Mobil Oil’in yanında Shell, Türk Petrol ve Petrol Ofisi’nin de akaryakıt istasyonu kuracağı haber verilmektedir (Şirin Ereğli, 1961: 956).

Kdz. Ereğli Liman İşletmesi Müdürlüğü binası ve diğer tesislerinin işletmeye açılması ile ilgili haberde Tesis Müdürü Fuat Yücesoy’un konuşmasına yer verilmektedir. Yücesoy konuşmasında; Kdz. Ereğli limanının on yıl önce barınak liman olarak inşa edildiğini, bu süre içerisinde de limanın tek ticari faaliyetinin Türkiye Kömür İşletmesi ile ilgili olduğunu söylemektedir. Ereğli Demir Çelik Fabrikalarının ilçede kurulmaya başlamasıyla Kdz. Ereğli limanının da yeniden ele alınmaya başladığından bahseden Yücesoy, şunları belirtmektedir:

“Bu suretle Ereğli limanı bir barınak liman olmaktan çıkarak, milletlerarası bir ticaret limanı hüviyetini alacaktır. Bu ay sonundan itibaren Amerika ve Avrupa’dan gittikçe artan bir gemi trafiği Ereğli limanına Demir ve Çelik Fabrikalarının kurulması ile ilgili malzeme ve teçhizatı taşıyacaktır.. Bu faaliyet sırasında fabrika sahasında uzunkum namı ile yeni bir liman inşa edilecek bu suretle bu iki liman 40 metre genişliğinde deniz kenarından geçecek bir yol ile birleştirilerek bir bütün olarak Ereğli Demir ve Çelik Fabrikalarının, Türkiye Kömür İşletmelerinin ve nihayet Ereğli şehrinin her türlü ihtiyaçlarına cevap verecek mükemmel bir hale gelerek hizmete devam edecektir.”

Kdz. Ereğli’nin ticari hayatında 1930 yılında kurulan Azim Konserve ile 1955 yılında kurulan Ereğli Konserve Fabrikaları da önemli yer tutmaktadır. Şirin Ereğli Gazetesi’nin 4 Ağustos 1962 tarihinde ‘Ereğli Konserveciliği İnkişaf Edecek’ başlığı ile yayınlanan haberde, Ereğli Demir Çelik Fabrikalarının kurulmasıyla ambalaj sıkıntısından kurtulacak konservecilikte mesaiye hız verildiği vurgulanmaktadır.

İlçede Ticaret Odası’nın kurulma teşebbüsü ile ilgili ilk haber ise Şirin Ereğli Gazetesi’nin 4 Haziran 1964 tarihli nüshasında yer almıştır. Söz konusu haberde tüccarların; Ereğli Demir Çelik Fabrikalarının mubayaalarının Kdz. Ereğli piyasasında yapılmaması ve dolayısı ile Kdz. Ereğlili esnaf, tüccar ve iş adamlarının mağdur

olmaları üzerine bu duruma son vermek, iş adamlarının haklarını arayacak bir teşekkül kurulmasını sağlamak üzere harekete geçtikleri belirtilmektedir.

Şirin Ereğli gazetesinde ilçenin vergi rekortmenleri hakkındaki ilk habere 21 Ağustos 1965 tarihli sayısında rastlanmıştır. İlgili haberde en fazla vergi ödeyen 40 kişinin ödediği vergi tutarı 656.962 TL olarak açıklanmıştır. Yine bu haberde; 89 kişinin zarar ettiğini açıkladığı, 95 kişinin geçim indiriminden yararlandığı, 51 kişinin de beyanname vermediği ifade edilmektedir.

Ereğli Belediye Başkanı Dr. Dünder Güçeri, gazetede 10 Aralık 1965 tarihinde yazdığı makalede Kdz. Ereğli'nin ticari hayatına şu sözlerle ışık tutmuştur:

“Ereğli Demir Çelik Fabrikalarının kurulmasından evvel Ereğli çarşısının esnaf ve tüccarları bu kadar hareketli olmamakla beraber yine de normal bir ticari hayat devam ettirmekte idiler. Bugün piyasada mevcut tüccar ve esnaflar 1960 yılından evvelkilere nispetle beş misli artmış ve bu artışın ekseriyetini yeni ticari hayata başlayanlarla dışarıdan gelip yerleşenler teşkil etmektedirler. Ereğli’de tüketim maddelerine ihtiyacın son derece süratle artmış olmasına karşılık, bu maddeleri getiren ve satan vatandaşlar yani ticarethaneler de o nispetle artmıştır. Evvelce Ereğli’de üç adet oto tamirhanesi mevcut iken bugün 17 adede çıkması ile oto tamirâtı pahalaşmamıştır. Evvelce mevcut 65 manîfaturacı bugün 320 adede yükselmekle satılan emtianın fiyatı asla fahiş hudutlara yükselmemiştir. Eğer piyasada sekiz sene evvelkine göre muhtelif artışlar kaydedilmiş ise bunlar Türkiye’deki piyasaya uygun olarak vuku bulan dalgalanmalardır.”

Esnaf Kefalet Kooperatifi Ereğli Şubesi’nin üyelerine ilk kredi dağıtımını gerçekleştirdiği ile ilgili haber gazetenin 30 Mart 1966 tarihli sayısında yer almaktadır. Haberde; 31 kooperatif üyesine 6 ay vadeyle 100 bin liralık kredi dağıtıldığı duyurulmuştur. Kasım ayında ise Kooperatiften 200 bin liralık dağıtım daha gerçekleştirilmiştir (Şirin Ereğli, 1966: 2604)

Başka bir haberde 130 üye esnafın 1966 yılında Esnaf Kefalet Kooperatifinden 446 bin 500 liralık kredi aldığı belirtilmektedir. Aynı haberde 400 bin liralık kredi limitinin bir milyona çıkarılması için çalışma yürütüldüğü de ifade edilmektedir (Şirin Ereğli, 1967: 2664).

SONUÇ

Çalışmamızda Kdz. Ereğli'nin 1957-1967 tarihleri arasında sosyo-ekonomik yapısını Şirin Ereğli gazetesinin gözünden görmeye çalıştık. Şirin Ereğli gazetesinde yer alan haber ve köşe yazıları üzerinden; şehrin sosyal yaşamında önemli paya sahip olan orta gelir grubunun, özellikle Erdemir'in kurulma süreciyle ilişkili olarak değişikliğe uğrayan beklenti ve taleplerini, gözlemlemek mümkündür.

Bu dönemde Şirin Ereğli ve ilçe arasındaki ilişkiyi anlamak için öncelikle, yerel basın ve yayın yaptığı hedef kitle arasındaki ilişkinin tanımlanması gerekmektedir. Türkiye özelinde yerel gazeteler, yayın yaptıkları bölgede orta sınıf esnaf ve zanaatkar gruplarının ortak anlayışını yansıtırlar. Şirin Ereğli açısından bu grup aynı anda hem hedef kitle, hem de gazetenin yazar kadrosunun büyük bir bölümünü oluşturması açısından önemlidir. Erdemir'in kuruluş sürecinde yaşanan dönüşümü anlamaya ve yönlendirmeye çalışan bu grup, yüzünü İstanbul ve dünyanın geri kalanına dönme yetisi kazanmış bir topluluk olarak değerlendirilmelidir.

Tıpkı gazetenin kadrosu gibi, okurları da büyük oranda esnaf, avukat, doktor, devlet memuru ve kamu yöneticileri gibi ilçenin o günkü yaşamında belli ideolojik ve sosyolojik tasavvurlar edinmiş okumuş yazmış kesimdir. Bu kadrolar, büyük oranda mensubu bulundukları toplum sınıflarının dünyaya ve olgulara bakış açısını taşırlar; çoğu zaman da ülke genelinde benzeri grupların kanaatleriyle birçok noktada örtüşen fikirlere sahiptirler. Şirin Ereğli gazetesini kadrosuna bakıldığında, yazar olarak çalışanların doktor, avukat, bankacı, esnaf gibi kişilerden oluşması, yazıların da aynı aydınlanmacı ve ilerlemeci anlayışı taşıması bu savı destekleyen olgular arasında kabul edilmelidir.

Yayın kuruluşlarının, özelde de gazetelerin toplumsal dönüşümdeki rolü öteden beri tartışılan bir konudur. Gazeteler, bir yandan yayın sahası içindeki toplumun geleceğe

yönelik beklentilerini yansıtırken, bir yandan da toplumdaki dönüşümden ötürü gelecek konusundaki görüşlerini yeniden üretirler.

Bir husus da gazete haberlerinin olguların kendisinden ziyade, gazetenin ve kadrosunun o olgulara bakışını yansıtmasıdır. Başka bir deyişle, gazetelerde yer alan haberler, olguların kendisi değil, onların belli bir kültür ve sosyolojik temelde yetişmiş kadrolar tarafından ele alınış biçimidir. Şirin Ereğli gazetesi'nin 1957-1967 yılları dönemindeki yayınları da bu bağlamda ele alınmalıdır. Burada dikkat çekici bir başka konu da, gazetenin haber ve yorumlarında dönemin olgularını algılama biçimi kadar, bunları ifade ederken kullanılan üslubun da kendi dönemine has özellikleri yansıttığıdır.

Gazete içerikleri de dönemin izlerini taşımaktadır. Ülkede Demokrat Parti iktidarı vardır, yerel yönetimde de iktidar partisi mensubu bir belediye başkanı vardır. Genel olarak ülke atmosferinde hakim olan sosyal ve siyasal atmosfer, gazetede yayınlanan köşe yazılarında hakimdir. Taşra aydınının ilerlemeci ve aydınlanmacı görüşlerinin savunulduğu yazıların fazlalığı dikkat çekicidir. Bu anlamda kent merkezinin kanaatlerinin ağırlıklı olduğu, çevre olarak tabir edilen kırsal kesimin gayri ihtiyari de olsa ihmal edildiği söylenebilir. Başka birçok yerde olduğu gibi, kırsal kesimler kendi sosyal yaşamları hakkında çok az kayıt bıraktığından, özellikle aydınlanmacı, ilerlemeci şablonlarla düşünmeye alışmış taşra aydınlarının 'geçmiş' olarak algıladığı tarım toplumu ve sorunlarına daha az ilgi gösterdiğinden, Şirin Ereğli Gazetesi'nin birkaç oryantalist değerlendirme dışında en yakınındaki kırsal kesim topluluklarına merkezden daha az ilgi göstermesi şaşırtıcı değildir.

Gazetenin ilçe kamuoyu oluştururken dikkat edilmesi gereken bir diğer konu da siyasal tavrıdır. Siyaset alanında, Şirin Ereğli'nin seçmen eğilimlerini belirleme iddiasından ziyade, mevcut siyasal erk karşısında güvenceli bir pozisyon almaya çalıştığı söylenebilir. İlk kurulduğu yıllarda Demokrat Partisi yanlısı gibi görünen gazete, 27 Mayıs 1960 ihtilalinin ardından tersi bir yayın politikası izlemiş, ihtilali destekler gibi tavır takınmıştır. Araştırmamız sırasında mülakat gerçekleştirdiğimiz gazetenin kurucusu Bedri Erel, ihtilalin ardından bazı yayın yasaklarının ve baskıların olduğunu kendi ağzıyla ifade etmiştir.

İlk yıllarında Demokrat Parti'nin görüşlerini daha fazla aksettirdiği görülen gazete, bu dönemde muhalefet partilerinin sadece kongre ve özel etkinlikleri ile ilgili, duyuru

niteliğinde yüzeysel haberler yapmaktadır. Buna karşılık Demokrat Partili belediye başkanının tüm beyanları, gazetenin en önemli sütunlarında yer almakta, icraatlarından övgüyle bahsedilmektedir. Öte yandan, 27 Mayıs 1960 ihtilalinin ardından Milli Birlik Komitesi'ni destekler yayınların ön plana çıkması ve görevden alınan DP yöneticilerinin 'Sabık' sıfatıyla anılmaya başlandığı görülmektedir. Bu durum, gazetenin ülke genelindeki siyasal gelişmelere karşı kendi siyasal duruşunu koruma güdüsünden ziyade, kamu gücü karşısındaki pozisyonunu korumaya çalıştığı savını desteklemektedir. Bunu, Şirin Ereğli'nin bir zaafı olarak değerlendirmek doğru değildir. Zira basın tarihi boyunca özellikle yerel basın, kamu gücü ve siyasal erk karşısında ulusal basına kıyasla çok daha savunmasız olmuştur ve Şirin Ereğli'nin tutumu, birçok yayın kuruluşu açısından yayın hayatını sürdürebilmenin ve iktidar karşısında muteber konumunu korumanın koşulu olarak görülmüştür.

1957 yılında Zonguldak'tan Şafak Matbaasını Kdz. Ereğli'ye taşıyan Bedri Erel ve Şirin Ereğli gazetesi, 1961'de başlayan Erdemir'in kuruluş süreci ile birlikte, bugüne kadar devam eden en önemli temalarından birine kavuşmuştur. Daha Erdemir kurulmadan önce, bu konudaki söylentileri haber olarak değerlendiren gazete, Uzunyum mevkisinde fabrika alanı olarak kullanılacak alanın istimlak esnasında kamu ilanları yayınlamış, Kurucusu Bedri Erel'in ifadesiyle en önemli gelir kaynaklarından biri bu ilanlar olmuştur. Şirin Ereğli'nin yazar kadrosunun aydınlanmacı, ilerlemeci bakış açısı ve başka etkenlerin yanı sıra, sırf bu yüzden bile Erdemir ile ilgili haberlere daha fazla yer vermesi doğal bir sonuca dönüşmüştür.

Erdemir'in kuruluşu, gerçekten de Kdz. Ereğli'nin tarihsel dönüşümünde önemli bir köşe taşı oluşturur. Taşkömürünün ilçede bulunması ve 1848 yılında işletilmeye başlanmasıyla ilçede değişime uğrayan sosyo-ekonomik yapı, 1961 yılında fiilen kurulmaya başlanan demir çelik fabrikaları ile farklı bir boyuta taşınmış, Şirin Ereğli de ilçenin ilk günlük gazetesi olarak sanayi kenti kimliğine bürünen ilçede her yönden başlayan değişime tanıklık etmiş, hatta bazı yazılarıyla bu değişime yön verme çabasında bulunmuştur. Gazetenin yazarları ilçede demir çelik fabrikaları kurulmadan önce yaptığı yayınlarda Kdz. Ereğli'ye bir fabrika kurulması mevzusunu sık sık gündemde tutmuş, dönemin milletvekillerini, siyasilerini ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerini bu konuya duyarlılık göstermeye davet etmiştir. Demir çelik fabrikalarının ilçeye kazandırılması talebi, gazete haberlerinde dile getirilmiştir. Erdemir'in kuruluş

aşamasında gelen heyetler, bunların beyanatları gazetede yer almıştır. Sadece fabrika olarak Erdemir değil, inşa sürecinde ilçede değişen sosyal ihtiyaçlar ve talepler gazetenin yorum sütunlarında gündeme getirilmiştir. Erdemir'in kuruluş sürecinin tamamı, Şirin Ereğli'nin haber ve yorumlarından büyük ölçüde takip edilebildiği gibi, buna paralel olarak ilçede yaşanan dönüşümün izleri de gazete üzerinden sürülebilmektedir. İlerleyen dönemde ilk yüksek fırının ateşlenmesi, üretim hattından ilk çelik rulosunun çıkışı gibi haberler gazetenin en fazla dikkat çeken sütunlarında kendisine yer bulmuştur.

Bu dönemde Kdz. Ereğli, “Çağ atlayan şehir” hüviyetindedir. Böyle kentler, kömür, petrol gibi hammaddelerin bulunuşu veya Karabük ve Ereğli Demir Çelik Fabrikaları gibi baskın nitelikli sanayi kuruluşlarının inşasıyla ortaya çıkar, kimi bakımlardan ilham verici, kimi bakımlardan da trajik gelişmelere sahne olurlar. Kdz. Ereğli, Erdemir'in kuruluş sürecinde bu hüviyetin olumlu veya olumsuz anlamda tüm getirdikleriyle yüzleşmiştir. Bu, Mübeccel Kıray'ın, bu hızlı sosyolojik dönüşümü ele aldığı saha araştırmasına “*Ereğli: Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası (1964)*” adını verecek ölçüde belirgin bir hüviyettir.

Şirin Ereğli gazetesi, sadece Erdemir'in kuruluş ve üretime geçişini değil, buna paralel olarak Kdz. Ereğli'nin ekonomisine, ticareti hayatına, turizmine, eğlence hayatına ve kültürüne ilişkin gelişmelere de tanıklık etmiş, kimi zaman ilçenin nüfus artışına paralel olarak ortaya çıkan problemlerine de sık sık değinmiş ilgililerin harekete geçmesini sağlamıştır. Erdemir'in kuruluş sürecinin başlamasıyla ilçede özellikle çarşı merkezi olarak bilinen Müftü Mahallesi bölgesinde yerleşik bulunan işyerlerinin sayısı, nüfus artışına paralel olarak da artmış, bu artış, ilçenin bir cazibe merkezine dönüşmesine yol açmıştır. Buna bağlı olarak çeşitli hizmet ve ticari faaliyetler ortaya çıkmıştır. Şirin Ereğli sayfalarında belirtildiği üzere ilçede tek akaryakıt istasyonu varken, kısa sürede sayılarının artması, tiyatro, sinema gibi kültürel etkinliklere daha önce yaşanmayan düzeyde bir talep ortaya çıkmasıyla yeni sosyal işletmelerin kurulması gibi olgular bu durumun göstergesidir.

Aynı zamanda çeşitlenen ihtiyaçlar da Şirin Ereğli gazetesinin gündemindedir. Artan nüfus sonucu güvenlik, iletişim, temizlik gibi hizmetlerde yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmış, Şirin Ereğli bu ihtiyaçların dile getirilmesinde kamuoyunun, özellikle de kent orta sınıfı

olarak tabir edilen kesimlerin sözcülüğünü yapmıştır. Örneğin, artan nüfusa bağlı olarak ilçede telefon santrali yetersiz kaldığında, Şirin Ereğli yaptığı yayınlarla yetkililerden kapasiteyi arttıracak önlemler alınmasını talep etmiştir

Gazete sadece yerel mevzulara değil, ülke gündemini ilgilendiren önemli konulara da yer vermiştir. Örneğin 1963 yılında Kıbrıs Rumlarının adada yaşayan Türkleri tacize başlamasıyla gazete konuyu uzun bir süre manşet haberlerine taşımış, köşelerinde de bu konuya sık sık yer vermiştir. Hatta Kıbrıs'ta yaşayan Türklere destek olmak amacıyla başlatılan yardım kampanyalarına öncülük etmiştir. Bu bağlamda dikkat çekici bulunan olgu, gazetenin yayına başladığı ilk yıllarda ulusal haber-yerel haber oranlamasının, zaman içinde yerel haber yönünde ağırlık kazanmasıdır.

Gazete, genel yayıncılık anlayışı ve dönemin koşulları gereğince sayfalarını zaman zaman okurlarına da açmış, okuyucu mektupları köşesinde halkın taleplerini ilgililere iletmesini sağlamıştır. Yine vatandaşlardan gelen şiir, edebi hikaye gibi yazılarda gazetede yer almıştır. Ayrıca ulusal ve uluslararası magazin olaylarının da gazetenin iç sayfalarında yer aldığı görülmektedir. Yerel bir gazete olan Şirin Ereğli'nin bulunduğu bölgeyi sosyal, kültürel, ekonomik olarak resmettiği; bu çerçevede de şehir yaşamına ilişkin sosyo-kültürel dokusu ve ekonomi-politik yapısını yansıtan bir nitelik taşıdığı ve şehrin yaşamına şekil verme çabası taşıdığı varsayımımızın doğrulandığı görülmektedir.

Gazetenin kimi zaman taleplerini sert sayılabilecek bir üslupla dile getirdiği de söylenebilir. Kdz. Ereğli'de sağlık tesislerinin durumunun değerlendirildiği bir yazıda, *“İstanbul’un hemen yanı başındaki Ereğli’de, sağlık tedbir ve tesisleri bakımından Afrika yamyamlarından iki gömlek yukarı bir seviyede bulunmaktayız. Buna kelimenin tam anlamıyla dostlar alışverişte görsün derler”* ifadesi, eğitim alanındaki eksikliklerden dem vurulurken de, *“ilçenin eğitim müesseseleri bakımından zavallı durumda olduğunun”* belirtilmesi bu tarz yazılar arasında sayılabilir.

Çalışmamız boyunca Kdz. Ereğli'nin sosyo-ekonomik yapısını sadece Şirin Ereğli gazetesi gözünden görmemeye çalıştık ve şehirle ilgili literatür de yer alan çalışmalardan da faydalandık. Yine gazeteci-yazar Sina Çıladı ile bir mülakat yaparak araştırmamızı kapsayan dönemde Kdz. Ereğli'nin demir çelik fabrikasının kurulmasından önce sonrasındaki şehir hayatını onun görüşleriyle de yansıttık. Gerek Çıladı, gerekse Şirin Ereğli'nin kurucusu Bedri Erel ile yaptığımız mülakatlar, ilçenin

sosyal yaşamında Erdemir öncesi ve sonrası dönemlerin net çizgilerle ayrılabilceğini göstermektedir. Mübeccel Kıray'ın "Ağır sanayiden önce bir sahil kasabası" başlığı da aynı ayrımın akademik düzlemdeki ifade biçiminden başka bir şey değildir.

Yine de gazetenin tüm yayınlarını Erdemir ve getirdiği sosyo-ekonomik dönüşüme bağladığını öne sürmek mümkün değildir. Zira sanayinin kuruluş aşamasında, gazete aynı zamanda sanayileşmeyi desteklerken, bir yandan da turizm altyapısının ihmal edilmemesini öğütleyen, idari ve belediyeden gerekli önlemlerin alınmasını talep eden yazılar da yayınlamıştır. Bugün itibarıyla ilçede çelik sanayisi dışında başka ekonomik kaynaklar aranıyor olması, gazetenin geleceğe yönelik sağlam öngörüler geliştirdiğinin kanıtı sayılmaktadır.

Öte yandan, araştırmamızın konu edildiği on yıllık dönemde, gazetenin haberlerinde tarım ve hayvancılık konularındaki haberlerin azlığı dikkat çekicidir. Bunun olası iki nedeni öne sürülebilir. Birincisi, gazetenin hedef kitlesinin şehir merkezi dışını kapsamamasıdır. Köylüler çeşitli meslek dallarından gazete yazarları için pazaryerinin kurulduğu günlerde müşteri olmaları dışında özel bir anlam ifade etmezler. İkinci neden ise orta sınıf taşra aydınlarının ilçenin geleceği konusundaki fikirlerinin tarım ve hayvancılık alanlarında değil, sanayileşme yönünde şekillenmiş olmasıdır. Bu dönemi yaşayan kişilerden edindiğimiz bilgiye göre, ilçede bu dönemde karasaban tarımı yapılmakta, tarım ürünlerinin nakliyesinde hayvan gücü ve bölgeye has dört tekerlekli öküz arabaları kullanılmaktadır. İlçede tarım ve hayvancılık alanlarındaki dönüşümler seksenli yılların sonlarına kadar gerçekleşmemiştir. Aynı şekilde hatırı sayılır bir orman varlığı bulunmasına rağmen, bu sektör de Şirin Ereğli sayfalarında neredeyse hiç haber olarak yer almamıştır.

Şirin Ereğli, kurumsal geçmişi açısından da çarpıcı bir örnektir. 21 Haziran 1957'de kurulan Şirin Ereğli, 62 yılın ardından aynı isimle, kurucusu Bedri Erel'in oğlu Şafak Erel'in imtiyaz sahipliğinde yayın hayatını sürdürmektedir. Tüm bu süre boyunca aile şirketi tabir edilen bir kurumsal yapı ortaya koymuştur. Gazetenin 62 yıllık neredeyse kesintisiz yayın hayatında, meslek bilgisini kuşaktan kuşağa aktaran bir ahilik geleneğinin etkisi olduğu hayli çekici bir varsayımdır. Kdz. Ereğli'de mülkiyeti veraset haricinde değişmeden bu kadar uzun süre yayın yapan başka bir yayın kuruluşu

bulunmamaktadır. Bu kadar uzun soluklu bir yayın hayatı, yerel ölçekte eşine fazla rastlanan bir durum değildir.

Son tahlilde; çağdaş yaşam merkezi olan şehirler ve yerel basın yayın organları arasında organik bir ilişki vardır. Bu ilişkinin temelini demokratik rejimlerde yasama yürütme ve yargıdan sonra dördüncü güç olarak basına verilen -verildiği varsayılan- değerdir. Basın, özgür haber alma/iletme hakkı ile kamusal gücü denetlediği kadar, aynı zamanda bu gücün duyurucusu görevini de üstlenmiştir. Çoğu zaman da bulunduğu yörenin halkının taleplerini, ihtiyaçlarını görerek kamu otoritesini göreve davet etme fonksiyonu ile yönetim içindeki önemini her daim korumaktadır. Yerel gazeteciler yöre insanının ta içinde yaşadıkları için aynı çevrenin ürünüdürler. Bu nedenle sosyolojik olarak aynı havayı soludukları kamuoyu adına ve gelip geçen kamu görevlilerinin tersine süreklilik esasına göre görev yaparlar. Haber takipleri, seçimler, tayinler, gelişme ve gerilemeler onlara bulundukları yörenin kurumsal hafızası olarak görülmesini, anılmasını sağlar; güçlerini ve önemlerini pekiştirir. Bu bağlamda çalışmamızın da varsayımını oluşturan gazetelerin sosyal ve siyasal yaşamı tasvir eden, kimi zamanda ona şekil verme çabasında bir araç konumunda olduğu varsayımı Şirin Ereğli gazetesinin özellikle Erdemir'in kurulması sürecindeki haberleri ve diğer sosyal meselelere ilişkin yaklaşımları doğrultusunda kanıtlanmaktadır. Diğer taraftan gazetelerin tarihsel birer kayıt örnekleri olarak bulunduğu bölgeyi sosyal, kültürel, ekonomik olarak resmeden ve aynı zamanda şehrin toplumsal ve ekonomik yaşamındaki değişim süreçlerine etki ettiği görülmektedir.

Bu bağlamda 'basın' ya da 'medya' olarak anılan gücün, bulunduğu şehir için önemini; sosyoekonomik iyi ya da kötüye giden her şeyin -birinci derecede müsebbibi olmasa da- hem etkileyicisi hem de etkileneni olduğundan söz etmek mümkündür. Tıpkı Ereğli Demir ve Çelik Fabrikasının kurulmasını talep ve teşvik eden, daha sonra da kurulan bu fabrikadan dolayı da olsa nemalanan Şirin Ereğli ve diğer basın yayın organları gibi.

Örneğimizde de görüldüğü gibi basın 'şehir hakkı' adına, şehirle birlikte talep eden, denetleyen, uyaran ve dahi kamuoyu yaratmak sureti ile yaptırım gücü olan bir demokrasi aracıdır/aracısıdır. Öyle ki gelişmiş bir basının özgürce, tarafsız ve bağımsızca haberlerini yapması, yorumlarda bulunması hitap ettiği çapın gelişmesini sağlayacak önemde olduğu ortadadır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- Akbaş, Burhan (2018). Ereğli Demir ve Çelik Fabrikalarının Kuruluşu ve Ereğli Havzası (1960-1980) (1.Basım). Ankara: Salmat Basım Yayım
- Alemdar, Korkmaz (1981). Türkiye’de Çağdaş Haberleşmenin Tarihsel Kökenleri (1. Basım). Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi
- Aygün, Tahsin (1960). Karadeniz Ereğlisi Tarihi (Turizm Derneği Yayınları Sayı: 1). Ankara: Ayyıldız Matbaası
- Bodur, Feyyaz (1997). Yerel Basında Yönetim ve Örgüt Yapısı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Bozdağ, İsmet (1992). Dünyada ve Türkiye’de Basın İstibdadı (1. Basım). İstanbul: Emre Yayınları
- Ceylan, Ali (2017). Efsaneler Kenti Kdz. Ereğli (1.Basım). Ankara: Salmat Basım Yayın
- Çıladır, Sina (1994). Karadeniz Ereğli’nin Tarihi (1. Basım). Zonguldak: Demokrat Yayınları
- Çıladır, Sina (2005). Kdz. Ereğli M.Ö 2500 M.S 2005 (1. Basım). Ankara: Reprodüksiyon Matbaacılık
- Duran, Sadun (2015). 1869-1916 Kastamonu ve Bolu Salnamelerinde Ereğli (1. Basım). Ankara: Post ve Post Yayıncılık
- Erdoğan, İrfan (2007). Türkiye’de Gazetecilik ve Bilim İletişimi (1. Basım). Ankara: Pozitif Matbaacılık
- Girgin, Atilla (2009). Türkiye’de Yerel Basın (2. Basım). İstanbul: Der Yayınları
- Girgin, Atilla (2001). Türk Basın Tarihinde Yerel Gazetecilik (1. Basım). İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Gökçe, Orhan (2006). İçerik Analizi: Kuramsal ve Pratik Bilgiler (1. Basım). Ankara: Siyasal Kitabevi
- Karadeniz Ereğli Ticaret ve Sanayi Odası Rehberi (1986), İstanbul: ARBA Araştırma Basın Yayın
- Kıray, Belik Mübeccel (2000). Ereğli Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası (3. Basım). İstanbul: Bağlam Yayıncılık

- Kongar, Emre (1979). Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği (2. Basım). Ankara: Bilgi Yayınevi
- Kongar, Emre (2008). 21. Yüzyılda Türkiye 2000’li Yıllarda Türkiye’nin Toplumsal Yapısı (41. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi
- Mcquail, D, Windahl, S (2017). İletişim Modelleri Kitle İletişim Çalışmalarında, Çev. Konca Yumlu (4. Basım). Ankara: İmge Kitabevi
- Sean, MacBride (1993). Bir Çok Ses Tek Bir Dünya, Çev. Ertuğrul Özkök (1. Basım). Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu
- Sönmez, Şinasi, Kaya, Barış (2016). Siyah Beyaz Fotoğraflarla Karadeniz Ereğli (2.Basım). Ankara: Pegem Akademi
- Tokgöz, Oya (2003). Temel Gazetecilik (5. Basım). Ankara: İmge Kitabevi
- Yaylagül, Levent (2018) Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar (9. Basım). Ankara: Dipnot Yayınları

MAKALELER

- Çelikoğlu, Şaban ve Yılmaz Mustafa, “Karadeniz Ereğli Şehrinde Kentleşme ve Mekansal Yayılış Özellikleri”, Kent Çalışmaları 2, Ekim 2015, s. 37-66.
- Demir, Şerif, “İktidar Basın İlişkilerinin Türkiye’de Görünümü”, International Journal of Social Science, Volume 5 Issue 6, December 2012, p. 119-137.
- Gelekçi, Cahit, “1960 Sonrası Dönemde Türkiye’de Nüfus Yapısı ve Bazı Temel Özellikleri Üzerine Tespitler” Sosyoloji Konferansları No: 52, 2015, s. 587-607.
- Karakılıç, Cem, “Madde Bağımlılığıyla Mücadele Tarihimize Ait İlk Teşkilat ‘Karadeniz Ereğlisi Osmanlı İçki Düşmanları Cemiyeti’”, Akademik Barış Dergisi, Mart-Nisan 2012, s. 1-9.
- Namal, Yücel, Yılmaz, Ramazan, “Bartın Gazetesi Işığında Bartın’da Sosyal-Kültürel Hayat”,Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Haziran 2018, Sayı: 57, s.117-127.
- Özçağlayan, Mehmet, “Gazetelerin Gelişimi ve Gazeteciliğin Geleceği (Yeni Teknolojiler ve Medya Ekonomisi Açısından Genel Bir Değerlendirme)”, Marmara İletişim Dergisi, Temmuz 2008 İstanbul, s. 131-160.

- Tekin, Hüseyin, Hasan, “Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme”, İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi 3 (13), 2006, s. 101-116.
- Temel, Mustafa, Korkmaz, Ali vd. , “Yerel Medya Çalışanlarının Sosyo-Demografik Özellikleri Ve Sektör Sorunlarına Bakışı: Kayseri Ve Nevşehir Yerel Medyasına Yönelik Alan Araştırması”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 2012, Cilt 9, Sayı: 19, s.125-157.
- Vural, Ali Murat, “Toplumsal Gelişim Sürecine Katkı Sağlayan Bir Araç Olarak Yerel Medya”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2001, sayı 11, s.115-126.
- Zorlu, Yaşar, Temel Faruk, “Tek Parti İktidarında Bir Vilayet Gazetesi: Yeni Erzincan”, Uluslararası Erzincan Sempozyumu Bildiriler Cilt 1, 2016, s.453-466.
- Zorlu, Yaşar, “Mütareke İstanbul’unda Mizah Gazetesi ‘Alay’ ve Politik Tavrı”, NWSA-Humanities, 4C0191, 10, (1), 2015, s.15-36.

TEZLER

- Boran, Zühal, Yerel Basın Çalışmalarına Bir Örnek: Yeni Yurd Van Gazetesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2018 (Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi)
- Demirdelen, Ceren, Haber Gazetesi’ne Göre Afyon Karahisar’ın Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Durumu, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon 2008 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Hançer, Hilmi Tansu, Temettüat Defterlerine Göre Karadeniz Ereğli’nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- İlhan, Ahmet, Sanayi ve Nüfus İlişkisi Bağlamında 1980 Sonrası Ereğli’nin Kentleşme Süreci, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu 2017 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Kaya, Öznur, 17. ve 18. Yüzyıllarda Karadeniz Ereğli’nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak 2018 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

- Temel, Faruk, Cumhuriyet İdeolojisinin İnşasında Basının Rolü “Zonguldak Gazetesi 1923-1954”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2017 (Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- Vural, Murat, Bir İletişim Kurumu Olarak Yerel Basının Kamuoyu Oluşumu Sürecindeki İşlevi ve Yerel Basın Kamuoyu İlişkileri (Eskişehir Basını Örneğinde Bir Uygulama), Eskişehir 1997 (Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- Yaman, Özlem, Roma ve Bizans Devri’nde Karadeniz Ereğlisi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 2011 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Yılmaz, Mehmet, Selçuk Gazetesi (1945-51) Konya’nın Sosyo-Kültürel Hayatındaki Yeri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2010 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Yirsutimur, Dilşad, Zonguldak Basın Tarihi (1923-2007), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 2008 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

İNTERNET SİTELERİ

- <https://www.kdzeregli.bel.tr/index.php/k2/tarihce> (erişim tarihi: 20 Haziran 2019)
- <http://www.karadenizeregli.gov.tr/gorev-yapmis-kaymakamlarimiz> (erişim tarihi: 12 Haziran 1990)
- <http://www.karadenizeregli.gov.tr/2015-yili-brifing-raporu> (erişim tarihi: 14 Mayıs 2019)
- <http://ereglidemokratmedya.com/haber.php?hayns=2&yazilim=haberler&osmanli=hdetay&aid=34401&titlem=34401> (erişim tarihi: 3 Temmuz 2019)
- http://www.ozeregli.com/oku_162/oz-eregli-nin-cizgisi.html (erişim tarihi: 3 Temmuz 2019)
- http://www.karaemasgazetecilerdernegi.org.tr/h_1864/oz-eregli-gazetesi-27-yasinda.html (erişim tarihi: 3 Temmuz 2019)
- <http://www.ereglionder.com.tr/guncel/dededen-miras-eregli-memleket-h44199.html> (erişim tarihi: 3 Temmuz 2019)
- <http://www.karaemasgazetecilerdernegi.org.tr/m/hdetay.php?aid=2501> (erişim tarihi: 3 Temmuz 2019)
- <https://www.erdemir.com.tr/kurumsal/tarihce/> (erişim tarihi: 18 Eylül 2019)

MÜLAKATLAR

Bedri Erel (Gazetenin Kurucusu ve İmtiyaz Sahibi-Görüşme Tarihi: 10.03.2018)

Sina Cıladır (Gazeteci-Yazar- Görüşme Tarihi: 27.06.2019)

GAZETELER

Can Haber, 2010, Mehmet Keleş, Kdz. Ereğli

Demokrat, 1987, Yalçın Keleş, Kdz. Ereğli

Ereğli Haber, 2009, Sedat Kılıç, Kdz. Ereğli

Ereğli Postası, 1951, Necati Tanyolarç, Kdz. Ereğli

Gündem, 1989, Ali Osman Eser, Kdz. Ereğli

Haberci, 2004, Bilgin Avcı, Kdz. Ereğli

Halkın Nabzı, 2008, Kerim Kanca, Kdz. Ereğli

İş'te Haber Hayat, Osman Doğan Gönüllü, Kdz. Ereğli

Memleket, 1964, Vecihi Bingöl, Kdz. Ereğli

Mizan, 1963, Hasan Taşkinalp, Kdz. Ereğli

Olay, 2004, Şenol Azman, Kdz. Ereğli

Önder, 1992, Celal Bozkuş, Kdz. Ereğli

Yeni Hedef, 1998, Mehmet Aslan Kdz. Ereğli

Yükseliş, 2006, Metin Yüksel, Kdz. Ereğli

ŞİRİN EREĞLİ GAZETESİ

Şirin Ereğli Gazetesi'nin 1957-1967 yılları arasında yayınlanan nüshaları

Ağartan, Yılmaz, "Çıkarken", Şirin Ereğli Gazetesi, Haziran 1957, sayı:1.

Ağartan, Yılmaz, "Hovardaca Harcanan Sempati", Şirin Ereğli Gazetesi, Ekim 1957, sayı:19.

Akant, Güngör, H., "Ereğli Sporunu Nasıl Kalkınır", Şirin Ereğli Gazetesi, Şubat 1960, sayı:511.

Akman, İnam, M., "1958 Yılında Ereğli'nin Bekledikleri", Şirin Ereğli Gazetesi, Ocak 1958, sayı: 36.

Anadol, Kemal, "Şehir Kütüphanesi Ne Oldu?", Şirin Ereğli Gazetesi, Şubat 1963, sayı:1432.

Camicioğlu, Mithat, "Ata'nın Anıtı ve Düşünürler", Şirin Ereğli Gazetesi, Haziran 1963, sayı:1547.

Cöbekoğlu, Ruhi, “Ereğli’nin Eğitim Meselesi”, Şirin Ereğli Gazetesi, Mart 1964, sayı: 1774.

Cöbekoğlu, Ruhi, “Ereğli’nin Karayolları”, Şirin Ereğli Gazetesi, Ağustos 1964, sayı:1904

Çıladır, Naim, Ahmet, “Onlar Eskidi Artık”, Şirin Ereğli Gazetesi, Haziran 1959, sayı:346.

Çıladır, Naim, Ahmet, “Ereğli ve Turizm”, Şirin Ereğli Gazetesi, Temmuz 1961, sayı:933.

Erel, Bedri, “Kalkınan Ereğli”, Şirin Ereğli Gazetesi, Temmuz 1957, sayı: 3.

Erel, Bedri, “Turistler Geliyor”, Şirin Ereğli Gazetesi, Haziran 1959, sayı: 346.

Güçeri, Dündar, “DP Şirin Kasabamıza Muazzam Bir Eser Kazandırmak Üzere”, Şirin Ereğli, Aralık 1958, sayı:199

Kayalı, Turan, “Turizm Cemiyeti Ne Yapıyor”, Şirin Ereğli Gazetesi, Haziran 1961, sayı:926.

Nokta, “Tiyatro”, Şirin Ereğli Gazetesi, Haziran 1961, sayı: 230.

Öner, Asaf, “Mahalli Sporumuzu Canlandırmalıyız”, Şirin Ereğli Gazetesi, Haziran 1960, sayı: 602.

Tomruk, Cemalettin, “PTT İdaresinin Dikkatine!”, Şirin Ereğli Gazetesi, Nisan 1960, sayı: 542.

Turhan, Ender, “Ereğli’de Turizm ve Turizm Derneği’nin İlk Görevi”, Şirin Ereğli Gazetesi, Mayıs 1961, sayı:903.

Turhan, Ender, “Turist Bir Yıl Değil Her Yıl Gelmeli”, Şirin Ereğli Gazetesi, Haziran 1961, sayı:915.

İŞ’TE HABER HAYAT GAZETESİ

Canver, Can, “Bir Seveda Şarkısıdır Ereğli Köyleri”, İş’te Haber Hayat Gazetesi, Nisan 2019, sayı:151.

Canver, Can, “Kdz. Ereğlisi Evlendiriciler Cemiyeti”, İş’te Haber Hayat Gazetesi, Temmuz 2019, sayı:158.

EKLER

Ek-1: Şirin Ereğli Gazetesi'nin Kurucusu ve İlk Sahibi Bedri Erel

Ek-3: Şirin Ereğli Gazetesi'nin Yazı Kadrosu (21 Haziran 1963)

21.6.1963
ŞİRİN EREĞLİ
SAYFA 5

Ereğli'de Kültür Bayrağını Dalgalandıranlar EREL'LER

Hepsi Gazeteci, Hepsi Ayı Ayrı Birer Kıymet

satın almak isteyenlere gerekli cevabı veriyor. Fakat o zamanın ruh ve canı her geçen gün baskını daha da fazla yaparak Şafak'ın ka- panmasına sebep olu- yorlar.

1957'de Ereğli'ye gelen Bedri Erel, ilçe- nin ilk ve tek matbaa- sını kurmağa muvaffak oluyor. 1958 senesinin 21 Haziran günü de ilk günlük gazeteyi çı- karmağa muvaffak ol- muştur.

Burada da D.P. ko- damanları tarafından baskı yapılıyor ve ga- zeteyi elinden almak i- çin türlü desiselerle ba- vuruyorlar. Fakat gö- rüldüğü gibi Şirin E- reğli halen yaşamakta ve bugün 7.inci yılını idrak etmektedir.

Bedri Erel 1955 yı- lında evlenmiş ve 2 er- kek evladı vardır.

Yazı İşleri Müdürümüz Süheylâ Erel

Süheylâ Erel 1934 yılında Zonguldak'ta doğmuştur. Kız Sanat Enstitüsü mezunudur. Dört uzun yıl ilkokul öğretmenliği yapmış ve 1955 yılında evle- nince bu görevinden ayrılmıştır.

1958'de Şirin Ereğ- li'nin 1959'da da Zon- guldak'ta çıkan Şafak gazetelerinin yaz- işleri Müdürlüğünü yapmış- tır.

D.P. devrinin bas- kından korkarak hiç- kimsenin yazı işleri müdürü olmayışına üze- rine bu mesleğe atılmış ve bir çok mücadelele- re karşı koymuştur.

900 yılında tekrar Şirin Ereğli gazetesinin

Fikir, İdare Ailemizin Biyografisi

Gerçekler ve Yankıları Türkân DEMİRBAŞLI

Gazetemizin devamlı fikra yazarlarından olan Türkân Demirbaşı, her gün (Gerçekler ve Yankı- ları) başlığı altında, ilçe- misle ilgili konularda ya- zı yazıyor.

Türkân Demirbaşı 1938 yılında İstanbul'da doğ- muştur. Evli ve bir kızı vardır. Eşi, Vasiî Demir- başlı'da edebiyata düşkün- dür. Ara sıra o da gazete- mizde yazılar yazmak- tadır.

Gazetemizin hanım ya- zarı Türkân Demirbaşı Gazetecilik hayatına İs- tanbul'da çıkarmakta olan yeni İstanbul gazetesinde başlamıştır.

Zeki Sevimay

1935 yılında Devide doğmuştur. İlk ve orta tahsilini devide tamamladıktan sonra Deniz As- subayı olmak üzere girdi- ği okulu 1954 yılında bi- tirerek Deniz Ordusuna Asubay Çavuş olarak ka- tıldı. Edebiyata karşı duy- duğu sevgiyi kendi im- kânları ile tatmin etmeğe çalışarak bazı dergilerde yazı ve şiirlerini yayımla- dı. En fazla sevdiği san- nat kolu tiyatrodur. Bu- kolda bazı çalışmaları ol- muş ve bazı amatör top- luluklarda sahneye koyu- culuk ve oyunculuk yap- mıştır. İlçemizde de Halk evi tiyatrosu koluma katıla- rak yakında sahneye ko- nacak olan Duvarların öte- si adlı oyunun rejisörlü- ğünü ve oyunculuğunu ya- pmaktadır. Tiyatronun ta- nıtımı için yazdığı yazılar gazetemizde yer almaktadı- r. Kendileri bugün ye- dinci yılını ilçe hizmetin- de tamamlamış olan ga- zetemize ve yazar işçi ai- lelerine aynı zamanda Şi- rin Ereğli gazetesinin sa- yın okuyucularına uzun ömür, omurları boyu mut- luluk ve başarılar diley- mektedir.

Gazetemiz Yazarı Samim Doğantınur

Nurettin Kızılsu

1930 yılında Ereğli'de doğmuştur. Lise mezun- dur. 1948'de Liseyi biti- ren Nurettin Kızılsu 1953 yılında bankacılığa ba- lımlı ve ilk olarak İs- tanbul Garanti Bankası- na vazife almıştır. 1958 yılında da Ereğli Garanti bankasına gönderilmiştir.

Evli ve bir çocuk ba- bası olan Nurettin Kızılsu Gazetemizde E. Paku im- zası ile (Köşemden) bay- lık sütununda yazar. Ay- rıca M. Nuri imzasıyla da Gazetemizin sanat ve edebiyat sayfasını hazırlar.

İşte okurlarımızın ga- zetemizde müstehar isim- leriyle yazılarını okudukları M. Nuri ve E. Paku ha- kikatte senelerden beri E- reğli'ye hizmet için kale- m kullanan Nurettin Kızılsu'dan başkası değildir.

Sahil genç yazarımız yazılarında bir müddet ba- zı sebeplerden dolayı ara- vermisti. Fakat tekrar ya- zı ailem'ize katıştı bizleri sonsuz sevince gar- k et- mıştır.

Hakikaten M. Nuri de- mek edebiyat demektir. Sade ve özürce kelimelerle gazetemize ayrı bir güzellik vermektedir.

Nurettin Kızılsu Denizli futbolu sever. Güreşi de ama sadece seyretmesini, hele şığaraya bayılır.

MİM

Gazetemizin karika- türlerini gördüğünüz ve zevkle incelediğiniz (MİM) 933 yılında İs- tanbul'da doğmuştur. İlk ve orta tahsilini Kadıköy'de yapan ar- kadığımız 1955 yılında Babıali'ye intisap et- miş Münir Hayri Egeli ile birlikte çalışmağa başlamıştır.

Ceylan, Bilkit ve Afacan gibi resimli ro- manlarda çeşitli resim- ler çizmiştir.

Ayrıca İstanbul'da çıkmakta olan AKBA- BA Mizah dergisinde de uzun yıllar karika- türler çizerek okuyu- culara hizmet etmiştir.

SAYFALAR MATBAADA : Mucellitimiz Cemal Çol 70/100 eb'adındaki kâğıtları Gazete ölçüsüne göre oto- matik keski makinesinde kesmekte.

Sayfalar Makine de : Başbakanımız Unver Bingöl Gazeteleri her sabah erkenden böyle basar

Ek-4: Bedri Erel İle Yapılan Görüşme Soruları

- 1) 1957 yılında Ereğli'ye ilk geldiğinizde şehir nasıl bir yerdı?
- 2) Şirin Ereğli gazetesinin kuruluş süreci nasıl oldu?
- 3) Herhangi bir siyasi partiye yakınlığınız var mıydı?
- 4) Sizin açınızdan 27 Mayıs ihtilalini ve sonrasını anlatabilir misiniz?
- 5) Erdemir'in kuruluş sürecini ve gazetenizin bu süreçteki yerini sizden duymak isteriz.

Ek-5: Sina ıladıı İle Yapılan Görüşme Soruları

- 1) Geçmişten günümüze uzanan Kdz. Ereğli'ye ait özgün sosyal olgular var mıdır? Varsa nelerdir?
- 2) Erdemir öncesi ve sonrası şehir yaşamına ilişkin neler anlatabilirsiniz?
- 3) Aynı zamanda ilçenin en eski gazetecilerinden biri olarak Kdz. Ereğli basın yaşamı hakkında bilgilerinizi bizimle paylaşır mısınız?

ÖZGEÇMİŞ

11 Mart 1984 tarihinde Karadeniz Ereğli’de doğdu. İlk, Orta ve Lise öğrenimini Ereğli’de tamamladıktan sonra 2003 yılında Kocaeli Üniversitesi Gazetecilik Bölümü’nü kazandı.2007 yılında bu bölümden mezun oldu ve aynı yıl Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı’nda yüksek lisansa başladı. 2011 yılında askerliğini kısa dönem olarak tamamladıktan sonra bir yıl İstanbul’da TRT Haber’de gönüllü stajyerlik yaptı. 2013 yılında Ereğli’de Haber Hayat Gazetesi’nde muhabir olarak göreve başladı ve bu görevini basın kartı sahibi olarak halen sürdürmekte.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Müftü Mahallesi Şehit Ömer Halisdemir Bulvarı Örnek Erşan Apartmanı No: 6/21 Ereğli /Zonguldak

Tel: 0536 329 28 77

E-mail: fahrettin84@hotmail.com